

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞTA CİNSEL İSTİSMAR OLMAK
ÜZERE ÇOCUKLARA YÖNELİK HER
TÜRLÜ İSTİSMAR OLAYLARINI
ARAŞTIRMA KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

4'üncü Toplantı

11 Mayıs 2016 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma usul ve esaslarına ilişkin görüşmeler

III.- SUNUMLAR

1.- Profesör Doktor Ferhunde Öktem'in, her yönüyle çocuk istismarları, sebep ve sonuçları ile bu konuda yapılan çalışmalar hakkında sunumu

2.- Profesör Doktor Figen Şahin Dağlı'nın, her yönüyle çocuk istismarları, sebep ve sonuçları ile bu konuda yapılan çalışmalar hakkında sunumu

3.- Profesör Doktor Ayşe Rezan Çeçen Eroğul'un, her yönüyle çocuk istismarları, sebep ve sonuçları ile bu konuda yapılan çalışmalar hakkında sunumu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman ....Sayfa: 3

11 Mayıs 2016 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.40

BAŞKAN: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)

SÖZCÜ: Erkan KANDEMİR (İstanbul)

KÂTİP: Jülide SARIEROĞLU (Ankara)

BAŞKAN – Değerli Komisyon üyelerimiz, kıymetli davetliler; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantımızı açıyorum.

Geçen hafta gerçekleştirmiş olduğumuz toplantıda İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi Gökhan Oral, Hacettepe Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi Orhan Derman, Acıbadem Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanı Mehmet Oğuz Polat'ı dinlemiştik. 2 adli tıpçı ve çocuk ruh sağlığı, ergen sağlığı bölümünden hocalarımızı dinlemiştik.

Bu hafta da Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinden Profesör Doktor Ayşe Rezan Çeçen Eroğul; Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesinden Profesör Doktor Figen Şahin Dağlı Hocamız, hoş geldiniz; Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden Profesör Doktor Ferhunde Öktem Hocamız, hoş geldiniz. 3 hocamızı bugün dinleyeceğiz.

II.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma usul ve esaslarına ilişkin görüşmeler

BAŞKAN – Haftaya da hukukçuları davet ettik. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Profesör Doktor Adem Sözüer, Türk Ceza Kanunu hazırlanırken Komisyonunda görev alan; Ankara Hukuk Fakültesinden Doçent Doktor Devrim Güngör, bu konuda çalışmaları olan; yine, Türk-Alman Üniversitesinden Profesör Doktor Fatih Selami Mahmutoglu davet etmeyi planladığımız akademisyenlerimiz.

Bu şekilde akademisyenlerimizi dinledikten sonra da sivil toplum kuruluşlarına geçeceğiz. Bu alanda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarımız var. Milletvekillerimizden aldığımız öneriler var, o öneriler ışığında tespit ettiğimiz, edeceğimiz sivil toplum kuruluşu temsilcilerini de komisyonumuza davet edeceğiz. Birkaç hafta da öyle onları dinledikten sonra sıra kamu kurumlarına gelecek. Kamu kurumlarına sıra geldiğinde Komisyon olarak biz, işin akademik boyutunu, sivil toplumun görüşlerini, hepsini, bilgi noktasında daha donanımlı olduğumuz için kamu kurumları geldiğinde o toplantılarımız daha verimli olacak, o şekilde çalışma takvimini belirlemiştik.

Görsel basın eğer görüntüleri aldıysa onlara müsaade edebiliriz.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Dinleme süreci kaç ay sürecek Başkanım?

BAŞKAN – Şimdi, şöyle: Kabataslak baktığımız zaman, bazı haftalar haftada iki gün toplantı yapabiliriz, eğer vakit noktasında, dinlenecek kişi noktasında talepler çoğalırsa, özellikle sizin ilerleyen süreçte “Şu da dinlensin.” şeklinde önerileriniz olursa, o zaman toplantı sayısını haftada iki güne çıkarma ihtimalimiz var.

Bizim çalışma süremiz şöyle: 19 Nisanda Komisyon okundu Genel Kurulda. 21 Nisan Çarşamba günü Başkanlık Divanını seçtik. 28 Nisanda da çalışma takvimi usulümüzü belirlemiştik. Süre 21 Nisandan itibaren başlıyor, Genel Kurulda okunması değil de Başkanlık Divanının seçiminden itibaren. Dolayısıyla, 21 Temmuz. 21 Temmuzda Meclis tatile girerse tatile denk geliyor, o zaman çalışmalarımız ekime kalmış oluyor. Eğer bitirebilirsek Meclis tatile girmeden önce, zor gözüküyor; bitiremezsek, zaten ondan sonra ekimde de bir aylık ek süre alırsak bu kısıma kadar sarkabilir ama hızlı çalışalım, tatilden önce bitirip raporumuzu hazırlayalım dersiniz ama zor gözüküyor süre açısından.

Şimdi, üç haftanın yani bu hafta ve haftaya yapacağımız çalışmayı söyledim. 25 Mayıs Çarşamba, 1 Haziran...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Hani şöyle bir şey, dinleme bir ay sürecek, bir ay inceleme sürecek...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Alanda hiçbir şey yapmayacağız gibi...

BAŞKAN – Alanla ilgili de ona da geleceğim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Nasıl işliyor, ne oluyor?

BAŞKAN – Onlarla ilgili biz şeyden sonra bir genel değerlendirme yaparız kendi aramızda akademisyenlerimizi tamamladıktan sonra yeniden yol haritasıyla ilgili işte alanda nerelerde inceleme yapılacak, alt komisyon kurulacak mı, kurulmayacak mı, bu konuda gerekli görüşmeleri yaparız.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani çünkü burada sadece kendi kendimize bilgilendirmek değil bizim amacımız. Yani hakikaten çocuk istismarı demek zaten...

BAŞKAN – Yok.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hani bir de kurumlar nasıl işliyor görmemiz lazım.

BAŞKAN – İşte önce bir işin tanımlar boyutunda bir kere kafamızda oturması lazım her şeyin. O nedenle hocalarımız önemli. Üç hafta boyunca onlardan alacağımız bilgiler bize yol haritası noktasında da yardımcı olacaktır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016

Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf :

Uzman :...Sayfa: 4

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – İkisini beraber yürütmesinde de Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sivil topluma da üç hafta ayırırsak çünkü sivil toplum biraz daha geniş, kamu kurumlarına iki hafta ya da bir hafta peş peşe iki gün de yetebilir.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Siz her şeyi bitirdikten sonra mı yola çıkmayı düşünüyorsunuz?

BAŞKAN – Hayır, arada inceleme yapabiliriz. Tabii, tabii.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Onun için yani gelecek haftadan sonra önümüzde bir plan çizersek bununla ilgili...

BAŞKAN – Şimdi şöyle yapalım: O yol haritasıyla ilgili görüşmeleri yapacağız biz. Komisyonumuzda şu anda uzmanlar var, ben onları tanıttım, daha sonra belki onlarla ilgili de düşünceleriniz olabilir. Ondan sonra size tek tek söz vereceğim.

Buyurun Filiz Hanım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani kısaca herhâlde zaten ortaklaşıyoruz arkadaşlarla da bilmiyorum, zaten bunun için buradayız daha doğrusu. Hani biz biraz daha kendi bilgilerimizi geliştirelim ve daha donanımlı olalım diye çok da burada değiliz yani biz hakikaten sahada da ne oluyor, kendi biraz da bilgilerimiz doğrultusunda gerçekten hayata geçen, kurum işletmeleri nasıldır? Bunu arkadaşlar lütfen sadece Ensar ve KAİMDER olarak algılamasınlar çünkü öyle bir reaksiyon hani şey yapılabiliyor.

BAŞKAN – Öyle algılayan yok zaten, yok öyle bir şey yok yani olmayan şeyi...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hani bunun dışında da...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Önceki toplantıda konuşmuştuk...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ben olmadığım, tutanakların hepsini okudum, merak etmeyin.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – İncelemiştinizdir. Bir karar alındı zaten.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani onu daha fazla geciktirmeden her ikisini bir arada yapabiliriz yani bir yandan bilgilendirme ya da soru sorma aşaması bitmiş olmaz çünkü aksine belki gördüğümüz yerlerdeki işleyişe dair de gelen uzman arkadaşlara soracağımız sorular da olabilir. Yani ben o yüzden her ikisinin birlikte yürütmesini ve böyle bir komisyon da aynı zamanda geliyor ve inceliyor noktasında belki bazı şeyleri, şu anda olmakta olan bazı şeyleri de engelleyeceğimizi düşünüyorum, çünkü en büyük derdim bu, açıkçası yani.

BAŞKAN – Teşekkürler, sağ olun.

Deniz Hanım...

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Ben öncelikle, bir araştırma komisyonumuzu daha yeni bitirdik raporlandırma sürecine geçtik hatta taslak raporu da hazırlandı. O Komisyonla ilgili bir bilgi vermek istiyorum çünkü çok güzel bir çalışmaydı, örnek sunmak istiyorum.

Önceden biz de akademisyenleri dinledik belli bir süre ama bir süre sonra alan çalışmasıyla akademisyenlerin dinlenmesine eş güdümlü hâlde beraber yürüttük. STK'lara ayrı zaman ayırabileceğinizi ifade etmişsiniz. Biz şöyle bir uygulama yaptık o çalışmada çok faydasını gördük. Yeri, alanları incelerken günün belli bir bölümünde gittiğimiz ilde kurumlar, kuruluşlar, kolluk birimleri, STK'lar, her biri toplantıya çağırıldı, geniş katılımlı bir toplantıyla hem kurumlar ve kuruluşların birbirinden haberdar olması sağlandı hem fikirler alındı, zamanı iyi kullandık ve çok güzel sonuçlar ortaya çıktı. Dinleme konusunda, gittiğimiz yerlerde görüşme konularını bu şekilde programlarsak çok daha fazla kişiye ulaşabileceğimizi düşünüyorum. Oraya adliyeden de uzmanlar katılıyor hâkimler, avukatlar. Günün belli bir kısmını gidip kurum ziyareti yapabiliriz, çocukların olduğu yeri ziyaret edebiliriz, öğleden sonraki kısmı mesela tüm birimleri toplayarak güzel toplantılar yapabiliriz diye düşünüyorum. Ama bu arada şunu da ifade etmek istiyorum, ilk toplantıda da söylemişim, haftada bir gün çalışmakla verimli bir sonuç çıkaramayız. Haftada iki gün mutlaka çalışmamız gerekir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Peki, teşekkür ederim.

Arkadaşların söylediklerine katılıyorum, yani gelen akademisyenlerden gerçekten çok değerli bilgiler alıyoruz ama tabii, her gelen akademisyen diğerini, bir önce geleni dinlemediği için konuyu teorik tarafıyla beraber bize anlatıyor, bizim için bir tekrar oluyor. Aslında bu teorik bilgiler –daha önceki konuşmalarında da ifade etmeye çalışmıştım- çok sayıda belge var Türkiye'de bu konuyla ilgili, yazılmış raporlar var, bakanlıkların, Millî Eğitim Bakanlığının, Aile Bakanlığının yapmış olduğu çalışmalar var, çok güzel belgeler var. Bütün bu bilgiler orada ayrıntılarıyla mevcut. Yani bunlardan okuyabiliriz bunları. Daha çok, biz, Türkiye'deki durum ne pratik olarak? Niçin, ne oldu yani Türkiye'de de son zamanlarda böyle her tarafta istismar olayları geliyor, vakaları geliyor? Eksiklerimiz ne, fazlamız ne? Ne kadar çocuk nerelerde barınıyor? Bu barınmaların yasal dayanakları nelerdir, pratik nedir? İhtiyaç nelerdir? Bunları tespit edebilmemiz gerekiyor.

Bir de, aslında dünyada bu konuyu ilk defa biz araştırmıyoruz, Türkiye'de de biz araştırmıyoruz. Uluslararası kuruluşlar bu konuyla ilgili önemli çalışmalar yapmışlar, bizim dışımızdaki ülkelerde istismarların önlenmesi için çok ciddi programlar uygulanmaktadır. Bunların ne olduğunu görmemiz gerekiyor. Dolayısıyla yani teorik bilgilerden çok Türkiye'deki durumu masaya yatıracak alana inmemiz gerekiyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman ....Sayfa: 5

Bir başka ricam var sizden. Uzmanlar aracılığıyla yani Türkiye'de çocukların barındığı, ne kadar işte gece barındığı, gündüz, ne kadar yurt var? Bu yurtlar nerelere bağlı? Çocuk Esirgeme Kurumunun ne kadarı, özellerde ne kadar var, ne kadar çocuk kalıyor? Buradaki durum, yasal, buraya hangi insanlar, hangi özelliklere bakarak alınıyor? Bir mevzuatı var mı bu işin? Onlarla ilgili bir araştırma yapılsın. Yine, konuyla ilgili uluslararası belgeler taransın ve bütün üyeler için birer dosya hazırlansın uzmanlar aracılığıyla. Rapor yazmadan evvel bunların büyük faydası olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Benli...

FATMA BENLİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Aslında ilk toplantıda yol haritasını çizerken bu konu tartışılmıştı aramızda hatta hatırlarsanız önce akademisyenlerden genel bilgi alalım, sonra STK'lar ve en son kamu kurumlarından bilgi alalım denmişti ama bu ilk toplantıda yapılan yol haritası yerinde incelemelerin yapılmayacağını ya da onların öteleneceği anlamına gelmiyor. Sadece biraz zamanla yani biraz yol almamız gerektiği kanaatindeyim çünkü gelen hocalarımız sadece üniversitede eğitim veren insanlar değil, hem milletvekillerinden aldığımız listelerde hem de yapılan araştırmalarda özellikle alanda bulunan, bu konuda çok uzun süreler çalışmalar yapan ve uzun zaman da farklı derneklerin, farklı sivil toplum kuruluşları aracılığıyla da bire bir insanlarla görüşen insanlar seçildi.

Şimdi, biz elbette ki gideceğiz bundan sonraki toplantılarda incelemelere, değerlendirmelere ama bizim gideceğimiz, yapacağımız tespit maalesef sadece bir saatlik gözlemlere dayanacak ama mesela gelen bir hocamızın “Ben 2 bin tane cinsel istismar vakası gördüm, 2 bin tane olayı inceledim” dediğinde onun yirmi senelik tecrübesini de çok fazla göz ardı etmememiz gerektiği kanaatindeyim. Zaten birkaç hafta sonra planlamalarla beraber diğer iller ziyaretiyle bu bahsedilen sıkıntı da ortadan kalkmış olacak. İlk aşamada biz temelimizi iyi oturtmuş olalım. Zaten farkındaysanız kurumlardan getirilen uzmanlar da her biri özellikle geçmişte alakalı çok iyi çalışmalar yapması gereken, yapan, bu konudaki tecrübesini bize aktaracak olan kişilerden seçildi. Çünkü, amacımız, bu Komisyonun oluşturulmasındaki amacın sonuna kadar gerçekleştirilmesi, en iyi bir çalışmayı gerçekleştirmek. Bunu yaparken biraz sağlam adımlarla gitmenin kimseye zarar vermeyeceği kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Kayışoğlu, buyurun.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Ben de aslında benzer şeyler söylemek için söz istemiştim, baştan da o yüzden yani dinleme süreci ne kadar sürecek, diye sorarken onu merak ettim. Takvimi tam olarak belirlemek daha doğru olur diye düşünüyorum. Yani, şimdi bir belirsizlik var, iki hafta mı dinleyeceğiz, üç hafta mı, hukukçuları kaç hafta, akademisyenleri kaç hafta? Zaten üç hafta geçti yani bir ay...

BAŞKAN – Yok, daha ikinci haftadayız çalışma olarak.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – O nedenle net belirlensek... Katılıyorum, yani ikisini bir arada da götürebiliriz, haftanın bir günü dinleme, bilgi alma, görüş almaya ayırıp diğer bir gününü veya iki gününü alanda da geçirebiliriz, daha faydalı, etkili olur, daha kısa sürede sonuç alırız diye düşünüyorum. Mehmet hocamın söylediklerine de katılıyorum, bu sorun yaşanan özellikle, işte, Komisyonunun kurulmasına da biraz sebebiyet verdi diyelim ama tabii sadece onunla ilişkili değil. Öğrenci yurtlarıyla ilgili de belki yine ayrı bir çalışma yapmak gerekebilir yani bir yandan onu da götürmek gerekebilir çünkü kaç tane yurt var hâlâ bilmiyoruz ülkede. Bunlar herhangi bir yere kayıtlı değil mi, tutuluyor mu seçeresi, denetim yapılıyor mu, yapılmıyor mu? Onunla ilgili de biraz yoğunlaşması gerekiyor bu Komisyonun diye düşünüyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Buyurun Sayın Bozkurt.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Ben biraz espri de katayım.

Önce, salondaki bütün annelerin anneler gününü kutluyorum.

BAŞKAN – Geçmedi daha değil mi Anneler Günü?

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Olsun yani işte, bu hafta anneler haftası, yani, pazardan sonraki ilk toplantı diye söylüyorum.

Sevgili Başkan, amaç zaten hasıl oldu yani belki çalışma gün sayısını, sizin de başlarken söylediğiniz gibi, artırabiliriz ve eş anlı götürebiliriz. Bir yandan akademisyenleri ve uzmanları dinleyip aynı zamanda da sahada belli çalışmalar yapılabilir ama asolan herhâlde burada herkesin amacı aynı. Yani, çocuk istismarını önlemek için ne yapılabilirini arıyoruz. Bu noktada da en önemli unsurlardan biri Türkiye'de ne kadar denetimsiz yurt ve ev var? Bunu saptamak herhâlde bu Komisyonun birincil görevi olmak zorunda. Onun dışında, olabilir, örneğin, Elâzığ Harput'ta yetiştirme yurdunda oldu yani kamuya ait yerlerde de olabiliyor. O zaman bu Komisyonun önemli görevlerinden biri de çocukların barındığı yerlerde istihdam edilecek personelde aranacak vasıflar olmalı. Hangi kriterlere göre belirlenecek? Dolayısıyla, amaç bir. Benim, uygun görürseniz, önerim şudur: Önümüzdeki haftada hukukçuları dinledikten sonra sivil topluma geçtiğimizde sivil toplumu dinlerken aynı zamanda saha çalışmasını da birlikte götürdüm uygun görürseniz.

Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016

Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf :

Uzman :...Sayfa: 6

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bu o saha çalışmasına giderken önce kendimize bir yol haritası yani kriterler anlamında nerelere bakacağız, ne olacak? Bunları da kendimize listeler ve gittiğimiz her yerde bunu aynı zamanda sorar, soruşturur, hayata geçirirsek iyi olur diye düşünüyorum.

Bir de Fatma Hanım dedi, bizim burada uzmanların bilgisine, birikimine tabii ki ihtiyacımız var, hiçbirimizin de buna karşı çıktığı yok. Sadece bir şeye aynı zamanda diğer koldan da başlamak, istismara uğrayan çocukların ailelerini ve kendilerini de rahatlatacaktır “Birileri bizim için galiba uğraşiyor.” yani, bu önemli bir duygu diye düşünüyorum. Bunun herhâlde uzmanlar da daha iyi bilir ve anlatır.

BAŞKAN – Teşekkürler, sağ olun.

Şimdi, haftaya hukukçuları, cezacıları dinledikten sonra 25 Mayıs Çarşamba, 1 Haziran Çarşamba, 8 Haziran Çarşamba, üç hafta boyunca sivil toplum kuruluşu temsilcilerini dinlerken ki, o sivil toplum kuruluşlarında akademisyenler de var, birçoğu zaten akademisyenler tarafından kurulan dernekler, profesörler var. Yani dolayısıyla o sivil toplum kuruluşu, işte barolar orada da hukukçular var, baroların çocuk hakları merkezleri onları dinlediğimizde yine işin hem teorik boyutu hem uygulama karışık olacak. Sivil toplumu dinlerken inceleme noktasında da nerede inceleme yapılacaksa o konuda yine kararımızı alır ve çalışmalarımızı sürdürürüz. Söylediğiniz şu açıdan önemli: Yani kamu kurumlarını biz buradan dinlemeden önce birkaç yerde inceleme yapmamızda fayda var, yani araziye de görmüş olmakta fayda var, o açıdan önemli. 29 Haziran yani artık Meclisin tatil öncesi haftalarında da genel değerlendirmelerimizi yaparız, süre uzatımıyla ilgili ihtiyaç varsa onu almaya çalışırız, yoksa çalışmalarımızı bitiririz ama herhâlde uzun bir çalışma olacak, bitiremeyeceğiz gibi gözüküyor.

Şimdi, Komisyonumuza davet ettiğimiz uzmanlarımız var, bize bu çalışmalarda çok katkı verecekler. İsterseniz önce, gelmeyenler de var ama, burada olanları bir tanıştıralım.

(Başkan, Komisyon toplantısına katılan kurum temsilcilerini tanıttı)

BAŞKAN – Hocalarımızı fazla bekletmeyelim.

Şimdi, Profesör Doktor Ferhunde Öktem Hocamızı konuşmalarını yapmak üzere mikrofona davet ediyorum.

Buyurun Hocam.

III.- SUNUMLAR

1.- Profesör Doktor Ferhunde Öktem'in, her yönüyle çocuk istismarları, sebep ve sonuçları ile bu konuda yapılan çalışmalar hakkında sunumu

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, bu alanda çalışan sevgili arkadaşlarım, yoldaşlarım; zor bir konuda özet yapmak isteyeceğim. Hem konu zor hem benim özetleme yapmak çabam biraz zor çünkü otuz dokuz yıldır Hacettepe Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında çalışıyorum. Çeyizimde, dağarcığımda oldukça fazla bilgi var, onun için bunları hızlı geçeceğim, öğrenmek istedikleriniz ya da tartışma istediğimiz konularda biraz daha belki uzun olabilir.

İlk önce ben bu çocuk istismarıyla ilgili istatistik bilgiler vermek istemiyorum, biraz daha kuramsal bilgiler istemiyorum ama bu deneyimler sonucunda ortaya çıkan bazı bizim alanımızda kabul edilen doğruları sizinle paylaşmak istiyorum. Buradaki deneyimlerde - hani çok fazla sayıda çocuk gördüm ama- önemli olan bu konuya yönelik olarak çocuk istismardan sorumlu olan adli kuruldaki sorumlu öğretim üyesiyim. Bu nedenle maalesef, çok fazla istismara uğramış çocuk görüyoruz ve bunlarla ilgili çalışmalar yapıyoruz.

İkinci olarak yine dağarcığımızda biriken Radyo ve Televizyon Üst Kuruluyla beraber akıllı işaretleri oluşturmuştuk, ben o ekibin başyıldım ve hep o gidiyor ve onlarla ilgili bilirkişilik dosyaları bölümümüze çok fazla sayıda geliyor.

Bir diğeri, kurumsal olarak baktığımız zaman çok uzun yıllar o zamanki adıyla Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumundaki çocukların ruh sağlıklarıyla ilgili bireysel ve de çalışma olarak yaptık.

Yine yatılı ilköğretim bölge okullarındaki çocukların ve öğretmenlerin ruh sağlığı sorunlarıyla ilgili çalışmalar yaptık ve biraz önce adı geçen sevgili Gökten Koçoğlu Hocamızla beraber Adalet Bakanlığında bu suça sürüklenen çocuklar ya da onların daha iyi esenliği için yapılabilecek olan çalışmalarda bulunduk.

Şimdi, burada çok önemli olarak gördüğüm birkaç noktayı sizlerle paylaşacağım. Şimdi, en önemli hele bugünlerde en çok önemsedığımız konulardan biri büyüme ve gelişmenin dört ana dalda olduğu; bedensel, zihinsel, ruhsal ve toplumsal. Bu son zamanlarda çok fazla unutulur oldu. Sadece hani neresinden yakalarsak çocuğu orasından tanımlamaya çalıştık ama çocuk ya da her insanın bir bütün olduğu unutuldu. O nedenle ben de bu bütüne dokunan noktaları sizinle paylaşacağım. Şimdi, çocuk ihmal ve istismarı dediğimiz zaman en önemli noktalardan ya da en önemli sacayaklarından biri aile. O zaman ailede buna yönelten ana baba tutumları, çocuklarına sağlıklı sınır ve kural koyabilme, çocukların sağlıklı özdeşim nesnelere bulabilmeleri ve cinsel kimlik gelişimiyle ilgili ana başlıkları tartışabilmek isterim.

İkinci ana sacayağı, okul kuşkusuz. Çocukların yine Millî Eğitim Bakanlığında bazı programların hazırlanışı sırasında çocukların bilişsel özelliklerinin maalesef çok ön plana alınmadığını görebiliyoruz. Zekâ gelişimi yine bir başka şemsiyede zekânın ölçülmesi konusundaki Türkiye'de kullanılan neredeyse bütün testlerin standardizasyonunu ben ve ekibim tarafından yapıldı üç

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman ....Sayfa: 7

üniversitedeki arkadaşım tarafından. Burada çok iyi haberler veremeyeceğim maalesef çünkü özellikle çocukların sosyoekonomik düzeylerine göre zekâ gelişimleri arasında alt sosyoekonomik düzey ile üst sosyoekonomik düzey arasında inanılmaz bir makas olmaya başladı. Oysa yine eğitimde önde giden ülkelere baktığımız zaman okullarının arasında neredeyse hiçbir düzey farkı yok. Bunun çok önemli bir ihmal ve istismar noktası olduğunu düşünüyoruz.

Çocukların hakları ve sorumluluklarının aynı bağlamda ele alınmadığı, sağlıklı disiplin uygulamalarının yapılamadığı, danışmanlık sistemlerinin yeterince işlemediği, öğretmen eğitiminin istendik boyutlarda olmadığı, demokrasi, felsefe ve merak gibi çocukların ruhsal ve bilişsel yapılarına çok olumlu katkılarda bulunacak noktaların göz ardı edilebildiğini görüyoruz.

Hukuk ve adalet açısından bize sürekli ruh sağlığı ve kalıcılık soruluyor. Bu yeni çıkan yasayla oldukça değişmesine rağmen hâlâ bu konuda problemlerin olduğunu tartışmak istiyorum. Sağlık konusunda çok yardım alamıyoruz. İyi hâl hepimizin tartıştığı ve basına da çok yansıyan bir nokta. Anne baba sorumluluğuyla ilgili maalesef yasal olarak herhangi bir yaptırımın çok az işlediğini bu kadar yıllık deneyimimle görmüş oluyorum, onu tartışmayı uygun görüyorum. Uygulanacak tedbirler ve bunları uygulayacak yetmişmiş personelin de yeterli olmadığını bu konuya ilişkin söyleyebilirim. Sağlık ve sağlık alanında baktığımız zaman yine yeterli personelin çocuklara bu konuda yardımcı olarak bir şeyin yeteri kadar olmadığını bilebiliyoruz. Söz gelimi benim üniversitemde çok çaba göstermemize rağmen en yakın randevuyu dört ay sonrasına verebiliyoruz ve yine bu sağlık tedbir kararlarının uygulanamaması, yataklı kurumlara olan ihtiyaç ve bunların olmaması, madde bağımlılığı ve tedavisi gibi yine suça yöneltilen çocuklar için oldukça önemli başlıkların çok rahatlıkla ele alınma fırsatı bulamadığını biliyoruz.

Akıllı teknolojilerin akıllı kişilerce kullanılması gerekiyor ama yine bölümümüze yapılan başvuruların istismar vakalarından çok önemli bir boyutun bu konuda olduğunu görüyoruz. Burada bir ikilem yaşanıyor kuşkusuz. Bütün çocukların bu akıllı teknolojilerle beraber olması çok iyi, bir taraftan çok istendik bir açılım getiriyor ama bir taraftan da bu çocukların bu konuda yönlendirilmesinin şart olduğunu düşünmemiz gerekiyor. O zaman bu ana başlıklarda sadece birkaç, daha önemli noktaları vurgulayarak sizleri sıkmadan aktarmak istiyorum.

Şimdi, aile ve ana baba tutumları başlığına baktığımız zaman en önemli noktalardan birinin anne babaya olan özellikler olduğunu görüyoruz.

Burada çocuğa verilen değer, disiplin yaklaşımlarının, değerler ve bunlara ilişkin aktarımların, aile içi şiddetin, anne-babanın kişiliklerinin son derece önemli olduğunu görüyoruz istismara uğrayan çocukların ailelerinde. Bunu -teknik ayrıntısına hemen girmeyeceğim ama- iki boyutta değerlendirebilirsek, izin vericilik ve kısıtlayıcılık boyutu ile sevgi ve reddedici boyutunda, en çok tacize uğrayan çocukların çok sıcak olan ama sınır koymayan ailelerde, düşmanca ve kısıtlayıcı olan ailelerde çocuklarda çok ruhsal sorun olduğunu, yaşlılarıyla yüzeyel ya da öfkeli ilişkiler kurduğunu, sosyal çekiniklerinin olduğunu, yetişkin rolü almakta ve sorumluluk almakta güçlük çektiklerini, kendine yönelik çok yoğun öfkesinin olduğunu görüyoruz ve baktığımız zaman suça sürüklenen çocuklarda bu tür özelliklerin ciddi bir biçimde yoğunlukla gözlemlendiğini söyleyebilirim ve düşmanca bir tutum içerisinde, sevgisiz bir ortamda çok alınamaz, izin verici bir tutumla gittiğimiz zaman da bunlarda yine suça eğilimin çok sık olduğu, söz dinlememenin çok olduğu, yoğun öfkenin çok olduğu söz konusudur. Yine, daha özel olarak, gündemi çok işgal eden taciz durumlarında -sevgili Özgecan'ın da adını burada anmamızda belki yararı olacaktır- bu tür tacizde bulunan gençlerin veya erişkinlerin -daha çok gençlerin- bu tür sevginin olmadığı, izin vericiliğin çok fazla olduğu ve denetimin olmadığı çocuklardan geldiğini çok sıkı görebiliyoruz.

Ait biçimde bağlanmanın önemi herkes tarafından çok vurgulanıyor çünkü ruh sağlığını çok önemli etkileyen noktalardan biri. Çünkü, bebekler kendi kimlik ve kişiliklerini annelerinin yüzüne bakarak anlıyorlar. Eğer biz bebeğin yüzüne hoşnutlukla bakarsak onda çok ciddi biçimde iyi ben kavramı gelişiyor ve bu hep gidiyor. Güven duygusunun kazanılması da ailede oluyor ve aidiyet duygusu da. Bunların daha sonra çok önemli, önleyici faktörler olduğunu görebiliyoruz, sağlıklı bağlanan, güven duygusu olan ve aidiyet duygusu olan çocukların ileride çok daha az tacize uğradıklarını, uğramış oldukları zaman da konuşabilme gücünü ve özelliğini gösterebildiklerini görüyoruz.

Özerklik ve benlik gelişimi dönemi oldukça sıkıntılı. Çünkü, biz bu döneme "korkunç iki yaş dönemi" deriz. Çünkü bu dönemde bütün çocuklar "ben bilirim", "ben yapmayayım", "elimi tutmayın", "ye" dersin, "yemem", "yeme" dersin "yiyeyeceğim" şeklinde müthiş bir inat dönemindedir. Bu bütün dünyada geçici bir dönemdir, Türkiye'de kalıcıdır, bizim ülkemizde çünkü benim yine bugüne kadar hep gördüğüm bir şeyde insanlar kendi zekâ testlerini sınırları ihlal etmekle yapıyorlar. İşte hocaya göstermeden nasıl kopya çekebildim, Eskişehir Yolu'nda kameraların olduğu yere geldiğim zaman nasıl yavaşladım, ondan sonra gaza bastım gibi. Bu kalıcıdır ve ben yurt dışında Türk ailelerine ulaşmak istediğim zaman ağlayan çocukları izlerim, yüzde yüz Türk aileye getirirler beni. Bu bir ulusal yapımız gibi. Bununla ilgili çok fazla sayıda örneğimiz var ama daha sonra isterseniz tartışabiliriz. Benlik gelişimi aynı zamanda sınırların konulma dönemidir çünkü sınırlar çocukların dünyayı tanıma ve anlamalarına yardımcı olur. Benim, hastanede yine gördüğüm, hem tacize uğrayan hem tacizi yapan çocuk ve gençlerin ailelerinde çok ciddi ve çok önemli sınır koyma, kurullarla barışık olma problemini yaşadıklarını görebiliyoruz, her kesimden.

Yine, çocuklar için elde edilen şey değil, elde ediliş biçimi çok önemlidir. Ailelerin bunu da çok iyi oturtamadıklarını görüyoruz. Sınırların, hangi davranışın onaylanacağını bildirmede çok önemli katkıları vardır, ilişkileri tanımlarlar, büyümenin ölçütüdür, çocuk kendine ona göre bu tanımları yapacaktır, güvenlik sağlar ve sınırlar terapidir. Bizim bölümümüze çeşitli nedenlerle başvuran ailelere çocuklarına nasıl sınır koyacaklarını öğrettiğimiz zaman en az yüzde 70'inin ruh sağlığı problemlerinin azaldığını görebiliyoruz. Onun için çok önemlidir ama çok az önemsenmektedir, pek çok kitapta var.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 8

Bundan sonraki dönem özdeşimdir. Yine, çocukların taciz vakalarına baktığımız zaman, onlara sağlıklı özdeşim nesnelarini ne kadar sunduğumuzu bir gözden geçirmemiz lazım. Bu dönemde çok önemli bir gelişim de oluyor. Bu, bizim atasözümüz: "Oğlan büyür, koç olur; kız büyür, hiç olur." Bu, toplumsal olarak cinsel kimliğe verdiğimiz önemin bir yansımasıdır. O yüzden, yıllar önce Millî Eğitim Bakanlığında Ergenlik Dönemi Değişim Projesi'ni yürüttüğümüz zaman binlerce, belki milyonlarca öğrenciye kendi cinsel kimlikleriyle barışık olma yolunda gelişimlerini de anlatan çok önemli bir eğitim de sürdürüldü. Bugünlerde sanki bu eğitimin yeniden yapılması konusunda bir girişim var. Şimdi, burada bizim içinde bulunduğumuz bilişsel düzeye göre bir şey varsa iyidir, yoksa eksikliklerdir. Bu çok önemli bir noktadır. Hani, biraz sanki fantezi gibi gelir ama biraz daha bu alanda, ruh sağlığı alanında çalışan kişilerin, hepimizin çok andığı bir noktadır bu. Benim hocalarımın da ben aynı eğitimi almıştım. Mesela, Türkçedeki bir "eksik etek" lafı eksik organ göndermesidir çünkü kadının eteği eksik değildir, eteği vardır ama bir eksik etek şeyidir bu. Eğer erkeğin penisinin olduğu ve kadının olmadığı düşünülüyor takdirde erkek çocuk tamdır, kız çocuk eksiktir. Bu yüzden bu eksiklik o kadar zaman zaman atasözlerindeki gibi aleni olduğu zaman eksiksem ben eğer daha baş eğici, daha kabul edici, üstümdeki pek çok alanı daha boyun eğici bir pozisyona girebilir. Onun için, yine biliriz ki bir anne erkek çocuk doğurduğu zaman annenin eksikliğini tamamlar ve o yüzden de koç doğurmayla beraber iyi gider, kızlar da bu eksikliği perçinler.

Şimdi, burada çok önemli bir nokta olur. İşte, "Kocamdır, döver de sever de.", "Kızını dövmeyen dizini döver." şeyinde. Nereden buna getiriyorum? Çok önemli bir bulgu, çünkü maalesef, ensest olgularında yani aile içi yasak seviye olgularında çoğunda - yüzde 80'in üzerinde bir rakam, arkadaşlarım da doğrular beni diye tahmin ediyorum- anneler çocuklarının cinsel tacize uğradıklarının farkındalar, bunu biliyorlar ama ya susuyorlar ya kız çocuklarını suçluyorlar ve bu olay o nedenle çok gizli kalıyor ve çocukların da buna çok edilgen bir biçimde baş eğmesi ve bundan kimseye söz etmemesi istenebiliyor. Bir dönem Batman'da olan genç kız intiharlarında oradaki annelerle, kızların diğer kardeşleriyle konuştuğumuz zaman çok önemli bir etken olarak karşımıza çıkıyor. Yine biraz daha hızlı geçeyim.

Eğer kadın kendi cinsel kimliğinden mutlu olmadığında, kendini eksik olarak gördüğünde bunun çocuklarına yansıması maalesef çok ciddi oluyor ve oğlunun, gelin-kayınvalide arasındaki savaşlarının en büyüğü de yeniden bütünlüğünün bozulduğunun düşüncesindedir.

Şimdi, burada şu şeyi çok duyuyoruz: Anneler babaları telefonla arıyorlar gün içinde, "Senin oğlun ne yaptı biliyor musun? Yap dedim, yapmadı, dersini çalışmadı, beni dinlemedi." şeklinde babalarla bir ilişki, babalara şikâyet oluyor. Tam baba eve geldiği zaman pek çok annenin yaptığı, baba ile oğul arasında girip kendinin daha iyi anne olduğu ve o canavar babanın onu cezalandıracağı yolunda bir gösteri sergileniyor. Burada bu olduğu zaman, baktığımızda erkeklerin çok donanımsız yetiştirildiklerini, çözüm arama yolunda gitmediklerini, daha çok şiddet eğilimiyle bazı şeyleri çözdüklerini ve annenin ya da evdeki herkesin şiddet unsurunu kendi çocuğu, oğlu üzerinden gerçekleştirebildiğini görüyoruz. Bu az mı? Hayır, çok, maalesef gördüğümüz pek çok hastada bu çok önemli bir rol oynuyor. Sağlıklı anneler "Kızım benim çektiğimi çekmesin." diyor, sorunlu anneler "Bu kadar kolaysa başkaldırılar, ben bütün hayatım boyunca bunu başaramadım." deyip kızını baskı altına alıp "Bu bizim yazgımız." diye gidebiliyorlar. Bu yüzden de kadınlar bağımlı ve benlik saygıları düşük yetiştiriliyor. Yine, Türkçede çok dikkati çeken bir şeydir "Çalıydı, çırpıydı, evimdi; ayıydı, uyuydu, kocamdı." gibi. Bunda aslında bir miktar aşığılamada da söz konusu ama bu mesajlar hep gizli gidiyor.

Böyle bir durumda, böyle bir ev ortamında çocuklar ya saldırganla özdeşim kuracak, çocuklar saldırganla benzemek isteyen olacak ya da saldırganla baş eğen ve edilgen, ezik bir tavır sergileyen kişilerle özdeşim kuracak. İşte, hem tacizi yapan hem tacize uğrayan bu kişilik yapısından gelmektedir.

Yine hızlı gideyim. Anne ile babayla özdeşimden bir süre sonra arkadaş özdeşimlerine geçiliyor ama şimdi gördüğümüz en önemli özdeşim kaynaklarından biri televizyon kahramanları. 2006 yılında Radyo Televizyon Üst Kuruluyla yaptığımız çalışmada çocukların sadece dörtte 1'i kimseye benzemek istemiyordu, geri kalan dörtte 3'ü televizyon kahramanlarıyla özdeşim kurduklarını söylüyorlardı. Gerçekten, bu sadece çocuklar için söz konusu değil, yetişkinler için de çok önemli bir olgu olarak karşımıza çıkıyor. Şimdi de aynı şekilde söz konusu ama yıllar önce bu Kurtlar Vadisi dizisinde bir kahraman öldüğünde sanal hutbenin okutulduğuna, taziye çadırlarının kurulduğuna, evde helva dağıtıldığına ilişkin çok sayıda örneğimiz var.

BAŞKAN – Kaç yaş bunlar hocam?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bunlar yetişkin efendim, hutbe okutanlar ve...

BAŞKAN – Şeyi diyorum, benzemek isteyen çocuklar.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İlkokul çocuklarından lise son sınıf çocuklarına kadar yaptık. Hepsinin ortak noktası bu.

Bunun çok fazla örneğini görebiliyoruz. Mesela, bir başka dizi, filmde kahramanın giydiği hafif parlak çizgili kumaşların bir yılda satışı yüzde 1.700 artmış durumdaydı. Konuşmaların, sözcüklerin, burada geçenlerin olağanüstü taklit edildiğini biliyoruz. Çocukların sözcüklerine dahi giriyor ve davranış biçimlerine giriyor. O yüzden, yine bana gönderilen filmlere ve kendi öğrencilerimizle yaptığımız araştırmada, geçen sezon 5 filmde taciz vardı ve bunun 4'ünde tacizcisiyle evleniyorlardı ve mutlu mesut yaşıyorlardı. Şimdi, ne kadar çalışırsanız çalışın ama burada verilen mesajlarla, bu filmlerde, bunun olağan, güzel, yakışıklı hoş aktörlerle çok olası bir durum olduğunun mesajları veriliyor ve gerçekten o çocuklarla, özellikle biraz daha gençlik dönemindeki çocuklarla İnternet üzerinden mesajlaşmalarla bu tür ilişkilere çok açık oldukları ve teşvik edildikleri de bilinebiliyor.

Bu akıllı işaretlerle ilgili, yani hiç gelmiyorsa ayda 10-15 tane dosya geliyor bunların ihlal edildiğiyle ilgili, çok önemli bir nokta. Oysa, bu akıllı işaretlerin konulma nedeni kişilerin bildirilmesi, ebeveynlerin kendi çocuklarını buna göre korumaları ve bu tür zararlı yayınlardan ya da zararlı filmlerden kendilerini korumaları. Ancak, bu işaretlerin çok yanlış kullanıldığını ve sizler de baktığınız

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman ....Sayfa: 9

zaman göreceksiniz, izlemekte dahi zorluk çektiğim filmlerin hepsinin +7'yle yayınlandığını görüyorsunuz. Hâlbuki, gerçekten Radyo Televizyon Üst Kurulunun yaptığı çok güzel bir çalışmaydı, bazı sorular var, oradaki bütün yayın kuruluşlarından gelen kişiler eğitildi, o sorulara "evet", "hayır" diye verdikleri zaman yanıtları zaten koruma simgesi kendisinden çıkıyor ve +7'nin çıkması mümkün değil. Burada yanlış bir yol da oluyor, aslında hiç simge kullanmasa daha olumlu bir şey yapacak ama burada diyor ki "Burada, bu şeyi 7 yaşının üzerindeki herkes görebilir." Lütfen izleyin programları, 7 yaşın üzerindekiyle uygun olması mümkün olmayan programlar, çocukların uyanık oldukları saatlerde ya da korumalı saatlerin dışında yayınlanmakta.

BAŞKAN – Kim tespit ediyor Hocam bunu? Bu televizyoncular mı?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yayın kuruluşları evet.

BAŞKAN – Kendisi takdir ediyor.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İşte, takdir etmemesi lazım efendim. Böyle bir sistem hazırlandı.

BAŞKAN – Sorun var yani.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet, çok ciddi bir sorun var. Mesela bu arkadaşlarım da herhâlde kabul ederler, bu kuruluşların dava dosyalarında da öyle bir savunu var ki... Yani yine bir şey, bir kahraman, elinde sigarayla, ağzında sigarayla bir adamı öldürmeye koşuyor -Türk yapımı- ama o arada da biraz nefes nefese kalıyor, dumanlar çıkıyor, elinde sürekli... Kendi kendine diyor ki: "Ya, görüyorsun, bak, sigara içtiğin için biraz nefesin tıkanı." Şimdi, bunu bir sigaraya karşı kampanya şeklinde niteliyor yayın kuruluşu. Bu herkesin aklıyla alay etmek ve yani hiçbir şekilde kabul edilir bir durum değil. Bunların çok önemli çıktılarının olduğunu düşünüyoruz. Hâlbuki mesela oynayan yabancı filmleri, biraz yorulursa, o yabancı filmin adını İnternet'e girip bunun dış ülkelerde nasıl bir koruma yaşa olduğuna bakmaya kalksalar anında bütün dünyadaki korumalar karşlarına çıkabiliyor ve bunların hiçbir tanesi de 13 yaşın, 16 yaşın altında olmayan korumalar.

Akıllı teknoloji...

BAŞKAN – Bu tür korumaların İnternet'te de olması lazım.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Var, var efendim, hepsi var.

BAŞKAN – İnternet'te videolarda yok. Yani çocuklar oyunlar açıyor, çizgi filmlerde, oyunlarda o çizgi filmin hangi yaş üstü olacağına ilişkin bir bilgi yok.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, efendim, Betül Hocamla biz Ankara Valiliğinde bir çalışma yapılıyordu, şimdi kaldı, orada da çok ayrıntısıyla onları bulduk. Türk yapımı olmayan, yabancı yapım oyun videolarının hemen hemen hepsinin üstünde "şu yaşa uygundur, bu yaşa değildir" diye ibareleri var da bizde hiç kullanılmıyor ve bunun bir denetimi yapılmıyor.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Hocam, burada bir şey daha var. Hocam dediğiniz gibi, orijinalerin üzerinde yazıyor da korsan olanların üzerinde tabii ki olmuyor ve orijinal satılan video oyunlarının veya videoların üzerinde hangi yaşa uygun olduğu kriterleri var ancak bizim ülkemizde maalesef korsan yayıncılık var ve daha ucuza olduğu için çocuklar cep harçlıklarıyla bu tür oyunları CD'ye yükletme şeklinde alıyorlar ve orada da bu uyarılar yapılmıyor. Sanıyorum, burada korsanla da mücadele etmek bizim hedeflerimizden biri olabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Çok teşekkür ederim, çok haklısınız ama şöyle bir şey de yapılabilir belki: Hangi popüler oyun varsa ki hep moda olan popüler oyunlar var, onlarla ilgili bütün basın-yayın kuruluşlarında "şu oyunun şu yaş grubunun üstünde kullanılması gerekir" şeklinde böyle bir uyarı yeri olabilir. Belki, yine, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun böyle bir hizmeti de olabilir; "şu popüler oyunların kullanış yaşları şu olmalı" diye. Çünkü bizim kuşak -ben tabii, kendimden söz ediyorum- bilgisayara çok sonra ulaştık. O yüzden bunu kullanan küçük çocuklara aileler bir hayranlık duyuyor. Yani "Benim çocuğum bilgisayarın her şeyini kullanabiliyor." Ama o çocuk ailenin ve eğitimcilerin yönlendirmesinden uzak olduğu için "O teknolojiden neleri alıyor ve neleri, nasıl kullanıyor?" u maalesef denetleme imkânları olmuyor. Bizim ulaşabildiğimiz, her konferansta, her gelen aileye iletmişimiz; diyoruz ki ortaokulu bitirene kadar İnternet bağlantısı bütün ailenin oturduğu yerde olsun çünkü çocuklar... Ben bile, bir yere, bir çocuk hastalığının erişkinde ne olacağını merak ettiğim için işte, "Asperger adult" yazdım, yazmamla beraber kontrol edemeyeceğim derecede ağır cinsel içerikli şeyler gelmeye başladı, meğer "adult" yazmamam gerekiyormuş ve bilgisayarını kapatıp açtıktan sonra dahi durmuyor. Şimdi, bununla ilgili o kadar çok çocuk geliyor ki örselenmiş, korkmuş, ne olduğunu tam anlayamamış, bu da teknoloji tacizi olarak karşımıza çıkabiliyor.

Şimdi, en önemli noktalardan biri okul. Şöyle bir okul tarifim var, izninizle onu paylaşayım istiyorum: "Çocukların gitmek için can attıkları, öğrenmenin tadını aldıkları, bilgileriyle kıvandıkları, arkadaşlarıyla paylaştıkları, öğretmenlerince fark edildikleri ve önemsendikleri, güven içinde yaşadıkları ve coşuklarını sergiledikleri bir yer olarak yaşanmalı." Şimdi, çevremizdeki her okulu bu özellikler açısından değerlendirdiğimizde çocuklarımızı göndermekle tacizde bulunup bulunmadığımızı kendimize sormamız gerekiyor. Daha önce yine bir Meclis toplantısında ben Ankara'nın banliyölerinden birindeki bir okuldan söz etmişim. Okulun kapıları yoktu, sınıfın kapıları yoktu, onu merak ettim yani ne oluyor da sınıfın kapıları yok diye. Müdür Bey dedi ki: "Vallahi Hocam, her sınıfta en az 3 Polat Alemdar var, kırıyorlar kapıları, ben de artık taktırmaktan yoruldu, taktırmıyorum." Şimdi, bu aynı zamanda şiddete davetiye, tacize davetiye oluyor çünkü bu kadar denetimsiz bir yerde pek çok sosyal psikolojik çalışmalar da bunu gösterebiliyor.

Okulu ben çok önemsiyorum çünkü ailedeki bütün ruhsal patoloji, olmamış, yerleştirilememiş, geliştirilememiş, bir dolu nedenden ötürü o çocuğun ruh sağlığı bozulmuş bir ortamda en son şansı okuldur. Okulda bunların tümünün onarılması gerekir. Ama biz okulları olması gereken saygınlıktan çıkardığımız zaman bu onarım şansını da kaybetmiş oluyor çocuklar. O yüzden sizlerin de

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 10

belirttiği ve sorduğu gibi, kurumlarla okulların denetimi kaybolduğu zaman çocuklarımız çok çaresiz kalıyor. Bu benim 1'inci sınıfım ve fişlerle çok sembolik bir şekilde fişlerin üstüne "Onu tut, okşa." yazmışız. Benim eğitimim hep tutup okşamayla geçti. Onun için otuz dokuz yılı çok rahat geçirdim çocuklarla beraber olmakta ama şimdi çocukların hangi mesajlarla, hangi iletilerle yetiştiği çok içimi acıtıyor.

Okulun dedik ki bilişsel özellikleri iyi bir şekilde göz önünde tutması gerekiyor. Yine, çocukların okula erken başlatılmasının açıkçası çok uygun olmadığını düşünüyorum çünkü çocuklar hazır olmadıkları... Bilişsel özellikleri umarım bir başka zaman, zamanınızı çok almadan, yemek arasında da gösterebilirim. Evrensel bilişsel gelişimin doğruları vardır. Bunun dışında bir şeye çocukları zorladığımız zaman bu emekleyemeyen 4 aylık bir bebeği "Koşsana, koşsana, koşsana!" diye zorlamamıza benziyor. Erken okula başlatılan çocukların maalesef çok çok çok önemli bir kısmı okumayı sökemediler. Bu neyi getiriyor? Bu çocukların öz güvenlerinin kaybolmasına yol açıyor. "Ben bunu başaramıyorum, ben ezdiğim, ben arkadaşlarım gibi bunu yapamıyorum." O yüzden de bu çocukların ezime uğraması, tacize uğraması çok kolay oluyor. Onun için her gelişim evresine özgü özellikler göz önüne alınarak hazırlanmış eğitim programlarında çocukların bu ezime uğramaları çok daha az oluyor.

Yine, ortaokul dediğimiz çocukların 10-11 yaş soyut yargılama dönemidir, dönemine geçmiştir, başlamasıdır daha. Bu kadar küçük ve daha bu özellikleri kazanmamış çocukların ileriki sınıflarla bu kadar yoğun biçimde birlikte olmaları da yine onları bu ezime uğratıyor.

Zekâ gelişimi açısından, demin de sözünü ettiğim gibi, alt sosyoekonomik düzey ile üst sosyoekonomik düzey çocukların arasında makasın olağanüstü, neredeyse yakalanamayacak derecede açıldığını görüyoruz. Bu bir ülke için çok korkutucu bir durum.

Yine, hep bir öğrenme eğrimiz vardır, bu öğrenme eğrisi işte, 30'lu yaşlardan sonra bir plato düzeyine ulaşır ve öyle sabit gider, çok azıcık oynamalar olur -minimum- ama bu eğri özellikle yine, alt sosyoekonomik düzeyde 40'lı yaşlara doğru aşağıya düşüş gösteriyor ve bunun oranı da toplumda yüzde 60, çok büyük bir oran ve çok büyük sorunlar bekliyor bizleri.

Hakların ve sorumlulukların çalışılmadığını görüyoruz. Oysa iyi bir okulda, bütün iyi okullarda derslerden önce bu okuldaki çocukların hakları nedir, sorumlulukları nedir, onların aynı düzlemde ele alındığını görüyoruz. Ama bizde hangi çocuğun ne kadar sorumluluk aldığını, onu bilmiyorum. Söz gelimi, şöyle bir örnek vereyim, belki çarpıcı olur: Japonya'da çoğu okulda temizlik görevlisi yoktur, okulun temizliğini çocuklar yapar. Bu çok önemli bir noktadır çünkü o çocukların kendi yaptıkları ya da hakları ve sorumluluklarıyla barışık olmalarına yol açar.

Bizde bu, çocuğun çizdiği çok önemli bir resim bence. "Okulda disiplin" dediğimiz zaman Hitlervari bir öğretmen, SS subayı gibi resimlendirilmiş. Oysa çok sevgiyle, çok keyifli öğrenmelerin yapıldığını biliyoruz. Yıllar önce, İstanbul'daki üstün zekâlı çocuklar okulunun ilk hazırlanışında çok yoğun bir okul taraması yaptık "Bir okulu iyi okul yapan nedir?" diye. Bulduk ki öğretmenler mesela Finlandiya'daki gibi -ilk 3 içindedir Finlandiya her zaman- masterlı, hatta doktoralı öğretmenler ve toplumun en saygın grubunu öğretmenler oluşturuyor, bizim eski yıllarda olduğu gibi, "öğretmen" denildiği zaman önünün iliklendiği dönemlerdeki gibi ve bu öğretmenler bu kadar saygı gördüğünde gerçekten çok keyifli çocuklar yetiştiriliyor. PISA sınavlarını duymuşsunuzdur; bu, OECD ülkelerinin çocuklarının yoğunlukla -lise 2- 10'uncu sınıfta girdikleri ortak bir sınavdır. Finlandiya bu sınavın hep ilk 3'ünde, orada bir de eğitim dört saat, formel eğitim, daha sonra bir dolu işte, beden eğitimi gibi, müzik gibi keyifli etkinlikler yapılıyor. Bu dört saatin içerisinde çocuklar dünyanın ilk 3'ünün içine giriyor eğitim sırasında bu öğretmenlerle.

Bir diğer okulda, bu George Street, çok adı geçen bir okuldu, oradaki fark da, esas onlar farkı yaratan, dediler ki biz hakları ve sorumlulukları aynı düzlemde ele alıyoruz. Örneğin "Bu okulda öğrenim görmek benim hakkımdır ama yönergeleri dinlemek, özenli çalışmak, öğretmenimin koyduğu genel sınıf içi kurallara uymak benim sorumluluğumdur." Bu çocuklar 1'inci sınıfta okula başladıkları andan itibaren haklar ve sorumluluklar konusunda duyarlı geliyor. O yüzden de o çocukların kendi başarılarının çaresine bakabilmeleri, ayakta durabilmeleri... Tacize uğramalarının en, en, en alt düzeyde olduğunu biliyoruz. "Saygı görmek benim hakkımsa başkalarına sıkıntı vermemek, rahatsız etmemek, duygularını incitmemek benim sorumluluğumdur." gibi gidiyor, fazla değil, 5 maddeden oluşuyor.

Okulda şiddetin bugünlerde çok olduğunu yine biliyoruz. Burada çok önemli bir faktör öğretmenlerin şöyle bir felsefeyi benimsemiş olmalarından ötürü diye çok görebiliyoruz: Muhbir çocuk yetiştirmek kaygısıyla "Bana sorun getirmeyin." görüşü çok yüksek, "Siz kendi aranızda çözümleyin, bana sorun getirmeyin." Yalnız kendi aralarında çözümleyebilmeleri için belli bir düzeyde donanımlarının olması gerekir. Bizde nasıl çözülüyor? Kim güçlüyse öbürlerini dövüyor, tepeliyor ve kendi dediklerini... Sorunu böylelikle çözmüş oluyorlar. O yüzden okulda zorbalık inanılmaz boyutlara varmış durumda.

Oyun, çocukların olgunlaşmasında çok önemli faktördür. Biraz önce konuşmanın başında saydığım dört ana dalın gelişmesi oyunla olur çünkü oyun çocukların dilidir, oyuncaklar da onun sözcükleridir. Biz çocuklara söz hakkı vermediğimiz zaman... Benim tedavimde biz bütün tacize uğrayan küçük çocukları ya da konuşmak istemeyen, konuşamayan çocukları tek dili oyunla anlıyoruz. O çocuk kendini oyuncaklarla ve odamızdaki oyuncaklarla, oyunla anlatabiliyor. O yüzden bu Türk atasözünü çok severim; "Oynamayan tay at olmaz." diye.

Biz çocukların elinden önemli ölçüde oyun olanaklarını kaldırdığımız zaman, onların çok önemli bir dilini ellerinden almış oluyoruz. İki buçuk yaşında babasının tacizine uğrayan bir kız çocuğu neyin kötü olduğunu bilemiyor çünkü babasının yaptığı şeyin iyi bir şey olduğunu, onu çok sevdiği için yaptığını düşünüyor. Ben onu eğer sorgularsam "Ay, baban sana böyle mi yaptı!" diye, ona ikinci kurumsal tacizi yapmış oluyorum. O yüzden de ben onu ancak o çocuğu taciz etmeden, oyunla anlayabiliyorum ama çocuklarımızın elinden de oyunları, spor, sanat, boş zaman gibi etkinliklerin de kaybolduğunu görüyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 11

Hizmet ortamında tacizle ilgili ne söyleyebilirim? Sağlık hizmetlerine erişim çok zor bildiğiniz gibi. Sosyal Güvenlik Kurulunun çocuk ruh sağlığı görüşmelerine verdiği süre on beş dakika efendim. On beş dakikada biz o çocuğu anlayacağız, ailesiyle konuşacağız, o çocuğun tedavisi için yol göstereceğiz ve görüşmeyi bitireceğiz. Şimdi, bunun olması mümkün değil, bunun olması mümkün değil, o yüzden bazı şeyleri “miş gibi yapmak” zorunda oluyoruz. Biz maalesef şeyleri, hani hastanemize gelir gelmiyor ama çocukları en az bir saat görmemiz gerekiyor, en az ve 2'nci randevuyu biz ancak on beş gün sonraya vermek durumundayız eğer SGK'ya bakarsak, o yüzden pek çok hasta...

BAŞKAN – Bu sadece sizin görev yaptığınız tıp fakültesinde mi, yoksa bütün...

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bütün Türkiye’de, SGK’nın verdiği kural bu efendim, on beş dakika.

BAŞKAN – “On beş dakikadan fazla bakamazsın.” diye bir kural mı var?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ama o zaman da hastanenin şeyi düştüğü için, biz hastaneye yapılan ödenekten yararlanamıyoruz. Onun için, bu sağlık alanında böyle bir performansın olması çocukların... Hani, istisnalar, tabii ki istisna iyi istisna oluyor ama geri kalanlarında bu olmuyor.

Şimdi yine, sağlık tedbir kararının alınması gerekiyor. Şimdi yasa nedeniyle çocukların, tacize uğrayan çocukların tedavilerinde sağlık tedbir kararı alınanların görülmesi gerekiyor. Bu da yine kurumlar arasında sorun teşkil ediyor ve pek çok yerde sağlık tedbir kararının alınmaması ya da önerilmemesi yoluna gidilebiliyor. Oysa, şimdi hani bize “Ruh sağlığı bozulmuş mudur, bozulmamış mıdır?” diye sorulmuyor artık, eski davalar hâlâ geliyor ama ruh sağlığının bozulduğu kabul ediliyor ama ruh sağlığı bozulan bir çocuğun ruh sağlığının tedavi edilmesine yönelik bir yaptırım olmadığı için keyfilik devam ediyor. Yine sağlık güvencesi, hani çocuklarda bu söz konusu değil ama ailelerin getirip götürmesinin bile çok ciddi sorun olduğunu görebiliyoruz.

BAŞKAN – On beş dakikalık süre için Sağlık Bakanlığı ne yapmalı Hocam?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bazı özel dallar var efendim, mesela çocuk ruh sağlığı gibi, hani başka birimlerdeki erişkin psikiyatrdaki gibi... Yani bu görüşmeler, evrensel boyutta, yani bütün dünyada en az kırk beş dakikadır. Yani on beş dakikalık bir görüşmenin...

BAŞKAN – Bu sorunun çözümü için sizin öneriniz nedir?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bu sürenin uzatılmasıdır. Sosyal Güvenlik Kurulunun da bunu...

BAŞKAN – Doktor sayısı mı az?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İşte performansı düşüyor üniversitenin. Yani, onu o şekilde göstermesi gerekiyor ki hani bu görev en az kırk beş dakikada yapılır, buna göre de o geliri midir, hastanenin şeyidir...

BAŞKAN – Doktor sayısıyla alakalı bir konu mu?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır efendim, doktor sayısıyla değil.

BAŞKAN – Yeterli doktor mu yok?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Kadro yok, kadrolarda da yok ve süre de performansla işte ancak maksimum on beş dakika olarak belirlendi.

BAŞKAN – Kadro niye yok, doktor olmadığı için mi?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Sadece doktor değil efendim, yani bunun böyle uygun olduğunu belirlediler ve bu böyle gidiyor.

Yani bunların aslında böyle ayrıcalıklı başlıklar olması gerekiyor. Bu çocukların...

BAŞKAN – Yani şu mu var: Çocuk hastalıklarıyla ilgili uzmanlarımız bir kenarda boş beklerken, Sağlık Bakanlığı böyle bir süre kısıtlaması mı yapıyor, var mı böyle bir şey?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) - Sağlıktaki performans sistemi daha farklı. Yani kırk beş dakikadır aslında yani.

BAŞKAN – Sağlık Bakan Yardımcımız bu konuda...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani, biz de politikacı olarak biliyoruz sonuçta neyin ne olduğunu.

Kırk beş dakikada 3 performans gösterirseniz eğer, yani öyle sayarsanız en azından ya da bu alanda performans sistemini kaldırırsanız, o zaman gerçekten daha sağlıklı bir şey yürür demek istiyor Hocamız herhâlde.

BAŞKAN – Sağlık Bakanlığı temsilcimiz, sizi bir tanıyalım önce.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU RUH SAĞLIĞI PROGRAMLARI DAİRE BAŞKANI DR. ESRA ALATAŞ – Uzman hekim sayısı ile ilgili sıkıntı var tabii ama Hocamın söylediği gibi performans da ciddi bir sıkıntı. Ne kadar hasta bakarsanız o kadar ücret aldığınız için, hani hekim de tercihler de o yönde geliyor.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yalnız, bu alanda sadece hekim çalışmıyor, mesela ben klinik psikoloğuyum, hani bu alanda, çocuk alanında geliştiren kendini pek çok klinik psikolog öğrencilerimiz var çok kıvanç duyduğumuz.

Ama bir başka noktayı daha belirteyim: Mesela, dediğim gibi ben otuz dokuz yıllık bir öğretim üyesiyim ama şu anki bu yeni uygulamayla gördüğüm hastalar benim üstüme yazılmıyor, o gün hangi hekim arkadaş nöbetçiye onun üstüne yazılıyor. Kliniğimizdeki doçent, doktor olan psikologların hiçbirinin gördüğü hasta kendi üstüne yazılmıyor. Bu çok önemli, bu alandaki kadro ve çalışmalarını belirleyecek bir şey.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Bir şey söyleyebilir miyim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Evet, buyurun Sayın Bozkurt.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 12

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Sevgili Hocam, şimdi anladığım kadarıyla siz hekim değilsiniz, klinik psikoloğusunuz, tamam, o nedenle üzerinize.... Ama bunlar tabii sağlık sisteminin hekimler ve sağlık çalışanlarına dönük sorunları. Bunlar belki başka bir konuda konuşulabilir.

Şimdi, asıl sorun şu: Yani, on beş dakika ya da kırk beş dakika sorunundan ziyade, istismara uğrayan Türkiye genelindeki 81 ilden son zamanlarda, özellikle şu Komisyon kurulduktan sonra bize intikal eden yüzlerce vaka var, bunlardan acaba yüzde 0,5'i bile hekimlere ya da klinik psikoloğlara ulaşabiliyor mu, sorum bu.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet, onun için bunları uygulama ihtiyacı var.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Hayır, hayır, şunu demeye çalışıyorum: Yani, örneğin Elâzığ Harput' taki yetiştirme yurdunda daha önce böyle bir sorunu olup da klinik psikoloğa ulaşabilme veya hekime ulaşabilme imkânı var mı?

Şimdi, çok yararlı bir sunum olduğunu düşünüyorum, çok da güzel hazırlanmışsınız, teşekkür ediyorum. Sadece açmak için Sayın Başkanın izniyle şunu söylemek istiyorum: Mesela, Finlandiya örneğini verdiniz, oradaki eğitim sisteminden söz ettiniz. Bende çağrışım yapan iki şey oldu, birincisi: Bu ülkenin hâlâ ciddi bir nüfus artış sorunu var. Yani her yıl bu ülke nüfusuna katılan yüzdelik kısım ne ise bu kadar çocuğu eğitecek bir bilgi donanımına sahip değiliz.

İkincisi ve daha da önemlisi, eğitimin niteliği. Giderek laik ve bilimsel eğitimden uzaklaşan, böylece bireyin özgürleşmesini sorunlu olduğu bir sürece doğru gidiyoruz. Şimdi, acaba sizin bu söyledikleriniz, yani mesela George Street Üniversitesi'ndeki çocuğun "Bu okulda okumak benim hakkımdır, şunlar şunlar da sorumluluklarımdır." örneğini verdiniz. "Film kahramanlarına özenme." diyorsunuz. Şimdi, ben de kırk üç yıllık bir hekimim, gözlemediğim şey şudur: Çocuklar okulda ya da aileden aldıklarından çok fazla doğru ya da yanlış eğitimi televizyon dizilerinden alır oldu. Dolayısıyla, burada da bir ciddi denetim... Yani bu ülkede, Muhteşem Yüzyıl dizisinde Şehzade Mustafa öldüğü zaman bilmem nerede ruhuna mevlit okutan bir sürü erişkin var, bırak çocuğu. Dolayısıyla, bu anne baba eğitimi de önemli.

O bakımdan çok teşekkür ediyorum ama özellikle bu nüfus artış problemi, eğitimin niteliği ve anne baba eğitimi olmadan bu söylediklerinizi kırk beş dakika değil, yüz kırk beş dakika da yapsak, aynı performansı da versek çocuğun size ulaşımı söz konusu olmadığı için yine bir sonuç getireceğini düşünmüyorum.

Teşekkür ederim.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ben de teşekkür ediyorum efendim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ben de bir söz alabilir miyim.

BAŞKAN – Filiz Hanım, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani dedikleriniz doğru, evet, hani laik, bilimsel eğitim önemlidir. Özellikle gelen bütün uzmanların söylediği, aslında çocuğun haklarını bilmesi ve kendine güveninin olması, zaten istismara uğramasını engelleyecek galiba en önemli faktörlerden biri benim anladığım bu, sizden önce gelenler de söyledi. Ama onun yanı sıra, gene de bir çocuk artık oraya ulaşabiliyorsa, evet, o on beş dakikayı kırk beş dakikaya çıkarmalıyız, yani onu da yapmalıyız yani.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Biraz önce sayın milletvekilinin söylediği, eğitimin niteliği açısından baktığımız zaman, onları geçmişim hızlıca çok zamanınızı almayayım diye ama 3 tür zekâ gelişiminden söz ediyoruz, bunlardan biri: Çözümleyici ya da analitik zekâ dediğimiz, işte okuyup okuduklarından bir şeyler çıkartıp ilişkileri anlama gibi, oradan sınav olma gibi, bu çözümleyici zekâ. Bizim eğitim sistemimiz en çok buna dayanıyor. Ama baktığımız zaman, gelişkin ortamlarda ikincil zekâ düzeyinin evirgen ya da bu öğrendiklerini uygulamaya sokmaları oluyor.

Bizim zekâ testinde şöyle bir sorumuz var: "Güneş hangi yönden batar?" diye, çok basit bir soru. Şimdi, ezber olduğu için çocuklar diyorlar ki hemen: 4 tane yön vardır; kuzey, güney, doğu, batı. Tamam, harika, çok güzel. Geçtiğimiz yıl TÜBİTAK'ın yaptığı Bilim İnsanlarını Çocuklarla Buluşturma Projesi nedeniyle Ankara'nın göbeğinde Altındağ'da 4 okulun, ortaokul öğrencilerinin toplandığı bir yerde çocuklarla beraber bilimi tartışıyoruz ve bilimi anlatıyoruz. Hani çok basit diye ben dedim ki: "Çocuklar düşünmeden öğreniyorsunuz, mesela ben size sorsam: 'Güneş hangi yönden batar?'" Korkunç bir uğultu koptu, kendi aralarında tartışmaya başladılar, bunlar orta son sınıf öğrencileri. En nihayet biri elini kaldırdı, dedi ki: "Aslında burada bir şaşkınlığa vardır; güneş doğudan batar, batıdan doğar." dedi. Şimdi o çocuğu orada rencide etmemek de gerekiyor tabii ama nasıl ele alacağım konusunda inanın çok zorlandım. Çünkü eğitim sistemimiz maalesef çocuklara zekâlarını kullandırtacak ya da bunun, düşüncenin erdemini anlatacak bir düzeyde maalesef değil. Tabii yaratıcı zekâ da, hani burada belki Cem Yılmaz'a bir gönderme yapabiliriz, "icat çıkartma" lafı Türkiye'den başka hiçbir toplumda yok, her toplum "icat çıksın" diye uğraşır, bizde bu söz konusu olmuyor.

Şimdi, tekrar bu konuya baktığımız zaman, gerçekten tedbir kararı alınan çocukların hastanelerde görülmesinin çok zor olduğunu biliyoruz ve belki Sayın Adalet Bakanlığından gelen arkadaşım da bizi aydınlatabilir, kaç tedbir kararının uygulanması bekleniyor davaların sonucunda, kaç tacize uğramış çocuk için sağlık tedbir kararının alınması söz konusu, bunu bilemiyorum.

Bir diğeri, aslında küçük yaşta tacizi yapan kişilerin de tedbir kararı olması ve bunların mutlaka tedavi edilmesi gerekiyor çünkü biliyoruz ki yine, tacizi yapanların çok önemli bir kısmı kendi çocukluk ve gençliklerinde tacize uğramış olan ya da anne babaları tarafından iyi ele alınmamış olan çocuklar. Belki adalet konusunda ve hukuk konusunda çocuklarının suça gitmesi konusunda biraz daha bigâne kalan ailelerin de mutlaka bir tedavi sisteminin veya bir ceza yaptırımının içerisine alınması gerekiyor. Çünkü, söz gelimi, dün de gördüğüm bir çocuğun bize geliş 5'inci suçuyla. Hani ilki çekirdek, babasının deposundan çekirdek çalma. İkinci geliş: Telefonla tacizde bulunma. Babası bu telefonu kırdığı için annesi bize gelirken son model, benim, bizlerin telefonuyla kıyas kabul

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 13

etmeyecek derecede modern bir telefonu alıp oğluna tekrar veriyor. Üçüncüsü: Beğendiği bir kızın kendisini kabul etmediği için minibüsten inerken kızın ağızını burnunu dağıtması konusunda. Bu son geliş de başka bir kızın kapısını kırıp eve girme şeklinde.

Şimdi, burada baktığımız zaman, bu annenin, konuşmanın başından beri özetlemeye çalıştığım şekliyle oğluna sürekli arka çıktığı, hiçbir disiplin ve kural uygulamadığı ve bu nedenle de başka çocukların tacizinde çok önemli bir rol oynadığını görüyoruz. O yüzden bu çocukların da çok ciddi bir biçimde ele alınması gerekiyor. Bu tedbir kararlarının da çoğunun uygulanmadığını görüyoruz.

Çok sabrınızı...

Teşekkür ediyorum.

Bir şeyi belirterek konuşmamı bitirmek istiyorum.

Gençlerdeki suç konusuyla çok çalışan Hirschi, ergen suçluluğu açısından sosyal bağlılık kuramını çok vurgular. Der ki: "Suç davranışı gencin içinde yaşadığı toplumla olan bağları koptuğunda ya da zedelendiğinde, zayıfladığında ortaya çıkar." Ve yine ergenlerle ilgili tabloya baktığımız zaman hiç iç açıcı bir pozisyonda olmadığını çocuklarımızın, sağlıklı aidiyetler geliştirebilecekleri kurumların maalesef olmadığını görüyoruz.

Ben madde bağımlılığı kurulunda bilimsel danışmadayım ve çok uzun yıllardır bu konuda çalışıyoruz özellikle Emniyet Genel Müdürlüğü ve diğer kurumlarla, burada hep gördüğümüz, bu çocuklara sağlıklı aidiyet yaşayacakları ortamlar hazırlandığı zaman o küçük toplumda suç oranı çok hızlı bir biçimde düştüğü ama o çocuklara bizim gönderebileceğimiz işte spor yapma, sanatlara uğraşma, edebiyatla uğraşma, tamirat yapma gibi etkinliklere koyamadığımız zaman da o toplumda suç işlemenin, tacize uğramanın, taciz etmenin çok fazla yükselebileceği pek çok çalışma konusunda da bilim insanlarını da bir parça eleştireceğim burada, mesela çocuklara yapacağımız üniversite çalışmalarında belki biraz daha dikkatli olmamız lazım. Ben buraya sadece ülkemizde uygulanmaya çalışan, gençlere uygulanmaya çalışan bir espat olarak anılan, Meclisimizde de çok tartışma konusu olan bir şeyin örneğini vereceğim. Mesela böyle bir soru var Türkiye'de de uygulanmaması çok uğraştığımız marihuana ya da esrar kullandığınızda aşağıdakilerin olması ihtimali ne kadar yüksektir? Şimdi, bu konudaki seçeneklerin takdirini sizlere sunuyorum:

-Her şeyi daha yoğun algılamak. Müthiş bir reklam.

-Konuşulanı takip edememek. Olumsuz.

-Kontrolü daha kolay kaybetmek.

-Utangaçlığını atmak.

-Daha dışa dönük olmak.

-Yaşadığı andan daha çok zevk almak.

-Daha yoğun duygular hissetmek.

-Çekingenliğin azalması.

Bunlar çok ciddi bir reklam hüviyeti taşıyor. Onun için yine mesela bazen çalışmalarda okullarda çocuklara ya da kurumlarda çocuklara soruluyor "Taciz uygulaması yapılıyor mu, yapılmıyor mu?" diye. Ondan sonra bu bulgular alınıyor ve teşekkür edilip gidiliyor. Hâlbuki oraya çocuklar işte "Falanca amca bana şunu yaptı." gibi ama isimsiz olduğu için bu ölçümler kimin neye uğradığını bilmiyoruz ve biz o zaman ikinci bir taciz yapmış oluyoruz ki "Doğru, haklı sen bununla yaşamaya devam edeceksin." diye. Ben izninizle bu kadar keseyim.

Çok teşekkür ediyorum. Çok vaktinizi aldım. Sağ olun.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Hocamıza sorusu olan Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Hocam, istifade ettik.

Soru şu, kültürle ilgili bir soru soracağım: Yani bizim kültürümüz, bizim yaşam tarzımız, alışkanlıklarımız istismar konusunda artı ya da eksi ne getiriyor? Şöyle bir örnek vereyim: Yıllar önce İngiltere'de kalıyordum, bir mahallede, bilirsiniz orada sokaklarda çocuklar pek görülmez, birkaç gündür kapıda, bahçede oynayan iki tane çocuk görüyordum. Girerken çocuklara bir şeyler dedim ve sevdim. Yani sevdim derken birinin başını okşadım. On beş dakika sonra, izbandut gibi İngiliz polislerini bilirsiniz, kapıma dayandılar ve anlatamadım, beni götürdüler yani. Ne oluyor? Hemen çocuklar -sonra öğrendik ki- girmiş, annesine hemen "İşte bu adam başımı okşadı." Bu istismar şeyi olabilir. Şimdi, tabii, bizim kültürde böyle değiliz, siz de okşamayla, dokunmayla eğitimden filan şeyden söz ettiniz. Bizim kültürümüzde, Hüsnü Bey de işte "Laik, bilimsel eğitim." filan dedi, hem bu tip insanların ortaya çıkmasında yani böyle sosyopatların, istismarcıların hem de bu istismarların ihbar edilmesi, saklanması, bunun gibi yani biz raporumuza yazabileceğimiz yani bizim kültürümüzden kaynaklanan, şöyle sizin tespitleriniz var mı, otuz dokuz senedir bu işle uğraşıyorsunuz, yani şöyle olumlu, şöyle olumsuz yanlar var, bunlar için şunlar yapılması gerekir diyebilir miyiz?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bazı ortak şeyler diyebiliyoruz kuşkusuz. Yıllar önce İngiltere'den Kraliyet Çocuk Psikiyatristi Doktor Sula Wolff gelmişti Türkiye'ye. Pek çok gaf yaptık biz ona; meğer kitabı korsanmış, biz onun basıldığını filan söyledik, böyle çok gafımız oldu. Son gün Kızılay'da gidiyoruz Doktor Bahar Hanım –o da gelecek herhâlde- ikimiz birlikte Sula Wolff'u artık uğurlayacağız, önümden bir boyacı çocuk geçti, ben de onun başını şöyle sevdim, o da döndü bana göz kırptı ve gittik. "Bir dakika, ne yaptın sen?" dedi. Dedim eyvah, yine bir gaf yaptık biz şeyde. "Sevdim." dedim. Dedi ki: "Sizden özellikle rica ediyorum, bu özelliğinizi kaybetmeyin, çünkü o çocuğun senden aldığı sevgi ya da bu fark edilme duygusu ona çok önemli bir katkı sağlayacak." Ve onlar da artık daha sonraki yıllarda bu tür sevmenin hani iyi dokunuş, kötü dokunuş diye ayırdıkları bir şeyin içerisine girdiler.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 14

Çok haklısınız, başlangıçta çok ağır bir soruna yol açtı. Mesela bazı pediatristler bu çocuk tacize uğramış mı diye İngiltere' de kontrol etmeye başladılar. Bu da ikinci bir kurumsal taciz oldu. Onun için artık daha orta yol bulunmuş durumda. Tabii ki bizim çocukları sevilmesini engelleyecek herhangi bir şey yapmamamız gerekiyor ama eğitimleri sırasında ta, anaokulundan başlayarak bu cinselliğin çok altını çizmeden, hani yanak sıkma bile bir tacizdir aslında yani o çocuk yanağının sıkılmasını istemiyorsa biz bir de büyükler yanağını sıkarak, kulaklarından kaldırarak o tür bir şeyi sevmiyorsak bunu durdurması gerekiyor ve bunu durdurabilecek buradaki en önemli nokta durdurabileceğinin farkında olması gerekiyor, bunu başkasıyla paylaştığı zaman anlaşılacağı ve kabul etmesi gerektiğinin güvenini taşıması gerekiyor ve bilincinde olması gerekiyor. Onun için hani bunun normal bir bedene saygı olarak da derlerin içerisinde keyifle işlendiğinde gelen çocukların... Mesela yine son gelen bir adli vakamızda, eniştesinin kendini istemediği şekilde öptüğünden söz ederek, vücudunun bazı olmadık yerlerini ellemek istediğiyle ilgili bir şikâyeti var küçücük, bir 5'inci sınıfta bir küçücük genç kız aday. Ama bunu o kadar güvenli ve o kadar kendinden emin bir şekilde söyleyebiliyor ki çünkü hani hepimizin çocukları aslında bu tür davranışlara açık yani herkesi, çocukları kilit altına almamız mümkün değil ama önemli olan onu söyleyebilmesi. Kurumlardaki tacizde en çok korkutan ve en çok üzen zaten çok uzun yıllar bu tacizin sürebilmesi ama bu çocukların bunu söyleyebilecek gücü, söyleyebilecekleri, dayanabilecekleri bir kişiyi bulamamaları. Kültürümüzün tabii ki çok yani bu sevgiyi gösterebilmek ve bunu görebilmek yabancı ve alanı çocuk psikiyatrisi olan bir profesör tarafından dahi olumlu bulunup desteklenebiliyor, hepimiz bunun keyfini çok yaşıyoruz ama bu onları istismara götürecek bir özellik taşıması gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hocam.

Şimdi, diğer hocamıza geçeceğiz başka sorusu olan yoksa.

Sayın Benli, son soru.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Çok teşekkür ediyoruz Hocam, anlattıklarınızdan dolayı. Sizin de belirttiğiniz üzere çocuk tacizini gerçekleştiren failerin çok büyük bir kısmı kendi çocukluğunda bu tacize maruz kalanlar. Dolayısıyla biz tacize uğrayan çocukları zamanında tespit edersek, onların kamu kuruluşlarına ya da ailelerine ulaşmalarını sağlarsak ancak ileride başkalarına zarar vermelerini önleyebiliriz. O noktada sağlık tedbiri alınmadığından ya da buna ilişkin bir düzenleme olmadığından bahsettiniz. Hani bunu biraz daha açmanızı rica edeceğim ki biz olabildiğince tacize uğrayan kişileri tespit edelim, gerekiyorsa performansının üç katıyla çarpılmasını da isteyebiliriz ama bununla ilgili bir mekanizmayı Komisyon olarak önerelim ki başkaları açısından gerçekleşmesin. Bunun için bir yasa teklifine mi ihtiyaç var, yoksa idari anlamda bir düzenlemeye mi ihtiyaç var? Yani sağlık tedbirindeki kastınızı anlayamadım işin doğrusu. Örneğin, şiddet failinde psikolojik tedavi alması için karar alabiliyoruz. Buna ilişkin yasamız var 6284'te, buna ilişkin bir düzenlemeyi mi kastediyorsunuz? Yani bunu açıklığa kavuşturursanız sevinirim.

BAŞKAN – Diğer soruları da alalım, iki soru daha var.

Sayın Kerestecioglu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ben olmadığım sırada eğer anlattıysanız özür dilerim yani o zaman anlatmanıza gerek yok tekrar. Hani tek tek ailelerde olanın dışında kurumlarda özellikle en kötü olan şeyin uzun süreli olması ve ortaya çıkamaması olduğunu söylediniz. Kendi tecrübelerinizden yola çıkarak bunun kurumlarda önlenmesi ve denetimi için önerileriniz var mı yani oralarda nasıl bir sistem kurulabilir ya da dışarıdan denetim nasıl olabilir?

BAŞKAN – Okulu anlatmıştı hocam sunumun içerisinde var.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Anlattıysanız dedim zaten yani.

BAŞKAN – Bir soru daha var Hocam.

Sayın Bozkurt.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Soru değil de bir şey aklıma takıldı, Hocam da kullandı, az önce Sayın Başkan Yardımcımız da kullandılar. Çocukluğunda tacize uğramış tacizci tanımına çok fazla katılmıyorum. Yani buradan şöyle bir sonuç çıkıyor sanki bütün tacizci kadın. Çünkü çocuk yani tacize uğrayan çocuk genellikle kız çocukları...

BAŞKAN – Erkek çocuklar da uğruyor tacize.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – ...tacizci de erkekler. Toplumsal yapı için söylüyorum. Karaman örneği ayrı bir örnek, orada erkek bir tacizci erkek çocukları taciz etti ama genelde bizim karşılaştığımız, kız çocuklarını taciz eden erkek, enstede olabilir, dışarıda da olabilir. Şimdi, o erkek çocukluğunda tacize uğradığı için mi taciz ediyor Hocam? Yani burada bir çelişki var gibi çünkü genelde kız çocukları tacize uğruyorlar. O kız çocukları büyüdüğü zaman tacizci olmuyorlar.

BAŞKAN – Erkekler için kastetti.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Yani ya da biz böyle bir örnek görmüyoruz, siz belki kendi tecrübelerinizden bizi aydınlatabilirsiniz. Yani siz de kullandınız “Çocukluğunda tacize uğramış olmak tacizcilerin özelliklerinden biri.” dediniz. Yani o tacizci olan erkekler, çocukluğunda başka erkeklerin mi tacizine uğramışlar?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Ha, tamam. O zaman başka erkeklerin tacizine uğramış erkekler kız çocuklarını taciz ediyorsa o kız çocukları da ileride tacizci oluyorlar mı?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Kız çocukları tacizci olmuyor da çocuklarını sağlıklı yetiştirmiyorlar. O da bir tür ihmal ve istismar oluyor. Onun için hani çok ayrıntıya girmeyeyim...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 15

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Demin söylediğim anne baba eğitimine...

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Kesinlikle.

BAŞKAN – Sayın Depboyu...

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Aslında soru değil de, sayın üyemizin, vekilimizin sorduğuna ben bir konuda açıklık getirmek istiyorum Sayın Hocam, izin verirsiniz. Ben psikolojik danışmanım.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ne güzel.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Sizinle tanışma fırsatım olmamıştı.

Şimdi, önceki toplantımızda dile getirildiği gibi cinsel istismar aynı zamanda öfkenin dışı vurumu, bir farklı dışı vurumu. Biz burada, cinsel istismara uğrayan herkes cinsel istismar uygular şeklinde değil de, istismarın her türünü uygular şeklinde algılasak belki daha iyi olur diye düşünüyorum.

Ayrıca, sadece cinsel istismara değil, fiziksel istismara veya ihmale uğramış çocukların da bu istismar türlerinden birini yetişkinlik çağında başka çocuklara ya da ergenlik çağında uygulaması ihtimali yüksektir, şeklinde algılamamız gerektiğini düşünüyorum, Sayın Hocam ne der bu konuda bilmiyorum.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Tamamen size katılarak söyledim aslında. İstismarı sadece cinsel istismar boyutunda alıyoruz genelde, her türlü istismar söz konusu; fiziksel, beyinsel istismar vesaire. Dolayısıyla, tamamen katılıyorum. Sadece eğitimin önemini söylemek istedim. Yani anne baba eğitimi ve okulda çocuklara verdiğimiz eğitim. Biz çocuklarımızı okulda özgür bireyler olarak yetiştirebiliyor muyuz, çocuk itiraz edebiliyor mu? Asıl mesele bu. Yani onu yapabilirsek belki birçok şey önenebilecektir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim

Hocam, son olarak sorulara cevap olarak...

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Peki.

Sağlık tedbir kararını sormuştunuz, yasada var ama şimdi çocuk psikiyatrisi bölümlerinin yükü ve randevusu çok fazla olduğu için daha önce “Ruh sağlığı bozulmuş mudur, bozulmamıştır mıdır?” diye bize sorulduğu zaman o çocuklar bize ulaşabiliyordu ve biz onun hepsinin sonuna diyorduk ki: İşte tabii ki ruh sağlığı bozulmuştur ve sağlık tedbir kararıyla izlenmesi. Çünkü ailenin seçimine bıraktığımız zaman ailenin çocuk ruh sağlığı bölümlerine ulaşması ve randevu alması çok zor oluyor. Onun için bunun yani bir çocuk bu kadar tacize uğradıktan sonra ruh sağlığının bozulmamış olması mümkün değil. Hatta bize şöyle soru geliyordu. Mesela hiç unutamadığım ve kanunlara gittim ve Gökten Hanım’ dan da çok yardım aldım: 12 yaşında bir kız çocuğu 17 kişinin tacizine uğramış. Bana gelen soru: “Ruh sağlığı bozulmuş mudur, bozulmamıştır?” daha da vahimi “Bozulduysa hangisinden?” diye soruluyor. Şimdi yani bu, insanın aklını ve kanını donduran bir soru biçimi. O yüzden yani bu çocukların aslında tümünün iyi ele alınması gerekiyor.

Burada bir diğer zorluk da yine karşımızda. Şimdi bize çok fazla hani “kalıcı mı olduğu?” diye soruluyor. Bunun ne kadar kalıcı olduğunu bilmemiz çok zor çünkü ileriki yıllarda, herhangi bir travmayla karşılaştığında bu da yanında geliyor ve bütün hayatını etkileyici bir faktör olarak karşımıza çıkıyor. Bunun da yine sorulmasının ne kadar uygun olduğunu bilmiyorum.

Yine buna bağlı olarak bir diğer, hani bu tedbir kararlarının içerisinde aileler kendi koşullarına uygun bir şekilde eğer tedaviye götürüyorlarsa görünürde o çocuğun hani yüzeysel olarak yakınmalarında çok büyük bir azalmanın olduğunu görüyoruz ama bu çocuğun tümünden iyi olduğu anlamına da gelmiyor.

Aile eğitimini dediniz. Yüzde 100 katılıyorum çünkü bizim yani bölümümüzde, Figen’ le de arkadaşlarımızla da yaptığımız en önemli şeylerden biri ücretsiz aile eğitimleri, yüzlerce, binlerce aileye ulaşmaya çalışıyoruz, çeşitli vesilelerle. O yüzden mesela yayın kuruluşlarında çok özel programlar yaptık, tamamıyla gönüllü olarak. Ama benim Türkçe’ de çok sevdiğim bir laf vardır: “Namazda gözü olmayanın ezanda kulağı olmaz.” diye hani insanları ne kadar bu konuda duyarlı kılabiliriz, o konuda hani nefesim tükendi demiyorum, hâlâ buna devam ediyoruz ama daha fazla olması gerekiyor.

BAŞKAN – Sağ olun hocam, çok teşekkür ediyoruz.

Betül Hanım...

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Ben bir küçük katkı yapmak istiyorum, bu özellikle sağlık tedbirleri konusunda. Sağlık tedbirlerinin alınması, mahkemelerden bu kararların çıkıyor olması çocukların bir hizmete gerçekten ulaşabildiği anlamı taşıyor; artı, ulaştığında da etkili hizmeti alabildiği anlamı taşıyor çünkü bunlar özel eğitimli kişiler tarafından yapılması gereken terapiler. Böyle her çocuk psikiyatristi ya da bu konuyla uğraşmayan bir psikoloğun baş edebileceği sorunlar değil. Dolayısıyla tedavi, rehabilitasyon dediğinizde gerçekten bu konuyu iş edinmiş donanımlı insanlara ihtiyacımız var. Belki bunların sağlanması konusunda yol açılabilir, bunlar özendirilebilir çünkü bu konuyla uğraşmak öyle kolay bir şey değil, insanı tüketen bir nokta. O yüzden belki hani bunun da vurgulanmasında fayda var diye söyledim.

BAŞKAN – Raporda öneriler arasına alalım Hocam bunu.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Kayışoğlu, sizin...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Son bir şey söylemek istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 16

Ruh sağlığı bozulmuş mudur, bozulmamış mıdır, o zaten değişti yasada. Mağdurlarla ilgili böyle bir tedbir talebinde bulunabiliyor mahkemeler ya da karar verebiliyor ama sanıklarla ilgili, tacizcilerle ilgili böyle bir şey yok yasada benim bildiğim kadarıyla yani onların da tedavi edilmesi yönünde. Yani etkili olur mu?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Olur. Küçük yaşta çocuklar için onlar da suça yönlendirilen, sürüklenen çocuk olduğu için onların da aslında tedavi hakkı. Yani biz şimdi daha ağırlıklı bu yasada şey değiştikten sonra suçu işleyen çocukları görmeye başladık ama bu konuda yaptırımımız yok. Biraz önce aile ögesini o yüzden vurguladım. Yani bu demin anlattığım örnekte çocuk beşinci keredir geliyor ama ailenin tutumunda hiçbir değişiklik yok, hiçbir yaptırımımız da olmuyor.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Yetişkin tacizci insanların...

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yetişkin tacizcilerin de erişkin psikiyatride tedavi olması gerekiyor.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Yani yasal bir zorunluluk getirilmesi...

BAŞKAN – O da konuşuluyor.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bence çok uygun olur.

BAŞKAN – Hukukçular onu belki konuşacak.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Nasıl tedavi olacak sosyopatlar? Yani öyle bir şey var mı?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Sadece sosyopatlar değil efendim. Mesela benim izlediğim... Çok zor bir şey tabii, çocuğuna cinsel tacizde bulunan bir babayla çalışabilmek ama -hani burada zamanınızı almak istemiyorum- oldukça yüz güldürücü sonuç aldığımız vakalarımız var, çok ciddi vakalarımız var. Tabii, çalışmak çok yürek istiyor ama...

BAŞKAN - Hocam, çok teşekkür ediyoruz, çok sağ olun.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Sağ olun. Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Tabii, bu sunum, sizin sunumunuz, bizim raporumuza katkı anlamında da sizlerden rapor bekleriz.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hay hay, tabii...

BAŞKAN - Çok teşekkür ediyoruz, çok sağ olun.

Profesör Doktor Figen Şahin Dağlı.

Buyurun Hocam.

2.- *Profesör Doktor Figen Şahin Dağlı'nın, her yönüyle çocuk istismarları, sebep ve sonuçları ile bu konuda yapılan çalışmalar hakkında sunumu*

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, sayın uzmanlar; böyle bir Komisyon kurulmuş olduğu için öncelikle çok mutlu olduğumuzu birçok akademisyen arkadaşım adına söyleyebilirim. Ben sunum yaparak değil interaktif bir şekilde sizlerle deneyim paylaşımı yapmayı tercih edeceğim.

Ben yirmi yedi yıllık çocuk hekimiyim, hocamın da öğrencisiyim gururla söylüyorum. Yaklaşık 2000 yılından beri de çocuk istismarı alanında, çünkü bahsettiğimiz Gazi Üniversitesinde Sosyal Pediatri ve bütün sosyal pediatri camiası, çocuğun sağlığını etkileyen sosyal şartları göz önüne alan ve bunlarla uğraşan bir bilim dalı. Biz Gazi Üniversitesinde ilk olarak 2001 yılında bu çocuk istismarıyla uğraşma işinin tek bir disiplin işi olmadığını fark ederek başladığımız bir girişim vardı çünkü bu doktorların işi mi, sosyal hizmet uzmanların işi mi, hukukçuların işi mi, eğitimcilerin işi mi, yoksa hepsinin işi mi? Aslında belki dünyadaki en önemli multidisipliner çalışması gereken konular içinde bu. Çok tüketici bir iş olduğunu söyledik, bu çocuklarla da çalışmak, bu çocukları taciz edenlerle de çalışmak. Ben aynı zamanda hani akademik görevimin yanı sıra -gündeme geldi hani sadece akademik değil de sahada da çalışıyor kısmında- uzun yıllar sivil toplum kuruluşu -hâlen de- ayağında da hep bulundum. Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneğinin 2005-2010 döneminde Başkanlığını yürüttüm, hâlen yönetim kurulundayım, sanıyorum STK'lar sırasında da şu anda Başkanlığını yapan Bahar Gökler Hocam davet edilecektir. Aynı zamanda da uluslararası şu anda, bu 40'inci yılını kutlayan Uluslararası Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneğinin de yönetim kurulundayım, Türkiye'den tek üye olarak orada ve çok güzel bir tesadüf ki, iki gün önce Sion'daki bu uluslararası derneğin strateji toplantısından geldim. Uluslararası dernek olarak, çocuk istismarını önlemek için dünyada neler yapılması gerekiyor, diye hani benim için de böyle bir hem orada bir beyin jimnastiği oldu hem burada, Türkiye'de bu konuda neler yapabiliriz diye.

BAŞKAN – Hocam, bu derneği o zaman sivil toplumda ayrıca çağırmamıza gerek kalmıyor mu?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Yok yok var. Yani derneğin yaptığı etkinlikler adına çağırılırsa çok iyi olur.

BAŞKAN – Tamam.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Ben biraz daha üniversitelerin rolü üzerine bugün konuşmak istiyorum, akademik bağlamda çağırıldığı için ama hani belirtmek istedim çünkü aslında bu sadece bizim ülkemizin sorunu değil. Yani dünyada çocukların istismar edilmediği bir ülke yok, kiminde daha çok kiminde daha az. Bu Dünya Sağlık Örgütünün ve Uluslararası Çocuk İstismarını Önleme Derneğinin 2006 yılında çıkardığı "guideline" var, bir öneri paketi var. Onu şu anda güncelliyorlar, söz ettiğim toplantıda onun yazarı Alexander Butchart da vardı. Şimdi, bütün toplumlarda aslında olay şöyle başlıyor: Önce bir inkâr dönemi var. "Bizde böyle şeyler olmaz. Yani biz, çocukları çok seven, çok iyi bir toplumuzdur, bizim toplumumuzda çocukların başına böyle bir şey gelmez." Türkiye'deki Çocuk İstismarını İhmalini Önleme Derneği 1988 yılında kurulduğunda ilk toplantısını yaparken bütün tartışmalar bunun üzerineymiş. Yani niye böyle bir dernek kurduunuz ki, Türkiye'de böyle bir şey yok ki yani ne zaman, hangi çocuk istismar edilmiş bizim toplumumuzda. Şimdi, istismarın tanımı olarak bakıldığında biz istismar dediğimizde akla sadece cinsel istismar geliyor. Demin de biraz onun üzerinde duruldu. Aslında Ferhunde Hocam çok güzel bir çerçeve çizdi. Çocuğun kendi potansiyeline ulaşması için

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 17

çevresel şartlarının, anne baba sevgisinin, işte duygusal olarak, fiziksel olarak örselenmeden yetiştirilmesinin bir hakkı olduğu ve bunların sağlanmadığı her ortamda aslında çocuğun istismar ediliyor olduğunu görmüyoruz. Benim, işte, yıllardır hem sivil toplum hem üniversitedeki eğitimler sırasındaki anılarımdan bir şey söyleyecek olursam. Örneğin ben her yıl bizim 4'üncü sınıf öğrencilerine, çocuk istismarı dersi anlatırken şeyi sorarım: "Bugüne kadar, buraya gelene kadar annesinden babasından, öğretmeninden bir fiske yemeden, kötü bir söz işitmeden buraya gelmeyi başaran kaç kişi var içinizde?" Belki buraya bile sormak lazım şimdi sormayalım. Yaklaşık 50-60 kişilik guruplarda bugüne kadar buraya bir fiske yemeden gelen kaç kişi çıktığını tahmin edersiniz?

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Hiç yoktur.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Sıfır.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Üç falan çıkıyor, o kadar kötü değil. Bu ne demek? Yani biz aslında çocuklarımızı zaten istismar ederek büyütüyoruz, bunu kabul etmek lazım bir.

İki, en acı anılarımdan biridir. Bir öğretmen grubuna Ankara dışında bir yere davet edilmiştik, çocuk istismarı anlatalım diye bütün salon öğretmen dolu, yöneticiler dolu. Ben işte, fiziksel istismar, duygusal istismar vesaire tanımları yaptık sonra bir kahve arası verildi ve yanıma bir beyefendi geldi, bir okulun müdürüymüş, dedi ki: "Hocam, siz nerede yaşıyorsunuz, hangi dünyada yani dayağa siz nasıl istismar dersiniz? Dayak olmadan çocuk büyür mü? Siz herhâlde akademik şeyinizle böyle kürsüde, tepede oturuyorsunuz, bu Türkiye'yi hiç bilmiyorsunuz?" Biliyorum ama bu bizim, hepimizin çocukları dövüyor olmamız çocukları en doğru şekilde yetiştiriyoruz anlamına gelmiyor.

Hocam çok güzel şey söyledi. Yani bir toplumun, sağlıklı bir toplum, insanların şiddet uygulamadığı bir toplum hâlinde olabilmesi için her şey çocukluktan başlıyor. Hayatın ilk üç yılı o kadar önemli ki, ben bir çocuk doktoru olarak yani o kısmını vurgulayayım. İnsan beyninin gelişiminin yüzde 90'ı neredeyse o hücrelerin birbirine bağlantısı dediğimiz şey ilk üç yılda tamamlanıyor ve o ilk üç yılda çocuğun içinde yaşadığı ortam, annesinin babasının ve işte diğer ona bakım veren kişilerin sevgisi, şefkati sorun çözme yöntemi, bunlar çocuğun hayatının temelini oluşturuyor. Hayata zaten ya şöyle bakıyor: Ben iyi biriyim, bu dünya da iyi bir yer iyi şeyler yapalım. Ya şöyle bakıyor: Hani bu dünya belki iyidir ama ben kötüyüm, ben beceremiyorum çünkü dayak yiyen, örselenen, işte sürekli aşağılanan çocuklar böyle. Onlar ezik ya kendilerini agresif bir şekilde ifade ediyorlar ya da hiç ifade edemiyorlar ama işe yarar bireyler olmuyorlar, toplum adına. Ya da bu dünya da kötü ben de kötüyüm. Zaten işte, bu okula girip okul tarayanlar, belki kendini bombalara sarıp ortalıklarda patlatanlar böyle yetişenler. O zaman her şey aslında çocukluğun temelinden başlıyor.

Ben çerçeveyi şöyle çizmek istiyorum, bu uluslararası raporda da olduğu gibi. Bir, diyorlar ki sorunun boyutuna bakın. Yani önleyici şeyler nasıl yapılmalı. İki, bu sorun nereden kaynaklanıyor, ona bakın. Üç, önleyici ya da koruyucu neler yapılabilir. Şimdi, önleyici ve koruyucu şeylerin altını bir kez daha çizmek istiyorum. Biz de çocuk istismarı gündeme geldiğinde olay şöyle oluyor, özellikle cinsel istismar çok hassas ve çok tabu bir konu olduğu için, bütün halkın tepkisi ve belki de yetkililerin de tepkisi: Bu insanları asalım, hadım edelim, ömür boyu hapsedelim, vesaire, böylece sorun çözülür yani işi sadece ceza boyutundan ele almaya çalışıyoruz. Bu, bütün dünyada araştırılmış, çalışılmış bir şey. Tabii ki işin bir ceza boyutu olacak yani bir yaptırımı olacak ama önleme dediğimiz şeyler ceza yaptırımlarından geçmiyor. Çünkü, bir kere önce o cezayı verebilmeniz için o saldırganın ifşa edilmesi ve yargılanması gerekiyor. Bizdeki en büyük sorun ne, özellikle cinsel istismarda? Kimse söylemiyor ki başına böyle bir şey geldiğini. En çok gene hastanelere başvuru yani adli mercilere başvuranlar ya da işte polise başvuran vakaların çok çok buz dağının ucundaki grubu. Bir adım daha iyisi belki hastanelere "Aman bize yardım edin." diye gelenler oluyor.

On beş on altı yıllık deneyimimizde bizim Gazi Üniversitesi Çocuk Koruma, Uygulama ve Araştırma Merkezini kurduğumuzda bu işin multidisipliner bir şey olduğunu fark ettiğimizde işin içinde çocuk sağlığı hastalıkları uzmanı, çocuk ruh sağlığı uzmanı, adli tıp uzmanı, sosyal hizmet uzmanı ve psikolog gibi birçok uzmandan oluşan bir grubun olması gerektiğini fark etmiştik ve çocuğa yardımı ancak böyle bir bütüncül şekilde yapıyoruz. Kime yardım ediyoruz? İstismara uğramış olanlara. Burada en çok gene konuşuyoruz? İstismara uğramış olanlara ne yapalım? Tabii ki istismara uğramış olanlara bir şeyler yapmamız gerekiyor ama asıl önceliğimiz bu çocuklar istismara uğramasın diye ne yapalım yani önleyici ne yapalım olmalı, bütün dünya şu anda bunun peşinden gidiyor çünkü öbürü bataklıktaki sivrisinekleri öldürmek ama eğer bataklığı kurutmazsanız o sivrisinekleri siz tedavi etmeye, öldürmeye devam edeceksiniz demektir.

O zaman koruyucu yaklaşımlar mutlaka tartışılmalı çünkü sorunun boyutu diye o zaman o pencerenin başından bakacak olursak, Türkiye'de bu sorun var mı? Evet var, bunu artık kabul etmemiz lazım. Neyse ki son on yıldır falan artık kabul ediyoruz ki Türkiye'de böyle bir sorun var. Bunda basın çok katkısı oldu, bazen olumlu, bazen olumsuz. Yani, var olan olguları ifşa etmek, ortaya çıkarmak çocuğun yararına olabilecek şekilde yapılırsa çok güzel ama bazen o da örselleyici bir hâl alabiliyor, çok dikkatli bir denge. Fakat, ben böyle basın açıklamalarında falan basın mensuplarına şeyi söylüyorum: Yani, yapılan iyi şeyleri, yapılması gerekenleri vurgulayacak haberler yapın ama basının genelde saptırarak haberi mesela "Her 3 çocuktan 1'i tacize uğruyor." haberi çok büyük bir şey ama böyle bir umutsuzluk, eyvah eyvah ne olacak bu ülkenin hâli falan gibi çok büyük bir depresyona sokuyor ve yapılacak şeyleri harekete geçiriyor. Onun için basını belki yanınıza ne yapılması gerekiyor ve nasıl yapılır anlamında almak çok önemli diye düşünüyorum.

Sorunun boyutu ne kadardır? Evet, bu konuda çok fazla rapor var. Türkiye'de aslında yakın zamana kadar çok böyle kapsamlı araştırmalar yoktu, parça parça şeyler vardı ama en son Betül Hoca'nın da içinde olduğu Dünya Sağlık Örgütüyle çok güzel bir rapor yayınlandı. Pek çok hani Türkiye'den gelen şeylerden de bakacak olursak, yaklaşık yüzde 10 civarında benim gördüğüm, cinsel istismar var. Yani, 75 milyonluk ülkeysek ve yüzde 10' sa 7,5 milyon insan istismara uğramış demek.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 18

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Cinsel istismar mı Hocam?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Evet, evet, tabii. Yani fiziksel istismar...

BAŞKAN – Bu hangi araştırma Hocam?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Çok önemli. Şöyle: Demin şey konuşuldu “Kızlar tacize uğruyor, erkekler tacizci.”

Erkekler tacizci doğru ama kızlar değil sadece tacize uğrayanlar, bu çok önemli. Ben gene Gazi Çocuk Koruma Merkezindeki şeyi söylemek istiyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bunlardan hiç tacizci yok mu?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Çok az.

BAŞKAN – Hocam bu rakamlar nereden, bu yüzde 10? Kesin mi bu, resmî rakam mı?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Betül Hoca'nın yayınlanmış araştırmaları var.

BAŞKAN – Yok, araştırma mı yoksa devletin resmî bir rakamı mı?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Betül Hocam, söylemek ister misiniz?

BAŞKAN – Özel bir kişinin araştırması mı? Yani yüzde 10... Basın bu boyutunu alır ışın, 10 çocuktan 1'i tacize uğruyor der, o zaman da sizin... “yüzde 10” dedi

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – 10 çocuktan 1'i derse basın iyi, 3 çocuktan 1'i...

BAŞKAN – Çocuk nüfusun yüzde 10'u.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Şimdi, söyle bir şey söyleyeyim...

BAŞKAN – Toplam nüfusun yüzde 10'u mu?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Şöyle açıklayayım...

BAŞKAN – Fark etmiyor ki aynı rakam hepsi.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Çalışmalar genel de şöyle yapılabilir...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Kaynak var mı bununla ilgili?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Tabii tabii, şimdi söyleyecek Betül Hocam.

BAŞKAN – Hocam, yanlış anlamaya sebebiyet vermeyelim. Eğer resmî bir rakamsa bu -TÜİK olabilir ya da adliyelere intikal eden olaylar var, etmeyenler var- yani böyle net bir rakama nasıl ulaşabiliyoruz?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – O zaman söyleyeyim, bu tip araştırmalar şöyle yapılıyor: Erişkin yaşında veya üniversite öğrencileriyle -sık yaptığımız şey o- geçmişe dönük olarak yani “18 yaşınızdan önce size şöyle, şöyle şeyler yapıldı mı?” gibi birtakım çalışmalar var. Bu, uluslararası derneğin örneğin bir formu var tarama testi gibi, hem cinsel istismara ait hem fiziksel hem duygusal istismara ait birtakım sorular soruluyor.

BAŞKAN – Bu sadece cinsel istismar değil değil mi?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Yüzde 10 olan cinsel istismara yakın.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Boyutları yani taciz, tecavüz değil.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Cinsel istismar deyince evet, onu söyleyeyim tekrar.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Eğer cinsel taciz söz konusuysa çok daha yüksek olması lazım.

BAŞKAN – Şimdi başa geliyoruz “Bizde olmaz.” Lafına.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Aslında bu yüzdeye şöyle takılmayalım çünkü cinsel istismar...

BAŞKAN – Hocam, toplantılarımız basına açık olduğu için bir yanlış anlamaya sebebiyet vermeyelim. Yani, bu birtakım araştırmanın...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bir daha tekrar eder misiniz dediğinizi.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Afaki cümlelerle değil, bilimsel verilere dayalı...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Afaki cümlelerle konuşmaya alışık olduğunuz için lafını etmek... Mesela şu

Komisyonunda şu şekilde konuşmamanız...

BAŞKAN – Arkadaşlar, Betül Hanım cevaplasın. Arkadaşlar...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Onlar her şeyi biliyor. En doğruları onlar biliyor.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Siz suçluyu mu konuşuyorsunuz? İngiltere' de...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Size mi söyledim onu? Hepimize söyledim. “Niye rakamlara bu kadar takılıyor?” dedim.

BAŞKAN – Filiz Hanım, yani siz ona hemen cevap vermek durumunda değilsiniz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Neye ona cevap vermek durumunda değilim? Türkiye’de kadınların hepsi tacize uğradığı için...

BAŞKAN – Kadınların hepsi nasıl tacize uğrar? Betül Hanıma bir soralım (Gürültüler)

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Şöyle, Figen Hoca'nın bahsettiği çalışmayla ilgili... Arzu ederseniz ben çalışmanın metodolojisini anlatayım. Bunlar herhangi bir devlet kurumundan alınan rakamlar değil elbette çünkü devlet kurumuna giden ya da kayıtlara giren vakaların sayısı son derece azalıyor. Biraz önce Figen Hocam da vurguladı, bize gelenler ya da en azından tacize uğradı diye ortaya çıkanlar buz dağının üstünde kalan kısım, daha altta kalan kısmın ne kadar olduğunu bazı araştırmalarla ancak gösterebiliyoruz. Bu da yalnızca bir araştırma, onu vurgulayalım. Araştırma Türkiye’de 5 ayrı bölgedeki üniversite öğrencilerinde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 19

yaptığımız bir araştırma. Uluslararası bir soru formunun kullanıldığı bir çalışma. Bu çalışmada yalnızca cinsel istismar sorulmadı, hem fiziksel şiddet soruldu hem duygusal şiddet soruldu hem aile içi birtakım zorlayıcılar, işte annenin babanın boşanmış olması, uyuşturucu bağımlılığı, alkol kullanıyor olması gibi ya da işte hapisanede anne-babadan, aile üyelerinden birinin varlığı gibi. Bütün bunlar sorgulandığında görüldü ki 2.257 tane üniversite öğrencisi, dediğim gibi Ankara, Antalya, Van, Trabzon ve İzmir'den öğrencilerin katıldığı bir grupta ortaya çıktı ki çocuklarımızın yüzde 50'si bu biraz önce saydığım sorunlardan biriyle, en az biriyle karşılaşmış. Cinsel istismar sıklığında kız ve erkek farkı çok fazla yok, yüzde 8 civarında. Fiziksel şiddet sıklığı yüzde 20'ler civarında. Yalnız, burada bahsedilen yüzde 8'lik cinsel şiddet tecavüz değil, bunun bir kısmı, evet, hepsi hemen hemen dokunmanın olduğu... Ancak, tecavüz boyutuna varanların sıklığı daha az.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Kaç?

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Çok daha düşük.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Ama onu da bilelim. Madem rakamlar varsa onu da bilmemiz gerekiyor.

BAŞKAN – Şimdi, bu bir araştırma, bir başka araştırmada farklı bir sayı çıkabilir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Elinizde bir belge falan varsa...

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Ben önümüzdeki toplantıya bu araştırmanın basılmış hâlini getireyim size, hem metodolojiyi görmek mümkün olur.

Bir de şu konunun altını çizmekte fayda var: Tecavüz elbette cinsel istismarın en ciddi boyutudur, en tahrip eden boyutudur ama öyle dokunmayla giden, sırf dokunmayla giden, giysi üzerinden dokunmayla giden ama kişinin hayatını yok eden olgular var ki yani insan ayırt edemiyor hangisi daha şiddetlidir. Bu, bizim bir gerçeğimiz ama bir de şunu da vurgulamak gerekiyor, yine Figen Hoca'nın söylediği şeye geliyorum: Bu çalışma Balkan ülkelerinin bir kısmını da içine alan başka bir çalışmayla karşılaştırıldı "Hani bizde durum böyle de diğer ülkelerde nasıl?" diye. Bu hâliyle bile diğer ülkelere göre biraz daha iyi durumdayız hani...

BAŞKAN – Avrupa'ya göre bir karşılaştırma var mı?

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Şöyle, İngiltere'nin kendi yaptığı çalışmaya göre hemen hemen İngiltere'yle başa baş gibiyiz yani bu çalışma özelinde, başka bir şey söyleyemem.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz Hocam, o düzeltilmiş oldu. Yani bir yanlış anlamaya sebep olabiliydik.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Hocam, 2 bin küsur üniversite öğrencisinden söz ettiniz, dört, beş ilde. Acaba o öğrenciler sorulan sorulara açık yüreklilikle cevap verdiler mi diye...

BAŞKAN – Yanılma payı olabilir.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Bu çok önemli bir nokta.

BAŞKAN – Anket bu, kesinlik yok bunda.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Uzun bir anketti bu. Bir tek soruyla yordamadık zaten yani her bir durum için birkaç farklı soru sorarak değerlendirdik. Bütün sorulara yanıt vermeme yüzdesi yüzde 1, 2 civarındaydı yani öğrencilerin yüzde 98, 99'u hemen hemen bütün soruları yanıtlamışlardı ama cinsel istismarı sorguladığımız 4 soru vardı, bu sorunun yanıtlanmama oranı yüzde 15'ti.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Hayır yani şunun için sordum affınıza sığınarak: Balkan ülkelerinden iyi durumda, İngiltere'yle eşit olduğumuzu söylediniz. Ben hasbelkader biraz dış basını da izliyorum yani bizim ülkemizdeki basına intikal eden cinsel istismar olaylarının binde 1'ini bile göremiyorum İngiltere'de. Aynı oran çıkıyorsa ya İngiltere'de bir çelişki var ya da bizde bir çelişki var.

BAŞKAN – Bunlar araştırma.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Ben sizinle paylaşacağım.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Araştırma demişken bir şeyi vurgulayayım, bu bizim için aslında çok önemli...

BAŞKAN – Hüsnüye Hanım'ın bir sorusu var.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Pardon, buyurun.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Şimdi, tabii ki bizim için bilimsel araştırmalar çok değerli. Özellikle yanlış anlaşılmasını önlemek için şunu söylemek istiyorum: Seçilen denekler nasıl seçildi? Yani, popülasyon olarak hangi popülasyondan irdelenip alındı? Veya, direkt okula girildi de bir sınıftaki herkese mi dağıtıldı, fakülteye veya işte yüksekokula? Artı, bizim insanımızda, basınımızda şöyle bir algı var: Çocuk istismarı dediğiniz zaman en ağır şekli anlaşılıyor. Dolayısıyla, yüzde 10 gibi bir rakamı yarın bu tutanakları alıp inceleyen basın bunu direkt en ağır şekliyle böyle kuvvetlendirerek o cümlelerle verecek. O yüzden "yüzde 10" derken aslında dikkatli olmak lazım. Yani, siz de bir akademisyen olarak... Ben de bir akademisyen eşiyim, aile hekimiyim, Komisyon üyesi değilim ama ilgimi çeken bir konu olduğu için katılmak istedim. Dolayısıyla, böyle araştırmaları verirken çok daha net cümlelerle söylemek lazım. Yani, aslında bu çocuk istismarı derken biz şunu kastediyoruz, bunu kastediyoruz açarak vermek lazım, yarın bu basında çok farklı algıların "Yüzde 10. Eyvah, biz ne yaptık, ne ettik!" gibi. Tabii ki her şeyi konuşalım ama rakamları oynayacak veya cümlelerin içinde farklı şekilde kullanılacak şekilde olmasın diye dikkatli olmak gerekiyor diye düşünüyorum.

Tekrar başa dönerek söylemek istiyorum: Bilimsel araştırmalarda yani popülasyonun neresinden seçildi? Hani suç oranına yakın kişilerle veya işte hani dedik ya hayatın başındaysa belli bir şeyde de bu insanlar böyle suçlanıyor veya o yaşadığı şeyi algılayarak veya onu hissederek ileriki yaşama devam ediyor. Yani, öyle yakın kişilere eğer bu sorular sorulduysa tabii ki popülasyondaki yüzde yüksek çıkabilir. Yani, onu siz akademisyen olarak mutlaka irdlemişsinizdir ama ben de burada dikkat çekmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 20

BAŞKAN – Sağ olun Hüsnüye Hanım.

Şimdi, bu konuda bir tane araştırma yoktur, başka üniversitelerin de başka araştırmaları vardır.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Tabii ki.

BAŞKAN – Bazısında bu rakam belki yüzde 8 değil de yüzde 5 olabilir, 15 de olabilir ama bu rakamın yani 10 çocuktan 1'inin sanki tecavüze uğruyormuş gibi bir anlam çıkarsa, basın, bu sefer kamuoyunda farklı bir sorun ortaya çıkar. Onun için, biz, sorunun boyutu anlamında sadece bir araştırmayı değil birçok araştırmayı dikkate alıp raporumuza o şekilde almamız gerekir, resmî kurumların da araştırmaları varsa bunları da getirtmemiz gerekir. Yani sorunun boyutunu ortaya koymak önemli.

Hocam devam etsin, sonra soru-cevaba geçelim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ama yani ben hakikaten...

BAŞKAN – Devam etsin, hocamız bitirsin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – O zaman demin de söz vermeseydiniz. Yani kusura bakmayın, o kadar bekledim.

BAŞKAN – Verdim, ben size çok söz verdim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bu konuşma içerisinde ilk defa...

BAŞKAN – Filiz Hanım, çocukluğunuz Amasra'da geçtiği için söz veriyorum.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani evet, çocukluğum Amasra'da geçti, güzel geçti. O yüzden söylediklerine de çok katılıyorum. İnsanların özgür bir çocukluk geçirmesi önemlidir de... Biz hakikaten neye takıldık burada, ben onu anlayamadım. Yani basın yüzde 10 yazsa ne olur, 15 yazsa ne olur, 5 yazsa ne olur? Şimdi, örneklem...

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Çok şey olur.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hayır, yani burada akademisyenlerle konuşuyoruz ve herhâlde bir veri araştırmasının nasıl yapılacağını biliyorlardır. Ben açıkçası bilmem ama çalıştığım bir kurumda yaptırdığımızda bunu anlayan insanlara yaptırdık. Onlar da gelip burada bunca milletvekilinin ve bir Komisyonun karşısında kendilerinden böyle bir “Yüzde 10'u atıverelim ortaya.” diye atıyorlardı tahmin ediyorum. O yüzden araştırma dediğiniz şey...

BAŞKAN – Şimdi, hocam şunu söyledi Filiz Hanım, belki o arada kaçırdınız...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hayır, araştırma dediğiniz şey zaten belli gruplarla yapılır. Türkiye'nin bütününe yayılan bir araştırmadan tabii ki söz etmiyorlar. Dediğiniz doğru, başka bir yerde de farklı verilerle... Sorduğunuz sorular, tuzak sorular, bunlar çok önemlidir bir araştırmada. Ben sadece size, yani şu kaygıyı hissediyor musunuz gerçekten bunu anlamak için özellikle sormak istiyorum: Burada hep beraber çalışıyoruz ve hep beraber bir şeyleri engellemeye ya da iyi sonuçlar almaya uğraşyoruz. Bu, AKP iktidarıyla alakalı bir şey değil değil mi?

BAŞKAN – Değil tabii ki ya. Ne alakası var?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Tamam, yani o zaman basın ne yazar, şu ne yazar falan diye lütfen o kaygıları sizler de çıkartın ki iyi bir yerlere ulaşabilelim.

BAŞKAN – Bakın, hocam dedi ki: “Son on yılda bu duyarlılık arttı, daha öncesinde de vardı.” Hatta 1988'de mi dernek kuruldu?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Tabii, olmaz mı yani? İngiltere daha köklü bir demokrasi, Fransa öyle...

BAŞKAN – 1988'de dernek kurulurken AK PARTİ falan yoktu, kurulduğunda da 1988'de “Ne gerek var bu derneğe?” demişler.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Tabii, biliyorum, duydum bunları.

BAŞKAN – Yani Filiz Hanım, bunun partiyle, siyasetle bir ilgisi, alakası yok; konu tıbbi, hukuki ve sosyal boyutları bir olan konu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – O zaman ama biraz hakikaten yani...

BAŞKAN – Onun için şu açıdan söylüyoruz, bakın, hocamız şunu söyledi, “Basın tedbirler noktasındaki konuları öne almalı.” dedi.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Öyle bir basınımız yok zaten şu anda da onu da ayrıca yapacağız inşallah.

BAŞKAN – “Almalı.” dedi ama arkasından da böyle bir rakamı farklı bir şekilde yansıtırlarsa bu sefer bizim izlemek istediğimiz amaçtan biraz sapmış oluruz. Hocam devam etsin.

Buyurun.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – İki önemli şeye takıldığımızı düşünüyorum, hani “Nerede takıldık?” olunca. Biri, “Bu ülkede bu var mı, yok mu?”ya hâlâ çok hazır değiliz. İki, “cinsel istismar” deyince “Tecavüz yoksa sorun yok o zaman.” noktasında mıyız? Yani bu bize gelen ailelerde de çok sık gördüğümüz bir şey. Gizli saklı kızlarını getirirler, “Başına böyle bir şey gelmiş. Bir muayene eder misiniz?” Tabii ki, böyle bir şey gizli saklı yapılacak bir şey değil ama nedir merak ettikleri? Acaba kızlığına zarar geldi mi? “Hiçbir şey olmamış, oraya bir şey olmamış.” dediyseniz iş biter. “Ha, o zaman, tamam, sorun değil.” Ya da erkek çocuklarını getirirler, onların kaygısı ne? Acaba bundan sonra cinsel tercihinde homoseksüel mi olacak? Böyle bir şey olur mu? “Yok, olmaz.” dersanız yine sorun yok. Yani işte, daha basit diyelim, aslında basit değil Betül Hocaların dediği gibi, yaşadığı cinsel istismarın ne

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 21

olduğunu bilmek bizi ilgilendirmeli. Eğer “Yüzde 10’u tecavüze uğramıyor, yok, sadece yüzde 1’i uğruyor ama yüzde 10’u cinsel istismara uğruyor.” deyince bu bizi rahatsız etmiyorsa yine rahatsız olmalıyız.

BAŞKAN – Hepsi rahatsız eder bizi.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Hepsi önemli.

İkinci kastettiğiniz...

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Kastettiğimiz o değil aslında, siz de biliyorsunuz, kastettiğimiz o değil. Kastettiğimiz; algının, basın ve toplumun algısının “çocuk istismarı” dendiğinde ve “yüzde 10” dendiğinde en kötü şekilde algılanması. Sizin söylediğiniz gibi algılanmasında hiçbir problem yok, zaten bizim için de problem yok. Bizim için küçük ile büyük arasında hiçbir fark yok. Yani o çocuklar bizim çocuklarımız, topluma kazandıracağımız insanlar olmalı.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Yani değiştirmeye çalıştığımız o olmalı.

BAŞKAN – Hocam açıklamalarını bitirsin daha sonra soruları alalım.

Buyurun.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Evet, sonuçta şöyle bir şey: Tabii ki ben böyle bir genel... Bu yüzde 10’u hem Betül hocaların çalışmasından hem kendi öğrencilerimizle bizim yaptığımız tarama testlerinin çalışmalarından cinsel istismar -tecavüz değil- boyutu içine giren herhangi bir şeyin başlarına gelme olasılığı yüzde 10 olarak bulmuştuk. Ama bu konuda yapılan bütün çalışmaları bu Komisyonun çalışmasına ve dokümanına eklemek lazım, bilimsel yaklaşım, bu bir.

İkincisi: Buradan şu çıkıyor ki aslında Türkiye’yi temsil eder, gerçek, çok daha büyük boyutlu bir çalışma yapılması gerekiyor. Önerilerden biri bu olabilir. Çünkü aslında belki “İşte, çok özel bir gruba sordunuz da yüksek çıktı.”nın tam tersi sorduğumuz grup üniversite öğrencileri. Yani belli bir düzeyde eğitim almayı başarmış, belli bir noktaya gelebilmiş kişiler. Bunların başına yüzde 10 geliyorsa, işte, hiç okumayı başaramamış, sokaklarda kalmış, sokak çocukları arasında yapsanız bu çalışmayı belki yüzde 50 çıkacak. Onun için her sosyokültürel düzeyi, her eğitim düzeyini ve her bölgeyi temsil eder büyük çaplı bir çalışma yapmamız gerekiyor. Bu konuda şöyle bir girişim vardı, çok acı, onu söyleyeyim: Balkan Epidemiyolojik Çalışması benzer şekilde yapıldı, toplam 5 ülkede diye biliyorum, Türkiye de onun partnerlerinden biriydi ve okullarda 6-11 yaş arası çocuklara, Betül Hocanın söylediği gibi, sadece cinsel istismar değil, fiziksel, duygusal, cinsel, bu başlarına gelebilen olumsuz çocukluk çağı deneyimlerinin sorulacağı bir çalışma planlandı. Millî Eğitim Bakanlığında izin istendi ve bir yıl kadar süren uğraşlardan sonra Millî Eğitim Bakanlığı içindeki cinsel istismar sorularının çıkarılması kaydıyla çalışmaya izin verdi, o çalışma yapıldı. Elimizde fiziksel ve duygusal istismara ait temsil eder bir veri var, BECAN çalışması diye bulunabilir, onu da ben verilere ekleyeyim ama cinsel istismar verilerimiz yok. Bu yine neyi getiriyor? “Cinsel istismar bir tabudur, bizim toplumumuzda konuşulmamalıdır, çocuklara böyle şeyler sorulmamalıdır.” diye bakan bir kültür şeyimizden geliyor demek ki. Yani o zaman sorunun boyutu konusunda söyleyeceklerim bu. Mutlaka bu araştırmayı sorunun her boyutunu ele alır şekilde ve Türkiye’yi temsil eder şekilde yapmalıyız.

BAŞKAN – Önemli, önerilerimizde mutlaka olmalı.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Bu yaşı kaç dediniz?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – 6-11 yaş arası okul çocukları.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – 6-11 yaş arasına böyle bir soru sorulması fiziken, ruhen ya da her neyse psikolojik olarak uygun bir şey midir?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Bu Uluslararası Çocuk İstismarını Önleme Derneğinin hazırladığı, uluslararası uzmanlar tarafından hazırlanmış ve dünyanın pek çok ülkesinde yapılmış bir çalışmanın Türkiye ayağı olacaktır.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Vallahi, o yaşta öyle bir soru sorulsa ne diyeceğimi bilemezdim.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Ama sorunun şekli önemli.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – 6-11 yaş bilemiyorum da yani psikolojik olarak, psikiyatrik olarak böyle bir sorunun sorulması... Gerçi çıkarılmış da...

BAŞKAN – Ama soruyu farklı şekilde sorarak öğrenilebilir.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Tabii ki. Yani “Sizi babanız yumrukladı mı?” diye sormakla da çok aynı şekilde psikolojiyi bozabilirsiniz. Ama burada bizim cinselliğe bakışımız hâlâ kültürel olarak o hassasiyet ve şey çok net yansıyor ki ne devlet kurumlarında ne de toplumda cinsellikle ilgili hâlâ hiç bir şeyi konuşmaya, tartışmaya hazır değiliz.

Bu şunu getiriyor: Örneğin, başına cinsel istismar gelen ne bir çocuk ne de bir kadın aslında, bunu açığa vuramıyor. Ben kendi öğrencilerimle mesela yaptığım çalışmada şeyi soruyorum: “Otobüste cinsel istismar” diyebileceğimiz bir taciz türü var, kalabalık otobüslerde başımıza gelir. Başına gelmeyen var mı? Neredeyse yok. Peki, ne yaptınız başınıza böyle bir şey geldiğinde? “Ne yapacağız işte, sustuk, kenara çekildik, otobüsten indik falan...” Niye? “Söylenmez bu.” Niye? Sizin suçunuz mu başınıza böyle bir şey geliyor olması? Orada oysa ki “Beyefendi, ne yapıyorsunuz? Burada bu yaptığınız doğru değil.” deyip bir polis çağırırsanız ya da hiçbir şey yapmasanız, ifşa etseniz otobüste o adamı bir daha yapamayacak ama yıllardır bizim çocukluğumuzdan beri bu böyle devam ediyor. Yani “Susma, konuş!” kısmının özellikle kadınlara öğretilmesi gerekiyor. Ama dediğim gibi bu iş, tacize uğramak sadece kızların, kadınların sorunu değil. Bizim Çocuk Koruma Merkezinde gördüğümüz vakaların yaklaşık yarısı erkek. Hangi erkekler? Küçük erkek çocukları. Küçük kız çocuklarını anneleri çok korumaktalar, “Aman, sakın, oranı açma. Sakın, sokağa çıkma, sakın oynama, hiçbir şey yapma!” Erkek çocukları istediğini yapar, o toplumsal cinsiyet farklarından hocam bahsetti. Daha büyük, ergenlik yaşına gelen, 14-15 yaşlarındaki ilk cinsel enerjilerini yaşamaya başlayan ergen çocuklar bunun hiçbir şekilde doğru eğitimini alıp

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 22

doğru bir şekilde yönlendirilmedikleri için, ne yapmaları gerektiğini bilmedikleri için bu doyumunu nasıl sağlamaya çalışıyorlar? Kendilerinden küçük erkek çocukları bir yerlerde kısıtlayarak onları taciz ederek. Tacizciler tacizci oluyor mu? Evet, bunu böyle öğrenen küçük erkek çocuğu da üç beş yıl sonra büyüyüp aynı şeyi daha küçüğüne yapıyor. Yani bu kısır döngüyü görüyoruz tacizciler için.

Tacize uğrayan kadınlar niye tacizci olmuyor? Bu daha hormonal, farklı bir şey, tacize uğrayan kadınlar tacize uğramaya devam ediyor, kendilerini tekrar tekrar kurban edecek pozisyonlara giriyorlar, bunu bir ilişki hâline getiriyorlar. Bu, bilimsel arenada bilinen bir şey zaten ama fiziksel istismar ve duygusal istismarda küçüklüğünde istismara uğramış, şiddet -fiziksel ve duygusal- görmüş kadınlar da çocuklarına ve etraflarındaki çocuklara şiddet uygulayan insanlar oluyorlar. Yani tacizin jenerasyonlar arası geçişi bilimsel olarak gösterilmiş zaten, bu bilinen bir şey.

Şimdi, sorunun boyutu ve riskler dedim. Riskler; bireye ait riskler, ailesel riskler ve toplumsal riskler diye ayrılabilir. Bireye ait riskler daha çok işte, o kişinin, bakım veren kişinin kendi özgeçmişinden getirdiği pek çok şey, bakım veren kişiye veya oradaki çocuğa ait olabilir. Ama burada hakikaten aile ve toplumu birlikte ele alacak olursak toplumda birtakım değişimler yaratacak bir şeyler yapmamız gerekiyor, bunda üniversiteye de rol düşüyor olabilir. Bunların içinde bu toplumsal değerleri değiştirmeye başlamak, demin konuştuğumuz konu en azından, yani başına taciz gelen bir kadının bunu kendi suçuymuş, kendi kirlenmiş namusuymuş gibi algılamadan ilgili mekanizmalara şikâyet edebilmesi, destek ve yardım görebilmesi ve bunun sonucunda tacizcinin namusunun kirlenmesi mümkünse, tacize uğrayanın da diğer suçların mağdurları gibi normal bir mağdur muamelesi görmesi.

İki şey var demiştik; biri önleme, biri koruma. Önce koruma kısmından konuşacak olursak yani başına taciz, cinsel, fiziksel, duygusal herhangi bir istismar gelmiş bir çocuğu nasıl koruruz? Şu anda Türkiye'deki mekanizmalar neler? Cinsel istismar için son yıllarda -yine Betül Hocam burada- Sağlık Bakanlığının öncülüğünde yapılan bir çocuk izlem merkezleri modeli oldu. Yani cinsel istismara uğrayan çocuk tek bir yere gidiyor, orada bir anlatacağını anlatıyor, muayenesini oluyor, ilk değerlendirmesi yapılıyor, bu güzel bir şey ama yetmez. Çünkü çocuk istismarı o gün onu anlatıp şikâyet etmesiyle biten bir durum değil, o işin sosyal devamı var, hukuki olarak yıllarca sürececek bir davaya müdahil olması durumu var, okulunda duyulması, ailesinin ona tepkileri "Rezil olduk herkese." gibi... O zaman bu çocukların bir bütüncül yaklaşımla ele alınıp onlara destek olunacak bir sisteme ihtiyaç var. Sağlık tedbiri, danışmanlık tedbiri vesaire gibi tedbirler çok güzel. Bunlar da 2005'ten sonra yaşamıza kondu ve onların konma aşamasında da ben o çalışan grubun içindeydim. Aslında yasalarımızda eksikler çok az, çok değil ama asıl sorun uygulanmalarında. Yani danışmanlık tedbiri diye bir tedbir veriliyor, sağlık tedbiri gibi. Bizim şimdi Gazi Üniversitesindeki merkezimizde çok aktif çalışan bir hemşiremiz var, çok güzel çalışıyor, sağlık tedbirleri ve danışmanlık tedbirlerini danışmanlarını arayarak işi koordine etmeye çalışıyor. Bir sürü, danışmanlık tedbiri verilmiş danışman yani o çocuğa danışmanlık yapması gereken kişi "Öyle mi? Niye sordunuz? Ne yapacaktık? Dur bakayım, bir yıl önce bir kere görmüşüm o çocuğu." aşamasında. Demek ki bu sistemin iyi işlemesi...

Artı, -Betül Hoca söyledi- bu danışmanlık gerçekten iyi bir deneyim, iyi bir altyapı gerektiren bir şey. Danışmanların birkaçından duyduğum şey: "Bu işi bize verdiklerinde bizi bir eğitir, biz ne yapacağız?" diye şey yaptık. "Tamam, tamam, siz yaparsınız." Yani yapılmış gibi görünsün de gerçek yapılsın ya da yapılmaması önemli değil gibi bir bakış açımız var. Eğer bir sistemin içinde bir şey varsa onun en iyi şekilde yapıldığından emin olmalıyız ki bu tedbir kararları onların içinde çok iyi bir sistem, bunun gerçekten iyi uygulanıyor olmasından hem denetlenerek hem asıl, en önemlisi uygun uzmanların sürekli bir eğitimle, önce bir ön eğitim ama sürekli bir eğitim ve danışmanlık modeliyle güçlendirilmeleri çok önemli. Çünkü bir süre danışmanlık verir, verir, verir ama tüketen bir iş bu, bir süre sonra artık yapamaz hâle geliyor uzmanlar da.

Bu noktada "Üniversiteler ne yapabilir?"i kendi bakış açısıyla söylemek istiyorum. Şeyi söyledik; eğitim, sağlık, hukuk, sosyal hizmet yani devletin kurumlarının birlik içinde çalışmasının gerektiğini herkes kabul ediyor. Çalışabiliyorlar mı? O da tartışılır. İşte, il koordinasyon kurulları gibi birtakım mekanizmalar var ama ne kadar işlevsel? Yani yasada var olan veya yönetmeliklerde var olan birtakım kurumların da işlevsel çalışmadığını gözlemliyoruz. Bunların daha işlevsel çalışması, artı, ülkemizin çok önemli insan kaynaklarını içeren kurumlar da üniversiteler. Akademisyenler sadece oturdukları koltuklarda birtakım bilgi üreten insanlar değil, gerçekten bu halkın içinde ve onlarla birlikte çalışıyoruz biz. O zaman bu bilgiden, bu deneyimden devletin yararlanıyor olması gerekiyor, kısmen yararlanıyor ama çok daha fazlası olabilir. Biraz önce söz ettiğim Gazi'de ilkinin 2001 yılında kurulmuş olduğu Çocuk Koruma Uygulama Araştırma Merkezinin benzeri şu anda Türkiye'de 10 üniversitede var. İstanbul'da Marmara Üniversitesinde, Muğla'da var benzer -Muğla'daki arkadaşım burada- Sivas'ta var, Kayseri'de var, vesaire. Onları raporuma yazırım ben size, şu anda 10 merkezde. Bu merkezler nasıl çalışıyor? Dediğim gibi, içinde hem farklı hekimler var hem farklı uzmanlıklar var yani sosyal hizmet uzmanı, psikolog vesaire gibi. Çünkü, çocuğa destek olması gereken şey tek bir hekim ya da tek bir uzman değil. Ve hasta yükü ya da danışan yükünün makul düzeylerde olduğu, hani, on beş dakikada bir yeni bir çocuğu görün şeklinde olmayacağı, o çocuğun gerçekten... Bazen bütün bir gün tek bir çocukla uğraşmanız gerekebiliyor; onun mahkeme kararlarıyla uğraşıyorsunuz, avukatıyla görüşüyorsunuz, ilgili kişilerle görüşüyorsunuz. Onun için, bu kurumların birçok üniversitede kurulmasının önerilmesi, bu kurumların yine birçok ilde kurulmaya başlanan çocuk izlem merkezleriyle koordinasyon içinde çalışıyor olması... Çünkü, çok güzel bir altyapı oluşturdu ÇİM'ler, orada görülüyor çocuk ilk. Onlar da aynı hasta yüküyle şu anda herhâlde boğulmak üzereler. Bilmiyorum son rakamlarını ama ilk kurulduğu yılda bin küsur çocuğu görmüşlerdi. Aslında, sadece çocuk izlem merkezlerinin rakamları bile ülkede istismarın boyutunun ne olduğunu yansıtmaya da bir araç, onu da bu arada söylemek lazım.

O zaman, çocuğun sadece istismar nedeniyle şikâyetinde, ihbarda bulunduğu noktada ki desteğe ek olarak -ki o bile çok yaygın değil şu anda- bütün süreç boyunca onu izleyecek, onu destekleyecek bir sisteme daha ihtiyaç var, başına istismar gelmiş bu çocuklar için. Bundan bir adım daha öncesi, aslında, başına böyle bir şeyler gelmesin diye önleme, gerçek önleme... Aslında, önleme üç

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 23

basamakta ele alınır: Bir, "birincil önleme" dediğimiz yani risk taşıyan taşımanın bütün halkın başına böyle bir şey gelmesin diye yapılacak çalışmalar. İkinci basamak, riskli kişilerin belirlenip o kişilere destek sağlamak. Şimdi, riskli kişileri belirlemek, örneğin sağlık sistemi içinde kolaydır eğer iyi bir sağlık sisteminiz varsa, iyi bir hekimlik yapıyorsanız ama tabii, günde 100 hasta bakmanız gerekiyorsa mümkün değil. 100, 200, şu anda pek çok yerde... Nedir hekimin şansı? Ben bir çocuk hekimiyim, görüyorum, çocuk doğduğu günden itibaren ailesiyle beraber bana geliyor. O annenin depresyonu var mı, babanın alkol sorunu var mı, aile içinde bir sorun var mı, anne baba kavga ediyor mu, boşanmak üzereler mi ya da aile içi şiddet mi var, çocuğa isteyerek mi sahip oldular... Her yıl 1,5 milyon yeni çocuk geliyor dünyaya. "Jenerasyonu artırmak, genç popülasyonu artırmak için daha çok çocuk doğurun." iyi bir şey mi?

BAŞKAN – Dünyada mı Türkiye’de mi 1,5 milyon?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Türkiye’de.

Böyle bir şey olmamalı çünkü ilk koruyucu önlem bence, ailelerin bakabilecekleri, eğitim verebilecekleri kadar çocuğa sahip olmasıdır. Bu şu anda eğitilmiş ailelerde böyle ama özellikle eğitimsiz, özellikle bu... Hani, "Allah verirse çocuğun rızkını da verir." gibi bir yaklaşımla "Saldım çayıra, Mevla'm kayıra." grubu çocuklar... Ailenin bakamayacağı sayıda, çok sayıda çocuk sahibi olunuyor. O zaman, orada bir düzgün şey planlaması önemli, bakabileceğiniz çocuğa sahip olun. Ben sosyal hizmet kurumlarında yaptığımız bir araştırma nedeniyle bazı dosyalara bakarken çok üzülmişim. 16-17 yaşında bir kız bir erkekle evleniyor, 3 çocuğu oluyor. Tabii ki kendisinin hiçbir ekonomik bağımsızlığı yok, hiçbir eğitim düzeyi yok. O ay erkekten ayrıldığında "Ben bu 3 çocuğa bakamam." diyor, sosyal hizmet kurumlarına veriyor. Yaşamını sürdürmesi için başka bir erkekle birlikte olmak zorunda, başka bir erkekle birlikte olmaya devam ediyor ve bakılamayan birtakım çocuklar üretilip devlete, sosyal hizmet kurumlarına veriliyor. Yani bunun mutlaka bir önemi olmalı. Eğer bakamıyorsanız, bakamayacaksanız bu çocukları dünyaya getirmeye hakkınız yok. Hani, tabii ki insan hakları herkesin şeyi ama bunu eğitimle, bunu destekleyerek yapmak... Ben bunların cezalandırılarak değil, aksine, halkımızın pozitif yanından gidip yani güçlü yanlarımızla, koruyucu şeyleri öne çıkararak gitmemiz gerektiğini düşünüyorum. O zaman, bir sağlık sisteminin bu anlamda da güçlendirilmesi yani çocukların uygun ortamlarda, sevilerek, ailesiyle iyi bağlanma... "Bağlanma" diye bir kuram var. Bebeğin ilk altı ayında yaşama ait bütün senaryosu neredeyse orada çiziliyor. Sevilerek büyütüldüğü, annesiyle babasıyla duyu destek sisteminin iyi olduğu yerlerde çocuklar güzel büyüyorlar. O zaman "aile eğitimleri" söylenmişti, ben ona "aile destek sistemleri" demek istiyorum yani sadece bu bir eğitim değil. Yani, aileye "Çocuğunuza şöyle bakın." demekten daha ötesini yapmamız gerekiyor. O annenin depresyonu varsa o annenin depresyonuyla uğraşmak, o aile içinde bir sorun varsa... Bunu üniversiteler ve diğer kurumlar yapabilir.

Önleyici müdahalelerden bir şeyi, hani, koruyucu faktörleri geliştirmek. Yani...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Bu üçüncü mü oluyor? Üç tane dediniz; "birincil önleme", "riskli kişileri belirlenmesi", üçüncüsüne ne dediniz?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Bu ikincil oluyor.

BAŞKAN – Sağlık sisteminin güçlendirilmesi.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Yok, yok, üçüncül koruma da başına istismar gelmiş çocukların bundan sonrasındaki istismarlarının önlenmesi. Aslında, bu, koruma oluyor tabii. Bu en son basamak olmalı çünkü yani eğer bu biri ve ikiyi iyi işletirsek üçte karşımıza...

BAŞKAN – İstismarcının tedavisiyle ilgili şey burada sizin...

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Bu üçüncü basamakta. Yani, başına bir istismar gelmiş bir çocuk ve bir tacizci var ortalıkta, o zaman bu başına istismar gelmiş çocuğun en uygun şekilde bütüncül yaklaşımla tedavisi ve izlenmesi, yanı sıra tacizcinin hem yasal sürecini... Yani, cezalandırılması ama on yıl ceza alıp sonra dışarı çıktığı zaman bu adamın daha beter şeyler yapmayacağından emin olabilmek için de tacizcinin de cezalandırıldığı süreçte bir yandan da psikiyatrik tedavisinin başarılı... Ne kadar olacağını tartışmadan -olabilir ya da olmayabilir- ama en azından böyle bir pozitif yaklaşım yapıyor olması.

BAŞKAN – İdari tedbir de gerekir.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Mahkemede belki şeyi... Şu anda şunları görüyoruz: Bu "Ruh sağlığı bozuldu mu bozulmadı mı?" sorusunun kalkmasına sevinenlerdenim ben açıkçası çünkü aslında o soru sorulurken sadece "Biz suçluya ne kadar ceza verelim?" kısmına bakılıyordu yani çocuğu gerçekten tedavi etmek üzere çocuk psikiyatristine yollanıyordu mahkeme ve çocuk tekrar tekrar, işte, adli tıp kurumu, çocuk psikiyatristi falan dolaşıyordu ama istismara uğramış her çocuğun psikiyatrik ve psikolojik desteğe ihtiyacı var. Zaten mahkeme kararında bunu gördüğünde ceza davası beraatla bile sonuçlansa, başına böyle bir şey geldiğini iddia eden bir çocuk varsa o çocuğa bir tedbir kararı hemen çıkmalı, otomatik çıkmalı ve bu tedbir kararı doğru dürüst uygulanmalı ve bunu takip eden bir mekanizma olmalı. Artık ruh sağlığı sorulmuyor diye çocuklar psikiyatristten mahrum edilmemeli.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ama şimdi ediliyor.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Şu anda ediliyor. Yani, sisteme belki bunu bir şekilde dâhil etmek için hiçbir engel yok aslında şu anda sadece mahkemelerde hâkimlerin böyle bir içtihat geliştirmesi gerekiyor muhtemelen.

O zaman, şeyi özetleyecek olursam: Yani bir, başına istismar gelmiş çocuğu korumaya yönelik yapacağımız şeylere sadece odaklanmayı önleyici şeylere de odaklanmamız gerekiyor. Önleyiciler ne? Bu söylediğim birincil ve ikinciller. Bir, bir kere sorunun boyutunu anlamak için ülkemizde bu sorun ne boyutta, bunu... Elimizde şu ana kadar var olan bütün bilimsel araştırmaları biz zaten

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 24

sunarız ama yeterli değilse -ki değil, bütün Türkiye'yi temsil eder çok büyük boyutta bir şey yok- mümkünse Türkiye'yi temsil eder büyük boyutlu bir araştırmayı fonlamak ve desteklemek devletin yapacağı şey. İki, bu araştırmadan çıkacak şey şu: Hangi risklerin olduğu yerlerde bu iş daha çok oluyor? Biz tabii ki işte, yıllardır süren pratiğimizle birtakım riskleri görmüş ve biliyor durumdayız ama bu Türkiye boyutuna bakıldığında farklı bölgelerde farklı riskler vardır, olacaktır. O zaman, oralara yönelik önce pilot, önleyici programlar ki bu programların eğitim, sosyal hizmet, sağlık, hukuk sektörlerini birlikte işin içine alacak... Benden sonra Hocam sunum yapacak, eğitim çok önemli bir ayağı bunun bence. O bağlamda ele alınması, küçük pilot çalışmalarından etkili görülenler, bilimsel olarak, kanıta dayalı olarak etkili olduğunu gösterilenlerin de büyük boyutta yaygınlaştırılması benim önerilerim içinde ve bu işler yapılırken yüksek oranda üniversiteden, akademisyenlerden destek alınması yani bu işte çalışanlardan, tabii, evet, bu konuda deneyimleri olanlardan destek alınması ve sorunun boyutu saptanırken birçok da çocuk saptanacak, onlara da bir yandan da bu koruyucu sistem içinde hizmetlerin verilmesi. Koruyucu sistem yani başına bir şey gelmiş olan çocuğu koruyan sistem her ne kadar son on yılda gelişme adımı içinde ise de henüz daha bence çok başındayız, daha o alanda da yapılacak çok şey var. Bunun da tek bir sektör değil -tekrar vurguluyorum- multidisipliner... Belki biri koordine edecek ki bunun genellikle sosyal hizmetler olması belki daha uygun ama mutlaka sağlık açısından, hukuk açısından, eğitim ortamında... Bize şimdi en son gelen bir vaka örneğin, rehber öğretmenleri getirdi ve rehber öğretmenler o kadar güzel ele aldılar ki... Yıllar önce ağabeyinin yaşadığı bir ensest. Şu anda 16 yaşında bir kız çocuğu kendisi 7 yaşındayken, abisi 18-19 yaşındayken yıllarca sürmüş bir ensest ilişki var ve o zaman hiç kimseye söyleyememiş. Niye şimdi söylüyor? İşte, rehber öğretmenini kendine yakın bulduğu için. Rehber öğretmeni ne yapıyor? İşte, aslında, şöyle bir sistem olsa belki çok daha kolay olacak: İhbar edeceği yer multidisipliner bir yer olsa... Yani, polise ya da savcıya ihbar etmek çok zorlayıcı bir şey. Yani, bir öğretmenin -onu bütün öğretmenler de söyleyecektir- polise böyle bir şey ihbar etmesi... Çünkü, olay polisiye boyutundan ele alınıyor. Oysaki çocuğu koruyan sisteme ihbar edip... Çocuk bir yandan korunurken ondan sonra polisiye işlemlerin başlaması gerekiyor. Şimdi böyle bir şeyi... Annenin babanın bundan haberi yok, evde başka kardeşler var, çocuk söylüyor ve siz polise ihbar ediyorsunuz. Ne olacak? Polis gelecek, evden ağabeyi alacak. Evdeki kaosu düşünebiliyor musunuz? Gerçekten konuşuldu anneye, anne dedi ki: "Yok öyle şey, oğlum öyle şey yapmaz." Yani, bu çocuk o evin içinde de korunamayacak demek bu. O zaman, bu çocuğu anne babası korumuyorsa başka bir sistem içinde bizim korumaya almamız gerekiyor. O zaman, çok sektörün olduğu başka bir ihbar mekanizması ve çocuğu korumayı önceleyen bir ihbar mekanizması, suçu cezalandırmayı önceleyen bir sistem değil... Şu anda tamamen o boyutta çalışıyor. Suçlu eğer cezalandırılmazsa iş bitmiş gibi oluyor ve bazen, ensest, aynı baba, aynı eve dönüyor ve o çocukla yaşamaya devam ediyor. Yüzde 1 bile olasılığı varsa, o çocuğu o babanın istismar etmesi konusunda bir risk varsa o çocuğu korumanız lazım. Hâkimler diyor ki: "Ben yüzde yüz emin olmadan bir insana on beş yıl hapis cezası veremem." Evet, haklılar, gerçekten suçunu kanıtlamanız lazım. Ceza davası ayrı bir şey, koruma davası ayrı bir şey. Yani burada, evet, ceza vermek için, hapse atmak için yüzde yüz emin olmak isteyebilirsiniz ama şurada yüzde 1 bile şüphenez varsa o çocuğu koruyacak önlemler almanız gerekiyor. Önleme ve koruma arasındaki farkın bir kez daha vurgulanması gerektiğini düşünüyorum.

Soru varsa onları alayım. Ben çok kısaca böyle özetleyeceğim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz Hocam, çok sağ olun. Birkaç tane soru var.

Sayın Kayışoğlu...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Ben, aslında, bayağı önce söz istemiştim ama söz alamadığım için...

Şimdi, biraz önceki tartışmaya dönmek istemiyorum ama bunu söylemek zorundayım: Biz burada da bir şeyleri -yani bu Komisyonun kuruluş amacı belli- eğer bazı kaygılarla, refleks olarak, "Aman, yanlış anlaşılmasın, aman fazla görünmesin." kaygılarıyla hareket edersek, sorunun gerçek boyutunu tespit edemezsek bu Komisyon amacına ulaşamaz ve çözüm üretmez diye düşünüyorum. O yüzden, her şeyi açıklıkla konuşmak lazım, bu olaya, bu meseleye siyasi kaygılarla, saiklerle bakmamak lazım diye düşünüyorum.

Bir de, tabii, değişmesi gereken çok şey var, şimdi, Hocam anlattı. Bir kere güven duyması lazım tacize uğrayanın bir şeyleri anlatabilmesi için. Mesela, otobüs meselesinde, kadınların... Ben de biraz önce onu söyledim aslında hani yüzde 10 meselesi tartışılırken. Toplumun yarısını kadınlar oluşturuyor ve kadınların neredeyse hemen hepsi otobüste, durakta, bir yerde, yolda yürürken - illa bu tecavüz anlamında değil- mutlaka tacize uğruyor, uğramıştır.

Başına gelen bir olayı anlatayım: Yaklaşık on yıl falan olmuştur, hani, böyle fiziksel değil ama... Yolda yürüyorum, canım burnumda, bankaya yetişmem lazım -avukatım bu arada- işte, çalışmam lazım, sözlü bir tacize uğradım. Laf attı, hatırlamıyorum tam, böyle değişik bir şey söyledi falan. O kadar sinirlendim ki artık, o koşuşturma içerisinde "Seni şikâyet edeceğim." dedim. İşimi gücümü bir tarafa bıraktım, "Burada bekliyorsun, bir yere gitmiyorsun..." dedim. Kısa mesafede de emniyet vardı. Gittim, polisi çağırdım, polis geldi, Komiser de tanıdık çıktı; bir süre önce CMK eğitimi vermişim, orada karşılaşmışız. Sağ olsun, çok ilgilendi, hemen çocuğu aldılar, getirdiler karakola, ifadeler falan... Hani, bulursam ifade tutanağını getireyim, göstereyim.

BAŞKAN – Çocuk mu bu laf atan?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Yok yani bir gençti, yaşını falan da hatırlamıyorum, bayağı geçti üstünden. Sözlü bir tacizde bulunmuştu ve ifade tutanağına -önemli olan nokta şu- bana çok yardımcı olan -hani bir süre önce eğitim vermişim CMK'yla ilgili- komiser arkadaş şöyle yazdırdı: "Dış görünüşü itibarıyla bakıldığında avukat hanımın açık giyinmediği, tacize mahal

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 25

verecek şekilde kıyafetinin olmadığı..." Yani, acı olan burası. Yani, şimdi, ben, atıyorum, mini etek giymiş olsam orada suçlu ben olacağım gibi. Yani, öyle bakıldığında, değişmesi gereken çok nokta, çok yer var.

BAŞKAN – Eğitimi boyutu var.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – O yüzden bunların açığa çıkması, elbette ki, bu noktada, işte, bu kaygılarla falan, maalesef, engellenmiş oluyor. O yüzden, sadece hem katkı olarak hem de şey olarak sunmak istedim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Depboyu...

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Ben aslında tüm konuşmacı değerli akademisyenlerimiz sözlerini bitirdiğinde soracaktım çünkü tüm akademisyenlerimizin görüşünü almak istemiştik ama burada tam yeri ve zamanı geldi bence.

Bir olay üzerinden giderek ben görüş almak istiyorum. Bunu anlatmak istememdeki amaç da, birincisi: Zor olan tarafları var, hani enesste olduğu gibi, sosyolojik açıdan zor tarafları var. Bu konuyla ilgili, özellikle, görüşlerinizi almak istiyorum.

Artı, bu araştırma komisyonu diğer araştırma komisyonlarında olduğu gibi sadece bir konuyu araştırıp sonuçta rapor yazmakla yükümlü değil. Araştırma komisyonu çalışmalarını devam ettirirken de görüşlerini kurumlara bildirebilir, bazı müdahalelerde bulunabilir, eksik gördüğü, acil gördüğü durumların telafisi için destek olabilir. O nedenle de dile getirmek istiyorum.

Olay yeri Aydın, benim vekil olduğum yer. Bir köyde, bir köy okulunda gerçekleşiyor. Burada hizmetli, tanınan, bilinen, köyde akrabaları da olan, belki uzun süredir çalışan bir hizmetli 6 kız çocuğuna dokunarak tacizde bulunuyor. Ben bu davayı izledim, pazartesi günü oradaydım hatta, dört saate yakın kaldım ve daha çok davanın sürecini görmeye çalıştım. Çocukların ifade alımları uygun şartlarda yapılmamış. Jandarma eşliğinde bir minibüse köyden dolduruluyorlar ve savcının karşısına çıkarılıyorlar. Çocuklar ilk kez böyle bir olayla karşılaşılıyor, ilk kez jandarma görüyor, ilk kez bu şekilde bir savcının önüne çıkıyorlar ve korkuyorlar. İlk başta öğretmenlerine ifade vermişler, daha sonra anlatmışlar, sonra savcıya anlatıyorlar, arkadan da mahkemeye çağırılıyorlar, mahkemeye geliyorlar ve ben o mahkemeydim. Sanık, çocuklardan birinin akrabası. Çocukların üzerinde hem ailelerin hem köy ortamının bir baskısı söz konusu, ki köylerimizin sosyokültürel yapısını, olaylara yaklaşım biçimini az çok hepimiz biliyoruz. Çocuklar, mahkeme boyunca, sanık ve çocuklarına inanmadıklarını ifade eden velileriyle bir aradalar. İlk ifadeleri alındığında mahkeme sırasında sadece çocuklar, avukat, müdahil olmak isteyen baro avukatları ve ben vardım; diğer sanık ve veliler yoktu. Orada ifadelerini alırken çocukların ilk ifadeleri "Biz yanlış anlamış olabiliriz. Aslında iyi bir insandır, belki de şaka yapmıştır." Ama hâkim gençti, çok iyi niyetliydi ve çok zekiydi. Savcılıkta aldığı ifadelerle çapraz olarak sorduğunda çocuklar ilk ifadelerine geri dönüyorlar. "Nasıl yapıldığını gösterir misin?" dediklerinde taciz olayını bizzat gösteriyorlar ve taciz olduğu belli. İşin acı tarafı: Aileler arkadan alınıyor, sanık da alınıyor. Ailelere tek tek soruluyor, diyor ki: "Biz bu hizmetliyi uzun zamandır tanırız, yapmamıştır. Çocuklarımız doğru söylemiyordur, yanlışlardır." Şimdi, sadece çocuklar dinlenirken, belirtilen şahıslar yoktu.

Öğretmenler hakkında az önce bahsettiğiniz şey üzerine ben şimdi konuyu getirmek istedim. Üst kurumlara şikâyet konusunda sıkıntı olduğunu bildirdiniz. Öğretmenler, tabii ki, belli bir mevzuatta geçen hükmü yerine getiriyorlar. Burada, bu mevzuatta diyor ki: "Eğer çocuk tacize uğradığını beyan ederse veliye bilgi verilir ama onayı alınmaz, müdüre bildirilir ve savcıya, cumhuriyet savcısına bildirilir." "Veya" değil. Burada öğretmenler önce velilere bilgi veriyorlar, okul müdürüne de bilgi veriyorlar, biraz bekliyorlar; bakıyorlar, olmuyor, cumhuriyet savcısına bilgi veriliyor burada. Ve öğretmen arkadaşları hakkında soruşturma açılıyor, "Niye üst makamı atlayıp onayını almadan gittiniz?" diye tabiri caizse sürgüne uğruyorlar.

Şimdi, Aydın'da ÇİM yok yani çocuk izlem merkezi yok. Yine, bu olayda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının olaydan bilgisi de yoktu; ben aradım il müdürünü, ilgili kurumu. Müdürün haberi yok, ben bilgi verdim, rica ettim, "Burada köy ortamını az çok tahmin edersiniz, sosyokültürel açıdan da sorunları tahmin edersiniz, çocukların ruh sağlığıyla ilgili sorunları da az çok anlarsınız. Bu nedenle psikososyal desteğe ihtiyaçları var. Lütfen, gerekli işlemleri yapar mısınız?" dedim. Dedi ki: "Mahkemeden bize bir yazı gelirse hemen gideriz." Şimdi, mahkeme yazı yazıyor Allah'tan, orada alınmış bir karar var, oraya gidecek ama onlar da onu bekleyecek.

Yine, acil uygulamalarda, bu davada ben sorunların görevli ekipten kaynaklanmadığını düşünüyorum, hani, az önce bahsettiğim çocukların ifade alınma şekli, orada olması, sanıkla yüz yüze gelmesi. Burada aslında avukat arkadaşlar da, hâkim ve savcılar da son derece itinalı davrandılar, yumuşaktılar ama bir psikolog değiller, psikoloji eğitimi almadılar yani. Mükemmeli beklemiyoruz. Buradaki sorunların teknik bilgilendirmeden ve teknik eksiklerden kaynaklandığını düşünüyorum. Onlar da çaresiz aslında, nerede alınır, nasıl yapılır? İlgili birim olmayınca. Bu noktada, bütün bu olguları değerlendirirseniz... Ha, bir de, dün avukatlarıyla görüştüm, çocuklar şu anda okula devamsız yani gitmiyorlar okula, bir de bu sorunumuz var şimdi.

Bütün bunları göz önüne aldığımızda, bu zor bir durum, tabii ki köydeki durum, evdeki durum, adliyedeki durum, okuldaki durum. Yani, bunu nasıl değerlendirirsiniz, ne önerilerde bulunursunuz? Bir araştırma komisyonu olarak bunun... En azından şu komisyon raporunu verip de ilgili çalışmalar yapılana kadar birçok olay olacak, devam eden olaylar var, yani, bu süreç zarfında da çocukların zarar görmesini engelleyebilmek için neler yapabiliriz, sizden bu konuda fikir almak istiyorum.

BAŞKAN – Evet, soruları tek tek alalım Hocam, kısa notlarla. Çünkü çok soru oldu.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Çok soru oldu ama. Üstüne soru alırsanız bence çoğu gider.

BAŞKAN – Öyle mi? Yani...

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Evet.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Hemen bir miktar katkı vereyim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 26

Yani, aslında bu anlattığınız olay çok tipik bir olay ve, hani, cinsel istismar konusunda teorik ders olarak anlattığımız her şey var içinde. "Bu adam böyle bir şey yapmaz." diyebileceğimiz kimse yok. "Biz onu çok tanırız, çok severiz." Bizim yıllar önce öyle bir öğretmen vakamız vardı, 9 kız çocuğunu taciz eden bir ilkokul öğretmeni, "İşte, okulun en sevilen öğretmeni, herkes ona bayılıyor. Yok böyle şey olmaz. Adamın yuvası yıkılacak, yazıktır."

Yani, cinsel istismar başka bir hormonal mekanizma üzerinden ya da dürtü kontrol bozukluğu üzerinden giden bir şey. Hani, dışarıdan kişiliğe bakıp "Bu yapmaz." diyebileceğimiz bir şey yok, bir.

İşin sosyal boyutu gerçekten çok daha örseleyici. Yani, düşünebiliyor musunuz, o çocukların ailesi mahkemede söylediği gibi evde de "Oğlum, ne yaptın? Bak, hizmetlinin hayatını kararttın. Böyle şey yapılır mı?" diye o sosyal baskıya devam ediyor orada.

Aslında yasalarımızda şey var: Yani, çocuklar mahkemede o sanıkla karşılaşmayacak, çocukların ifadesi uzman eşliğinde alınacak. Dediğim gibi, yasalardaki eksiklikten çok uygulamadaki eksiklikler sorun yaratıyor. Yani, bu çocuklar ihbarda buldukları andan itibaren aslında o koruma sisteminin, yasalarda var olan sistemin içine girmiş olmalıydı. Buradaki önemli şey, benim vurgulamak istediğim: Hani, bu çocukları koruyacak, destekleyecek başka bir sistem daha lazım. İşin ceza yasası boyutunu geçerek, yani hemen o ailelerden de -baskı yapan aileyse bu, eğer onları iyi değerlendirmiyorsa- onlardan da koruyarak o çocuklara bu anlattıklarının çok cesurca bir şey olduğu, yaşananlarda onların bir suçu olmadığı gibi hem psikolojik destek hem -Niye okula gidemiyor o çocuklar? Bütün çocukların, şu anda, hedefi hâlindeledir- başka bir okula gitmelerini sağlayacak bir sistem. Demin söz ettiğim, bize rehber öğretmenlerin aktardığı vakadan örnek vereyim, hani biz ne yaptık, daha iyi bir sistem ne olabilirdi?

Şimdi, olay yıllar önce yaşanmış. Ağabey şu anda o evde yaşamıyor ve kız başka bir hatırlatıcı olay nedeniyle rehber öğretmenine bunu anlatıyor. Rehber öğretmenler, aynı şekilde, hani "Okul müdürüne ve savcılığa bildirelim." Şimdi, savcılığa bildirdikleri anda, işte, olay polisiye boyut alıyor, adli boyut alıyor ve ortalık karışıyor. Ara kademe olarak bize geldiklerinde -biz gene o süreci, tabii ki, devam ettirdik ama- önce çocuğu psikolojik olarak güçlendirecek önce bir şey yaptık, yani bir psikolog görmeye başladı, işte, psikiyatrist gördü, ilaç tedavisi başlandı, vesaire ve önce bu demin dediğim şeyleri çocuğa yükledik. Yani, "Bunu yıllar sonra bunu söyleyebilmiş olman çok güzel. Hani, bunu yapan bunun cezasını alacaktır ama bu senin suçun değil. Önce seni düzeltmemiz lazım." Çocuğu biraz güçlendirdikten sonra anneyi, babayı çağırdık, ondan sonra anneye, babaya böyle bir şey... Çok iyi destek olan bir ağabey vardı. Önce ağabeyi çağırdık, ağabeyle konuşuldu; ağabey "Ben kardeşimin yanındayım, onu desteklerim." dedi. Sonra anneyi, babayı çağırdık, anne-baba çok destekleyici görünmüyor. Bütün bunlardan sonra çocuk desteklenirken, okuldaki rehber öğretmenleriyle de çok sıkı -bizim toplantımıza geldiler- beraber nasıl koruyabiliriz bu çocuğu diye ona baktık, ondan sonra ihbarı yaptık. Şimdi işin polisiye kısmı başladı. Ağabey, işte, tutuklanacak mı, her ne olacaksa, mahkeme olacak. Ama o çocuğu, işte, avukatıyla, okuldaki öğretmeniyle süreç boyunca hep beraber destekleyeceğiz. Kurulması gereken sistem bu, çocuğu korumayı önceleyen bir sistem, bunu yapmamız gerekiyor. Bunun için de çok yetişmiş insan kaynağına ihtiyaç var çünkü vakalar az değil. 10 bin vaka için bunu yapmaktan bahsediyoruz, 1-2 vaka için değil.

ÇİM kurulduktan sonra Ankara'da bizim işimiz bu tip önleyici şeyleri daha rahat yapabilir hâle geldi çünkü o akut vakalar doğrudan ÇİM'e gittiği için, biz sadece ya arkalarındaki izlemleri yapabiliyoruz ya da daha risk aşamasında olup da koruyabileceğimiz vakalar üzerinden çalışıyoruz. Ama Türkiye'de zaten 100'e yakın, belki daha fazla üniversite var, yani, her üniversitede böyle bir şey olsa, o zaman o iş yükü de dağılacak. Hani, üniversitelerdeki merkezleri de kuvvetlendirmek ve sistemde çocuğu korumayı önceleyecek bir hâl getirmek benim cevabım.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ben de bir iki şey ekleyebilir miyim?

BAŞKAN - Hocam, buyurun.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Figen Hoca'nın söylediklerinin belki bir kısmını tekrar vurgulamakta yarar var. Bu çocukların anneleri de kendileri böyle bir duruma mutlaka, çok büyük oranda maruz kalmış, hani "Benim de vardı, ne olmuş sanki?" görüşüyle bakıyorlar. Ama bu böyle ortaya çıktıktan sonra bu çocukların buna katlanmaları çok daha zor oluyor. Ve bunun bu şekilde gitmemesi de gerektiği için ben biraz daha eş zamanlı anne-babalarla çalışmanın uygun olacağını, yani, bunun neden olması gerektiğinin vurgulanmasını isteyeceğim.

Şimdi, buna paralel olarak bir noktayı çok vurgulamak istiyorum: Bu yasalarımızda bazı hem şiddet hem iyi davranmama açısından, işte, babalara söz gelimi altı ay evden uzaklaştırma veriliyor. Bu altı ay evden uzaklaştırmanın hiçbir olumlu yanı yok. Yani, bir tek böyle polisiye... O baba daha bileylenmiş, daha öfkesi çıkık ya da daha zor durumda olarak altı ay evden uzaklaştırılıyor. Onun için, söz gelimi böyle bir olay olduğunda bu babanın sadece evden uzaklaştırılması değil, mutlaka öfkeyse öfke kontrolü, fiziksel şiddetse fiziksel şiddet kontrolü, işte, ruhsal olarak çocuğunu rahatsız ediyorsa ona yönelik tedavi alması lazım, mutlaka.

BAŞKAN – Bu genel bir kabul mu Hocam akademi çevresinde?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet. Yani hepimiz bu tür gelen vakalarda çok şikâyetçiyiz çünkü evden uzaklaştırıldığı... Yani, siz kendinizde bile... Hani ben kendimi öyle bir şeye koyuyorum: "Altı ay eve gidemiyorum, başka bir yerde kalmak zorundayım. Bu bacak kadar çocuğun dediği şeyden ötürü oldu." diye o adamın çocuğuyla iyi bir ilişki kurması mümkün olmuyor ondan sonra.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – 6284'e istinaden, yani, o kanunun içinde var, değil mi?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet ama hiç... Yani, ben şimdiye kadar, bütün bu gördüğüm çocuklarda, tedavi olan bir babaya da rastlamadım. Onun için, bu çok önemli bir boyut. Hani, ailelerle beraber yaklaşıma, tedaviye alınırsa o çocuklar kendilerine

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 27

daha güvenli olarak davranıyorlar, daha sağlıklı davranıyorlar. Çünkü, hani, biz ne kadar koruma altına alırsak alalım o çocuğun döneceği yer evi. Ve o aileyi bizim mutlaka hazırlamamız gerekiyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hocam.

Öneriler kısmında bu altı ay evden uzaklaştırma konusu da dikkate alınmalı.

Sayın Sarıeroğlu...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Hocalarımıza teşekkür ediyorum.

Ben de az önceki tartışmaya tekrar girmek istemiyorum ama kısaca da görüşümü belirtmek istiyorum çünkü sürekli bir niyet okumayla karşı karşıyayız.

Hocam, sizin konuşmanızda direkt not aldım, onun üzerine aslında söz alıp da soracaktım “Yüzde 10 cinsel istismar var.” diye çok net bir ifade kullanınca, onun üzerine. Tabii ki, burada hepimiz çocukların üstün yararı için bir araya gelmiş bulunmaktayız. Yani, bunun arkası, önü, sağı, solu, hiçbir şeyi yok. Ortak, hepimizin hedefi. Hiçbir kaygımız yok bu konuda. Ki ben şahsen gönüllü olarak ilk kurulduğu anın hemen ertesi haftasında da başvurusunu kendim bizzat yapmış bir milletvekili olarak da, bu komisyonda bulunmak için kendi başvurumu yapmış birisi olarak da bunu söylüyorum. Hepimizin ortak amacı, burada, çocukların üstün yararı. Rakamın büyüklüğü ya da küçüklüğü veya ifade ettiği şeyden ziyade, geçmiş dönemde de bilimsel çalışmalara önem veren, uzmanlıktan gelen bir milletvekili olarak rakamların önemine inanan birisiyim. Politika ve stratejilerin oluşturulurken rakamların büyük bir öneminin olduğuna da ayrıyeten inanıyorum. Bu anlamda rakamın altyapısını öğrenmek istedik, Komisyon üyesi olarak gayet normal bir şekilde sorma hakkımız da olduğu için bunun çok normal olduğunu düşünüyorum. Bunun büyütülmüş olmasından dolayı ben de ayrıca bir şaşkınlık duyduğumu da ifade etmek istiyorum. Çünkü teşhisi doğru koymamız lazım ki tedaviyi doğru yapabilelim. Bu anlamda geçtiğimiz hafta da farklı rakamlar verildi. Kapsamı, bilimsel temelini öğrenmek istedik. Bunun arkasında, önünde farklı bir niyet yok.

Basın konusunun da önemli olduğunu düşünüyorum. Yine, geçtiğimiz hafta hocalarımız burada bazı rakamların ve haberlerin veriliş şeklinin genel olarak istismar vakalarında -sadece çocuk değil- bazen teşvik edici olabileceğini... Yarın yani manşetlerde “Türkiye’de 10 kişiden 1’i tecavüze uğruyor.” diye -ki siz “tecavüz” de demediniz, “cinsel istismar” dediniz- bir manşet olsaydı belki bunun farklı sıkıntıları olan istismarcı kişilerde farklı etkileri olabilirdi. Bu anlamda burada konuşulan her şeyin çok önemli olduğunu ve yansımalarının da tahminimizden büyük olabileceğini hepimizin düşünerek hareket etmesinin önemli olduğunu düşünüyoruz. Benim şahsen basınla ilgili tek kaygım budur. Başka sıkıntılı sonuçlara sebebiyet vermeyelim burada farklı bir amaçla bir arada bulunurken.

Sorum: Geçen hafta yine hocalarımızdan biri... Burada, geçtiğimiz dönemlerde yasal olarak da gündeme gelen bir çalışma söz konusuydu, sonrasında kamuoyundaki tartışmalar nedeniyle hayata geçirilememişti; ilaçla cinsel gücün azaltılmasıyla ilgili konu. Bununla ilgili sizin görüşünüzü merak ediyorum. Birçok yasal konuyla ilgili görüşlerinizi ifade ettiniz ama bunun etkisinin nasıl olacağıyla ilgili bir sorum olacak size.

Diğer konu da yine, geçtiğimiz hafta hocalarımız yerleştirilmiş modeller oluşturulmasından, uygulamaların hayata geçirilmesinin öneminden bahsettiler. Yurt dışındaki yapılan iyi uygulamaların önemli referans olabileceği ama direkt olarak ülkemize model olarak uygulanmasının bazı sakıncaları olabileceği, kendi toplumsal yapımızın, değerlerimizin ve yaşam tarzımızın da dikkate alınarak yerleştirilmiş bazı modellerin hayata geçirilmesi... Bu bağlamda da siz de farklı disiplinlerle ortak hareket etmekten bahsettiniz. Çocuk koruma koordinasyon merkezlerinin kurulmasını az önce de konuştuk, belki ilk etapta polise başvurma, vesaire gibi bazı sakıncalı, sıkıntılı, uygulamada sorun yaşatan konuların önlenmesi açısından böyle bir model önerdiler, bunun bir üst kurulunun da olmasını. Yine ben bu modelle ilgili de sizin görüşlerinizi merak ediyorum çünkü Komisyon toplantılarımız sonrasında biz hani ortak akılla bir rapor hazırlayacağız inşallah. Burada hocalarımızın hangi konularda ortaklaştıklarının, hangi konularda farklı düşüktüklerinin de önemi olduğunu düşünüyorum. Bu konu acaba akademisyenlerimizin ortaklaştığı bir alan mı diye de merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum tekrar.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Kışla...

İSRAFİL KIŞLA (Artvin) – Bu meselenin doğrusu ben ikiye ayrılacak şekilde ele alınması gerektiğini düşünüyorum. Bir, cinsel istismar yaşanmadan önce alınacak tedbirler, bir de istismar olduktan sonra neler yapılması gerekir diye düşünüyorum. Tabii, önleyici tedbirler derken bu tip olaylar elbette aile ortamında da olabileceği gibi daha çok toplu yaşanan yerlerde daha sık yaşandığı malum; bunlar okullardır, yurtlardır veya işte, çocuk yuvalarıdır, şudur, budur. Tabii, buralarda objektif tedbirler almak mümkün ama subjektif tedbirler açısından belki idareciler, yöneticiler, eğitimcilerin belli bir standartları vardır ama personel konusunda, personel eğitimleri konusunda Türkiye’de bu konuda ben biraz yetersiz olduğumuz kanaatindeyim. Yani bir yerde iş bulamamış insanların geçmişinde suça meyyal kişiliği var mıdır yok mudur, geçmiş nasıldır, nasıl bir eğitimden geçmiştir? Belki bir aylık, iki aylık sertifikalarla bir çocuk yuvasında taşeron işçi olarak işe alınmasının... Benim ilimde de bu tarzda, yaşlı bakım, engelli-çocuk ve gene yaşlı-engelli olmak üzere 3 tane tesis kuruldu. Eyvah, acaba yarın bir olayla karşılayacak mıyım diye böyle diken üstündeyim, endişeliyim. Niyet? Çünkü oralara gerçekten istihdam edilecek insanların belki hiç olmazsa meslek yüksek okulu ayarında bir yerlerden mezun olup, belli testlerden geçip, belli standartlarda, belli süzgeçlerden geçmiş olması gerekir diye düşünüyorum. Bu kadar bu işe emek vermiş kişiler olarak şu anda bu konuda, personel eğitimleri konusunda... Ki oralarda eğer bu vakalar ne kadar azalır... Çünkü bunu yapan nihayet oradaki çocuğa yapabileceği gibi, bu tip şeyler olabileceği gibi daha çok yetişkinlerin çocuklara yaptığı istismarlar söz konusu. Burada bu eğitimleri yeterli buluyor musunuz? Bunun için bir standartlar öneriniz hiç oldu mu personel konusunda, idareci konusunda, eğitimci konusunda?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 28

Avrupa'da sanıyorum bir hastanede hasta bakıcı olmanın bile çok önemli kriterleri var, her gelenin orada o görevi alması mümkün değil. Evet, devlet memurluğunun da belli şeyleri var ama -işte, KPSS' dir, şudur, budur- onun ötesinde bu tip çocukların toplu yaşadığı yerlerdeki istihdamda daha farklı kriterlerin de sanıyorum dikkate alınması gerekir diye düşünüyorum. Bu konudaki fikrinizi öğrenmek isterim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Kışla'nın ifade ettiği bölüm çok önemli, personelin eğitimi konusu.

Sayın Benli...

FATMA BENLİ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Konunun zor bir konu olduğu konusunda hepimiz hemfikiriz. Yetişkin, her türlü imkâna sahip olan kadınlar bile cinsel saldırıya uğradıkları zaman bu durumun sonuçlarıyla baş edemeyecekleri için haberdar etmeme yolunu tercih ediyorlar. Çocuklarla yaşadığımız sıkıntı daha büyük, olaylar maalesef bariz. Dolayısıyla, bu multidisipliner çalışmayla ancak bunun sonuçlarının hep beraber üstesinden gelebileceğimizden bahsettiniz. Ben de o noktada kaynakları daha iyi olduğu için, daha fazla yeterli imkâna sahip olduğu için Aile Bakanlığının koordinasyonunda bir çalışma yapılması daha çok fayda sağlar mı diye sormak istemiştım size. En azından aynı alanda çalışan farklı kurumların neler yapması gerektiği konusunda belki daha iyi olabilir çünkü örneğin bu tarz davalara müdahil olabiliyor ya da bu tarz vakaları en çok öğrendiğimiz yerler rehber öğretmenler. Belki Millî Eğitim Bakanlığıyla protokol yapmak suretiyle rehber öğretmenlere özel bir eğitim verilmesi, çocukta hangi ipuçlarının varlığının görülmesi hâlinde bununla ilgili çalışma yapılması gerektiğinin ifade edilmesi ya da bahsettiğiniz koruyucu önlemler için çocuğa oyun yoluyla belki iyi dokunmanın, kötü dokunmanın nasıl olduğunun anlatılması ya da -daha önce bahsedilmişti- bu tarz olaylardan sonra en iyisinin yer değişikliği olduğu, o ailenin başka bir yere, başka bir mekâna taşınması, böylelikle sonuçların en aza indirgenmesi noktasında belki yardımcı olunabilir. Yani illa Aile Bakanlığı olmak zorunda değil, sadece imkânı daha fazla olduğu için soruyorum: Böyle bir koordinasyon yapılırsa sistem oluşturmak bakımından hangisinin daha fazla katkı sağlayacağını düşünürsünüz?

Bir de çok minik bir düşüncemi de ifade etmek, daha doğrusu bilgiyi teyit etmek istiyorum. Malum, 6284 1997 yılı yasadın sonra çıkartıldı yani zaten 1997 yılı yasada uzaklaştırma vardı ama 6284'teki kapsam genişletilirken özellikle bu şiddet gösteren kişinin, şiddet failinin tedavi alması noktasında çok fazla tartışma yapıldı yasanın mutfağında ama kişi kendi isteğiyle gitmezse, psikolojik tedavi almazsa mahkeme kanalıyla gönderildiğinde hiçbir katkı sağlamayacağı sonucuna varıldı. Yani bu konuda hemfikir miyiz? Mesela böyle bir taciz olayında, cinsel tacizde saldırgan eğer kendi isteğiyle gitmezse, mahkeme onu zorla gönderirse sonuç alabilir miyiz? Bu noktada düşüncelerinizi açıklarsanız sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Keresteciğlu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ben de bu multidisipliner çalışma konusunun gerçekten çok önemli olduğunu düşünüyorum yani kadına yönelik şiddet konusunda çalışırken de aynı şekilde. Bir kadının veya bir çocuğun -şiddete uğrayan, istismara uğrayan kimse- kapısından girdiği andan itibaren birçok şeyin bir arada olduğu, o insanların hakikaten pamuklara sarıldığı ve defalarca ifadesinin alınmadığı, işte, uzman kişilerle karşı karşıya geldiği, orada polis de olsa, savcı da olsa, doktor da olsa, hâkim de olsa uzman kişilerle -bu alanda çalışan- bir araya geldiği bir sistem olmalı. O yüzden ben hani bakanlıklardan ziyade aslında o merkezin yapısının nasıl olması gerektiğinin önemli olduğunu düşünüyorum. İşte, şu bakanlık, bu bakanlık olabilir ama aslında bütün bakanlıklar belki zaten buna imkân sağlamalı yani belli bir bütçe ayrılmalı bu anlamda aksine.

Yalnız 6284'le ilgili ben söylediğiniz şeyi biraz tehlikeli buluyorum çünkü bu çok ciddi bir mücadele sonucu elde edilen bir yasadır, 1998 yılında çıkarıldı bu yasa ve 6284 olarak değil, 4320 olarak çıkarıldı ama temelî öyle. Çünkü buna zaten çok büyük sayıda başvuran yok aslına bakarsanız. Sizin kastettiğiniz herhâlde "Bu kişiler evden uzaklaştırılmasın." değil, aslında "Evden uzaklaştırıldığında başka tedbirler de alınsın." sanıyorum. Yani o yüzden hemen "Aman bu yasa da değişmeli."ye dönüşmesin bu iş. Çünkü birçok kazanım ondan sonra acaba bu doğru değil mi diyerek gerilemeye hemen müsait olabiliyor. Bence orada şiddeti acilen önlemek ve her kimse onun yaşam hakkını ya da istismarsa çocuğu korumak için o tedbirin alınmasının çok önemli olduğunu, başka hiçbir şey sorgulanmadan önemli olduğunu düşünüyorum ama arkasında dediğiniz gibi başka şeyler de olmalı ki o adam o öfkeyle tekrar o eve dönmemelî, onu engelleyecek bir şeyler olmalı.

Soru olarak da özellikle cinsel eğitim konusunda düşüncelerinizi almak isterim. Çünkü her şeyin ayıp karşılandığı bir toplumda kızlar ile erkeklerin birbiriyle ilişkisinin özellikle yasaklarla çerçeveslendiği bir ortamda gerçekten bunu aşabilsek acaba bu istismarların önlenmesine daha fazla katkısı olabilir mi ve bu erkek egemen sistemin de bir yerden bir delinmesine katkısı olabilir mi sizce?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Bozkurt...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Teşekkür ederim Başkan.

Şimdi, bu kadar sorudan ve Sayın Hocamızın aktardıklarından sonra ben de bir sürü örnek verebilirim yani kendi ilimden, diğer illerden. Genelde yaklaşım şu Sayın Hocam yani belki siz de açarsınız: Böyle bir olay olduğu zaman A okulunda A öğretmenin veya B çalışanın 2, 3, 5, 10 kız çocuğunu veya erkek çocuğunu taciz ettiği -tacizin boyutu farklı olabilir, tecavüze kadar gidebilir- ortaya çıktığı zaman genellikle -yani çok özür dileyerek söylüyorum, sözüm meclisten dışarı- önce bir dişi köpek, kuyruk sallama hikâyesi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 29

ortaya çıkıyor, sonra bunu yapanı koruma altına alma. Örneğin on beş yirmi gündür üzerinde durduğum, bir iki defa da gittiğim –ben Konya Milletvekiliyim- Konya'nın bir ilçesindeki bir okuldaki bir müdürün tacizi söz konusu. İnanılmaz baskılar var ailelerin üzerinde yani sizin az önce verdiğiniz örneğe benzer örnekler, bütün baskılar da yani "O adam böyle bir şeyi yapmaz." veya bilmem ne. Şimdi, burada toplumsal, kültürel kodlarımız üzerinde de tartışmamız lazım yani ben 6284'e bağlı evden uzaklaştırma cezasının kalkmasını değil, tam tersine uzatılmasından yanayım.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Kalkmasını önermedik.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Yani bilmiyorum, yanlış mı anladım ama altı ay uzaklaştırılıp gelince daha kızgın geliyor, o zaman altı sene uzaklaştırırsınız, hiç gelmesin yani çünkü...

BAŞKAN – Tedavi boyutuna değindi Hocam, "Bunu birlikte yapalım." dedi.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Yani ben yanlış anlamış olabilirim. Bu bir ensest vakası evden uzaklaştırma olduğuna göre.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ensest olması şart değil.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Fiziksel şiddet de...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Yani tabii ki şart değil, fiziksel taciz de olabilir.

Şimdi yani şu 2 değerli hocamızın sunumlarından bugün bizim ortaya çıkardığımız bir defa daha büyük ölçekli devlet eliyle yapılacak önemli bir araştırmanın ve verilerin elimizde olması gereği ortaya çıkıyor, bir.

İkincisi, eğitim sisteminin mutlaka gözden geçirilmesi ve çocuğun öz güvenli, kendisine yönelik kötü davranışları değerlendirebilecek bir donanımla yetiştirilmesinin öğretilmesi gerekiyor. Anne-baba eğitimi, aile eğitimi gerekiyor falan. Fakat hepsinden önemlisi, böyle bir ortaya çıktığı zaman bunu örtbas etmek değil, olduğu gibi kabul edip sorumlusunu da cezalandıracak ve ben tedavi... Bilmiyorum, doktor meslektaşımız da burada, sizler de doktorsunuz yani böyle bir tacizde bulunan adamın... Geçen toplantıda bir kimyasal kastrasyondan falan söz edildi, o boyutlarda bir şeyin bu toplumda hayal bile edilemeyeceğini düşünüyorum. Yani ne bu Meclisten öyle bir yasa çıkar ne de bu toplumda öyle bir şey uygulanır. Yani daha oraya herhâlde birkaç yüzyıl var. Ama en azından şimdi yapılabilecekler bakmak lazım. Bu noktada da ne öneriyorsunuz? Yani gerçekten bu eğitim... Bilmiyorum, ben eğitim sistemindeki... Bunu şunun için söylemiyorum, yani yirmi sene, elli sene önce böyle bir şey bu toplumda hiç yoktu da otuz senedir çıktı ortaya, hayır. Başka toplumlarda yok... Elbette, en gelişmiş toplumlarda da var, hiç tartışmasız var. Ama biz kendi toplumumuzla ilgili eğitim konusunda nasıl bir eğitim hem çocuklarımıza hem de... Öğretmen demeye dilim varmıyor. Gerçekten hayretler içinde kalıyorsun, 54 yaşında adam, 10 tane kız çocuk. Siz demin dediniz hani 6-10 yaşında çocuğa bu soru sorulur mu? Ya, 9-10 yaşında çocuk gece yatağından kaldırılıp tecavüze uğruyor. Soru sormasan ne olacak, yaşıyor çocuk yani. O bakımdan ne öneriyorsunuz? Yani gerçekten buradan biz raporu yazarken ne yazmalıyız? Eğitimde ne yapılmalı? Cezalandırmada ne yapılmalı? Tacizcinin tedavisi değil de çocukların bunu anlatması... İşte, az önce Deniz Hanım da söyledi, benim de burada önümde 4 ayrı rapor var, 4 ayrı raporda da aynı şey, çocuklar ve aileler baskı altına alınıyor, olay örtbas ediliyor. Kim? İlçenin millî eğitim müdürü. Kim? Çocukların ailelerinin oturduğu mahallenin muhtarı. Kim? Efendim, işte, o, herkesin saygı duyduğu bir din büyüğü diyelim, hoca efendi diyelim. Herkes devreye giriyor böyle bir konuda. Yani hoca efendi derken yanlış anlaşılmasın, mahalledeki eşraf, bilmem bürokrat falan da olabilir ama bir biçimde birileri devreye girip bu işi örtbas etmeye çalışıyorlar. O bakımdan bu konuda ne yapılabilir Sayın Hocam?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ayşe Hanım...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Sorular da epeyce oldu aslında ama Hocam, kısaca ben şunu ifade etmek isterim: 6284'ün uygulamasından kaynaklanan bir sorun mu olduğunu düşünüyorsunuz, yoksa kanuna bir ekleme yapılması mı gerektiğini özellikle... Çünkü bu Komisyon çalışması sonunda bu Komisyonun yasal düzenlemeler yapmak anlamında Mecliste belki bir katkısı olacak.

Bir de koruyucu tedbirlerle ilgili, korumayı önceleyen ihbar müessesesinin çocuğu koruyan, cezalandırmadan öte koruyucu şekilde işlemesi gerektiğini söylediniz. Bu, uygulamadan kaynaklanan bir sorun mu yasal bir eksiklikten kaynaklanan bir sorun mu size göre? Buradaki ihbar müessesesinin işleyişinde yasal bir mevzuat boşluğu var mı, bunu sormak istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Hocam, on dakikalık bir zamanımız kaldı, Genel Kurulda yoklama olacak, o süre içerisinde cevaplayabilerseniz memnun oluruz.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Tamam, hızlıca o zaman şey yapayım.

Şimdi, sistemde yani şundan başlamalıyız belki: İnsan kalitesi neyse bir toplumda, bütün kurumlarda çalışanların kalitesini o belirliyor. Onun için yani "Şu kurumu eğitelim.", "Bu kurumu eğitelim." den öte, sayın vekilim sormuştu hani "Personeli mi eğitelim?" diye. O personel bu toplumun içinden yetişiyor, en çekirdekten, en temelden insan kalitesini artırmaya yönelik bir şey yapmamız lazım. Bu nereden başlıyor?

Bir: "Aile eğitimleri" dediğimiz şey nedir? "Olumlu anne-babalık yöntemleri" diye bütün dünyada şu anda ele alınan şey bu "positive parenting." Olumlu anne babalık demokratik bir tutumla çocuğu yetiştirmek yani baskıyla, korkutarak, döverek, söverek değil; çocuğu hak sahibi bir birey olarak kabul ederek çekirdekten o çocuğu öz güvenli, kendi haklarını bilen, kendi sorumluluklarını taşıyan, kendini ifade edebilen bir çocuk olarak yetiştirebileceğimiz bir toplumun temelini atmak. Bu, okulda da böyle devam etmeli yani çocuğu gene, dayakla, sınavlarla, baskılarla kıskırtan, "disiplin" deyince aklına Nazi subayı getirmeyen... Disiplin, birlikte

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 30

yaşamak için gerekli kurallar düzenidir ve olması gereken bir şeydir. Disiplinin anlamının negatiften pozitive çekildiği, insanların okula gitmekten zevk aldığı, eğitim almaktan zevk aldığı bir toplum yaratmak temeli. Hani buna nereden başlanır, hangi yasal düzenlemeyle yapılır bilmiyorum, onu size bırakacağız. Ama daha çok hep şeye odaklanıyoruz: Olay olduktan sonra korumak için ne yapmalıyız? İşte, mesela kimyasal kastrasyon, hadım etmek bir çözüm olur mu? Olmaz, etik olarak da bir hekimin ben bir hastaya zarar verecek bir tedavi yöntemi -eğer bunun adı tedaviyse- yapmasının öncelikli ele alınacak bir önlem olmadığını düşünüyorum.

BAŞKAN – Rızası varsa?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Rızası varsa olabilir, yani “Ben tedavi olmak istiyorum, böyle bir şey yapmak istiyorum.”

diyen insana tabii ki olabilir ama...

BAŞKAN – İkna edilemez mi?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Zorlayarak ikna etmek değil tabii, yani o ayrı bir şey.

BAŞKAN – Zorlayarak değil, ikna...

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – ...öncesinde, yani “Bu bir dürtü kontrol bozukluğudur, tedavi olmanız lazım.” dediğinde eğer zaten psikoterapiyi ve şeyi kabul ediyorsa zaten umut vardır, buna ek olarak eğer psikiyatrist “Böyle bir destek de verelim mi?” dediğinde onu da kabul ediyorsa o da olabilir ama dediğim gibi, bakış açımız hep “Suçluyu nasıl vazgeçiririz?” den çok, “Mağdurun mağdur olmasını nasıl önleyebiliriz?” kısmına odaklanmalı. Çünkü eğer çocuk zaten öz güvenli, işte, kendini ifade edebilen bir çocuksa bunlar çok az tacize uğruyorlar, hani şiddete çok maruz kalıp da kaçırılma dışında. Ama biz biliyoruz ki çocuk cinsel istismarlarının çoğu zaten kandırılarak, sevgi gösterisi altında çocuğa yapılan şeyler; öğretmenin otoritesi, babanın otoritesi gibi otoritesini kullanan insanlar yüzünden oluyor. Yani nedenin daha derinine inmemiz lazım, “Bu bir psikiyatrik hastalıktır, bunun tedavisi yoktur, bu adamları asalım, hadım edelim, sorunu da böyle bir çözelim.” diye bir çözüm yöntemi yok; dünyada da yok, burada da yok.

Çocukların toplu olarak yetiştirildiği kurumlar zaten tabii ki ideal şeyler değil yani bütün dünyada işte, korunmaya muhtaç çocuklar kurumlarda değil başka ailelerin gözetiminde, evlat edinen aileler, koruyucu aileler gibi eğitilmiş, o çocuğa bakmak isteyen ailelerin gözetiminde büyütülür. Sadece cinsel istismar açısından değil, yıllar önce biliyorsunuz, Malatya’da mıydı, bir yerde bebeklere bakan bakıcıların bebekleri nasıl dövdükleri, şiddete uğrattıklarına dair bir skandal çıkmıştı. Yani insan kaliteniz sizin toplumda eğer zaten buysa ve işte, bakıcı olarak aldığınız insanın da kalitesi, yönetici olarak aldığınız insanın da kalitesi buysa çok şeyi değiştirmek lazım bu toplumda. Tabii ki, eğitim yapılabilir, benim bildiğim kadarıyla böyle yapılandırılmış, standartları belirlenmiş ne bir sağlık çalışanına öyle bir şey var ne bakım veren personele var; tabii ki yok ama işin boyutu sadece eğitim değil, neden o insan o küçük çocuğa şiddet uyguluyor? Onun kendi psikiyatrik bozukluğu ya da psikolojik şeyi, altyapısında ne var ona bile bakmak lazım. Dediyim gibi, çok temelden giden bir şey.

Cinsel eğitim konusu soruldu, cinsel eğitim gerçekten... Yani cinsel istismarı önlemek için yapılacak şeylerin başında cinselliğin bir doğal insan fonksiyonu olduğunu unutmamak. Yani insanın karnı acıkır, tuvalete gider, üreme organları vardır, beyni vardır falan gibi. Üreme sistemi insan vücudunun bir organıdır, bunu namus, ayıp, günah vesaire diye baskıladığınız sürece, nasıl hani üç gün aç kalırsanız sonra yemeğe saldırılıyor, onun gibi, normal yaşanmayan, insan vücudunun normal fonksiyonu olarak kabul edilmeyen cinselliğin ve sürekli baskılanan cinselliğin patlaması kaçınılmazdır. Sadece Türkiye’de değil tabii bu işte, Oscar Ödülü aldı biliyorsunuz “Spotlight” filmi, işte, bir Katolik kilisesinin yıllar boyunca çocukları nasıl taciz ettiğini anlattı, orada da mesela hemen şeyi söylüyorlar: Cinsel ilişki yasağı olduğu için insanlar şeylerini başka yere kaydırıyor. Gene aynı filmde şey, hani örtbas edilme “Bu adamlar yapmaz”, “Bunlar çok güçlüdür.”, “Aman bunların başına kötü bir şey gelmesin.” diye örtbas edilme de bütün dünyada oluyor ama Türkiye’de de bu tip şeyler çok fazla, biliyoruz. Bunun sistem olarak asla örtbas edilememesi. İşte, “Okulumuzda böyle bir şey çıkarsa okulumuzun adı kirlenir, aman duyurmayalım.” diye müdürün bunu örtbas edememesi. Zaten müdürün dışında rehber öğretmenin de bildirim yapması gerekiyor. Bütün insanların bu konuda farkındalığının artırılması, alanda çalışan herkesin çok daha iyi, farkında ve eğitim almış kişiler olması çözüm gibi geliyor bana.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Buradan herhâlde Hocam, okullardaki yönetici sınıftaki insanların ya da yurtlardaki sürveyanın özel bir eğitim ve denetimden geçerek oraya atanmalarını mı kastediyoruz?

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Herkesin yani bu konuda tabii ki, personel kadar o okuldaki yöneticinin de aslında bu konuya çok iyi vâkıf olması lazım.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Belli bir standardı olması lazım.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Belli bir standardı... Yani liyakat usulü atanmalı, oraya atanıyorsa bu iş gerçekten biliyor olmalı.

BAŞKAN – Şüphesiz, evet.

PROF. DR. FİGEN ŞAHİN DAĞLI – Aile Bakanlığının koordinasyonu sorulmuştu, olabilir. Zaten hani eğer aile çocuğa bakamıyorsa ve koruyamıyorsa bunu yapmak devletin görevidir sorumluluğunun yüklendiği bakanlık Aile Bakanlığı. Onun koordinasyonunda ama asla tekelinde olmamalı tabii ki çünkü bu işin dediğimiz gibi, Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, hukuk yani Adalet Bakanlığı gibi pek çok boyutu var ve bütün aktörlerin bir arada sadece öncelikleri şey çocuğun üstün yararı olacak şekilde çalışmasının sağlanması.

BAŞKAN – Hocam, çok teşekkür ediyoruz.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ben ekleyebilir miyim birkaç cümle?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 31

BAŞKAN – Ferhunde Hoca' mın bir ilavesi olacak herhâlde.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, personel özellikleri açısından baktığımız zaman, biz yıllar önce, hani o kadar da çok uzun değil ama SHÇEK personelini düzenli olarak eğitime alıyorduk yani onlardan talep geliyordu ve düzenli olarak eğitime alıyorduk. Yalnız, sadece personelin eğitim özellikleri değil, kurumun ya da kuruluşun özellikleri de çok önemliydi. Şöyle hiç unutmadığım birkaç anım vardır: Bilirkişi olarak yine gittiğim zaman 30 çocuktan sorumlu bir bakıcı anne vardı, “Zihinsel engelli çocuklar yatağa bağlanıyorlar.” diye bir haber çıkmıştı. Gittiğim zaman yatağa bağlanamışlar ama gördüğüm -hani yemek zamanı da içinizi kaldıracam ama- işte, bir çocuk bezini yırtmış, bir çocuk yere düşmüş yerde yatıyor, öbürü şey; bir gece evvel caminin avlusunda bir yanıklı çocuk bulmuşlar, her tarafında yanıklar, büller oluşmuş, iki çocuk da başına oturmuş onları kopartıp yiyordu. Bakıcı anne de oturmuş ağlıyordu, diyordu ki: Ben bu 30 çocuktan sorumluyum, bunun altını temizledikten sonra buna geçtiğim zaman bu çocuğu zaten bağlamasam ya aşağıya düşüyor ya altını kendisi açıyor. O yüzden -yine başında da söylediğim gibi- politikaları yaparken, yapabilecekleri işi de yüklememiz lazım bu insanlara çünkü...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Yani 30 çocuğa 1 bakıcı vermemek lazım.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Mümkün değil, yanında da bir başka koşul vardı, diyorlardı ki: “Birimiz hastalandığımız zaman diğeri 60 çocuktan sorumlu oluyor.” Şimdi, akıl var, izan var yani bunun bu şekilde yürümeceği açık. Japonya' da bu kadar ağır zihinsel engeli olan 2 çocuğa 3 bakıcı düşüyor çünkü bu tüketici bir iş diye. Onun için...

BAŞKAN – Şimdi, değiştirdiler herhâlde sistemi Hocam.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Biliyorum, sistem değişti, yine de izliyorum ama yine de bu çocuklara yeteri kadar ve sağlıklı şey yapılmıyor. Mesela oradan gördüğümüz, çocukların bakıcıları o çocuklardan bihaber, hâlbuki orada anne gibi onların başında olması gerekiyor. Yani böyle bir şeyin çok iyi işlediğini söyleyemiyoruz çünkü hani sistemde de -biraz önce arkadaşımın da hep vurguladığı gibi- multidisipliner çalışılması gerekir ve savunmaya çekilmeden hani gerçek sorunlarımızı ortaya dökerek bununla uğraşmamız gerekiyor.

Şimdi, tacize uğrayan çocuğun yer değişikliğinin yapılması, doğru aileye şey... Hani, bu çocuğu koruma açısından önerdiğimiz bir şey ama bu, bir aile için inanılmaz bir zorluk yaşıyor bu şeyde; evini, barkını, her şeyini satıp ikinci kez bir de aile tacize uğramış oluyor böyle bir şeyde. Onun için, bütün bunların da göz önüne alınması gerekiyor. Kendi isteğiyle gitmezse tedaviye, hani, bu söylediğimi herhâlde tam anlatamadım, böyle evden uzaklaştırmayla çocuğu korumanın veya aileyi korumanın iyi bir şey olmadığını ve bu yasanın değişmesi gerektiğini asla söyleyemiyorum ama bunun yeterli olmadığını söylüyorum.

BAŞKAN – Sorunlara yol açtığını söylüyorsunuz.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bu adam bilenmiş oluyor zaten ben altı ay evden uzak kaldım diye. Bu çok ciddi. Kendi isteğiyle gitmezse o zaman ne olacak? O zaman, belki yasal yaptırımların daha farklı göz önüne alınması lazım. İstemedi, ne yapalım, istemediyse tekrar buna... Çünkü, bu bir rahatsızlık...

BAŞKAN – İstemediyse bir cezai yaptırımı olması gerekiyor, güvenlik tedbiri uygulanması gerekiyor.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet çünkü bu, böyle gelmiş bu şekilde gitmez.

Cinsel eğitim konusunda ben de Figen' e çok katılıyorum, yine konuşma arasında çok hızlı geçtim birtakım şeyleri. Millî Eğitim Bakanlığıyla 6, 7, 8'inci sınıflarda Türkiye'nin bütün okullarında cinsel eğitim verildi. O zaman, anne babalar ve çocukların da çok büyük bir... Elimizde on binlerce çocukla -Millî Eğitim bakanlığında da vardır- yapılmış görüşmeler var.

Burada soruyorduk, diyorduk ki: “Eğitimi kimden alıyorsun?” Yüzde 90' a yakını “arkadaşlarımdan” diyor. Bir yanlış söylenti, öyle bir şehir efsanesi gibi gidebiliyor. “Kimden almak istiyorsun?” diyoruz, “Annemden, babamdan almak istiyorum.” diyor. Benim hekim arkadaşlarıma bile çocuklarınıza cinsel... “Hocam, ne söyleyeyim ya?” diyor. Sen hekimsin, benden daha iyi bileceksin. Çocuğuna kim verecek başka türlü? Bunun değişmesi lazım. En güzel sistem, onu o zaman kurmayı çok önermiştik -böyle bir saatlik bir eğitimle bu iş olmuyor- mutlaka bu çocukların daha sonra akıllarına takılan... Mesela, İngiltere' de “SE sınıfları” diye “sexual education” sınıfları vardır ama bizim rehberlik merkezi gibi merkezleri de vardır. Ben bir şeyi öğrendim, aklıma yatmadı, soracağım, o zaman, görevli ve çok iyi eğitilmiş bir kişi daimî olarak rehberlik merkezinde durur ve bu çocuklar gider ona danışır.

Biz şöyle bir şey yaptık ve bunu yine önereceğim bu çalışmalar için: Bu cinsel eğitimi verdiğimiz zaman, Ergenlik Dönemi Değişim Projesi' ni -adı biraz daha namuslu- verdiğimiz zaman ücretsiz telefon hattı oluştu ve telefonun başında biz bekledik. Çünkü, çocuklara bir uyarıda bulunmuş oluyoruz, orada sormadığı, aklına takılan herhangi bir soruyu oraya ücretsiz olarak... Yirmi dört saat telefonun başında bekledik ve esas eğitim orada oluyor çünkü sormadıkları bütün soruları onlar orada sorabiliyorlar. O yüzden, bunun şeyi çok önemli ve her yaşa göre farklı bir eğitimin, ta bebekliğinden itibaren verilerek gelmesi, çok altında... “Haydi bakalım, gelin, cinsel eğitim vereceğiz.” şeklinde olmayan, bebelikten beri, yumuşatarak, hazmettirilerek verilen bir eğitimin olması gerekiyor.

Araştırma benim her zaman çok sevdiğim ve her zaman çok yaptığım bir şeydir ama bazı netameli konularda araştırma yöntemini çok iyi oturtmamız gerekiyor çünkü, diyelim ki “Cinsel taciz var mı yok mu?” diye uygun bir şekilde olsa da sorduğumuz zaman, eğer bununla ilgili bir dönütü olmazsa, bir konuşmaydı, bir onları rahatlatmak gibi, bilgilendirmek gibi toplantılar ve dönütler olmazsa, bu çocuklar, bizim en korktuğumuz, öğrenilmiş çaresizlik duygusu dediğimiz yani “Dedim de bir şey olmadı, dedim de bir şey yapmadılar, ben yine dediklerimle kaldım.” duygusunun yaşanması en korktuğumuz şeydir çünkü bu istismarın çok yerleşmesine sebep olur. O yüzden, bu tür bir araştırma yapılacaksa mutlaka bu konuda çalışmış kişilerin önderliğinde, deneyim paylaşımında ve denetiminde olması gerekir diye düşünüyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016

Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 32

BAŞKAN – Hocam, çok teşekkür ediyorum.

Hocam, size de çok teşekkür ediyorum. Çok yararlandık. İnşallah raporlarınızı da bize sunabilirsiniz, biz raporumuzu hazırlarken bunlardan çok faydalanacağız.

Saat 15.00' te toplanmak üzere toplantıya ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.05

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 33

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.11

BAŞKAN: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)

SÖZCÜ: Erkan KANDEMİR (İstanbul)

KÂTİP: Jülide SARIEROĞLU (Ankara)

BAŞKAN – Toplantımıza başlıyoruz.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Ana Bilim Dalından Profesör Doktor Ayşe Rezzan Çeçen Eroğul, Hocam Muğla'dan kalktı geldi, bizi kırmadı sağ olsunlar.

Bugüne kadar 2 adli tıp uzmanı profesörü dinledik, 2 çocuk ve ergen sağlığı profesörünü, 1 pediatrist, şimdi sıra PDR' cide, psikolojik danışmanlık ve rehberlik.

Haftaya da inşallah hukukçularımızı dinleyeceğiz.

Hocam, söz sizin, buyurun.

3.- *Profesör Doktor Ayşe Rezzan Çeçen Eroğul'un, her yönüyle çocuk istismarları, sebep ve sonuçları ile bu konuda yapılan çalışmalar hakkında sunumu*

PROF. DR. AYŞE REZZAN ÇEÇEN EROĞUL – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, sayın akademisyenler ve değerli uzman arkadaşlar; çocuk denilince akla ilk gelen istismar türü çocuk cinsel istismarı. Ben de bugün özellikle eğitim boyutuyla katkı vermeye çalışacağım Komisyona. Hangi noktalarda önleme çalışmaları yapılabilir, bunun Türkiye'de örneği var mı ve nasıl uygulanmış, bununla ilgili bilgiler vermek istiyorum. Çok genel bir iki slayttan sonra da -hani giriş cümleleri olsun diye, onları verdikten sonra- okul ortamıyla ilgili daha fazla neler yapılabilir, onlardan bahsedeceğim.

Çocuklara yönelik cinsel istismar toplumsal bir sorundur hepimizin bildiği gibi. Yani, yüksek sosyoekonomik düzeyde de ortaya çıkıyor, düşük sosyoekonomik düzeyde de ortaya çıkıyor, orta sosyoekonomik düzeyde de ortaya çıkıyor. Her toplumsal düzeyde ortaya çıkabilen bir sorun. O yüzden, ayırt etmeden her sosyoekonomik düzeyi kapsayacak şekilde bence önleme çalışmalarını yapmamız gerekir buradan hareketle. Her yaş, etnik köken... Bazen, mesela, Batı'da, Amerika'da şöyle eleştiriyorlar: "Siyahlarda cinsel istismar daha fazla görülüyor." ya da işte "Önleme çalışmalarında siyahi modeller kullanılıyor." bunlar gündeme gelebiliyor. Dolayısıyla, aslında bu da çok doğru bir yaklaşım değil çünkü her etnik kökenden de istismarcı olduğunu görüyoruz ve çocukların istismara uğradığını görüyoruz.

Şimdi, sabah, yüzdeler bizim kafamızı karıştırmıştı ama bu, Amerika rakamları, Amerika'da genel nüfusta yapılan istismar oranları. Kadınların yüzde 27'si, erkeklerin ise yüzde 16'sının cinsel istismara maruz kaldığını ifade ediyor literatür. Bunların da aslında orada ortalama rakamları ifade ettiğini söylemek istiyorum. Çünkü, gerçek anlamda, zaten, istismara maruz kalan bireyler kimi nedenlerle açığa çıkmadığı için ya da ne bileyim... Bunların büyük oranda en büyük payı aslında adli rapora yansyanlar, rapor altına alınanlar olduğu söyleniyor ama bilmediğimiz pek çok vaka olduğu Amerika literatüründe de aynı şekilde ifade ediliyor.

Cinsel istismara maruz kalan bireylerin yüzde 60'ı 18 yaş altı bireyler. Bu da bize çocukların daha fazla istismara maruz kaldıklarını gösteriyor. Çocuk istismarı yapan kişilerin yüzde 90'ı aile ve çocuğun tanıdığı ve güvendiği kişiler arasından çıkıyor. Bence bu da oldukça manidar bir sonuç çünkü daha önceki mitlerimizde şöyle bir şey vardı: Çocuğa dışarıda istismar uygulanır; hırpani, üstü başı yırtık birisi gelir, çocuğu eller, arabasına atar götürür. Annemiz babamız bize de aslında öyle öğütler vermiştir; "Kimsenin elinden bir şey içme.", "'Seni şuraya götüreceğim.' derse kesinlikle arabasına binme." gibi öğütlerle büyütüldüğümüzü hatırlıyorum. Oysaki bence bu da yapılan bilimsel çalışmaların getirdiği bir sonuç, yakın çevredeki bireyler aslında istismarcı olabiliyor.

Cinsel istismara maruz kalan bireylerde görülen psikolojik bozukluklar, bu, hepimizin bildiği bir şey, zaten olmaması mümkün değil. İşte, umutsuzluk, depresyon, intihara teşebbüs, kaygı, okul açısından baktığımızda düşük akademik başarı, psikosomatik belirtiler ve daha aslında etiketlemediğimiz, burada ismini söylemediğimiz pek çok bozukluk ortaya çıkabiliyor, uykusuzluk ve aklımıza gelebilecek bütün o bedensel tepkiler değişebilir.

Cinsel istismarın ortaya çıkmasında risk faktörleri var mıdır? Sabah da konuşuldu, acaba bu risk faktörleri tespit edilirse ve bunların üzerine gidilirse birtakım önlemler alınabilir mi? Yapılan çalışmalar yaşın aslında bir risk faktörü olduğunu gösteriyor. Az önce de söyledim, 18 yaşından küçük istismara uğrayan birey sayısının oldukça yüksek bir yüzdesi var. Cinsiyet, yine bu noktada kızların risk faktörü içerisinde yer aldığı Batı literatüründe söyleniyor ama bizim yaptığımız çalışmalarda ya eşit çıkıyor ya da erkekler daha yüksek çıkıyor istismara maruz kalmada, daha yüksek raporlar geliyor. Ben de bunu böyle şaşkınlıkla karşılamıştım, hocam bakıyor, çünkü sadece benim çalışmamda değil, bu sonucu böyle görünce "Acaba bunu destekleyen başka çalışmalar var mı?" diye düşündüm. Günayda bildiğim istismarla ilgili yapılmış hemen hemen bütün çalışmalarda bu sonuç destekleniyor. Erkekler ya eşit ya da daha fazla istismar oranları bildiriyorlar. Enteresan bir durum, evet, Batı'dan biraz daha farklı. Anne-babanın ihmal, sabah oturumlarında da sıkça bahsedildi, otoriter anne-baba, sürekli tartışmanın yaşandığı hanelerin çocukları, üvey baba, üvey kardeş, alkolik baba, kumar oynayan baba, erkeğin katı ataerkil olduğu toplumlar. Bence bu noktada da bizim toplumsal anlamda sıkıntılarımız var.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 34

İşte, kendini ifade edemeyen çocuklar ya da katı disiplinin, otoritenin uygulandığı ailelerde çocuğun kendisini ifade edememesi, güven duygusunun belirli bir şekilde çocuk tarafından hissedilmemesi ya da bazı söylenen şeylerin “ayıp”, “günah” diye reddedilmesi, ne yapacaktır? Çocuğun yaşadığı şeyleri anlatmasına engel olacaktır ve bunları bu şekilde bastırmakla aslında çocuğun yaşadığı bazı travmatik süreçleri de biz bizimle paylaşmasını engellemiş oluyoruz. Engelliler yine bir diğer grup. Ekonomik olarak çok dezavantajlı olmak. Çünkü burada da biraz önce yemekte de konuşuluyordu, bir hocamız söyledi, 2,5 lira vermemek için dolmuşta bilmediği, tanımadığı bir insanın kucacağına oturabiliyor çocuğunu. Tabii, bu anlamlı bir şey, düşünülmesi gereken bir şey. Ya da çocuklar sokaklarda sömürülebiliyorlar ekonomik nedenlerle, bunları da görebiliyoruz. Yetersiz cinsel sağlık bilgisi eğitimi, bu da çok önemli, yine sabahtan da vurgulandı. Cinsel sağlık bilgisi eğitimi çocuğu istismara karşı nasıl korur acaba? İçinde anlatabileceğimiz bazı “önleyici programlar” dediğimiz, iyi dokunuş, kötü dokunuşun ifade edilmesi ve belirli bir şekilde içerisinde bilginin sunulması. Çocukların kendileriyle ilgili farkındalıklarının artması, bedenlerini bir kere zaten cinsel sağlık bilgisiyle tanımaları sağlanıyor. Sorularına cevaplar buluyorlar, tabii olmadığını anlıyorlar ve konuşabileceklerini, soru sorabileceklerini anlamış oluyorlar ve bunun bir parçası olarak benim önerim, cinsel sağlık bilgilerinin bir parçası olarak da içerisinde tacizden, cinsel istismardan korunma eğitimi de bunun bir parçası olarak verilebilir diye düşünüyorum. Yetersiz cinsel istismardan korunma bilgisi, yine Batı’da yapılan çalışmalara dayanarak söylüyorum hep, çünkü Türkiye’de bununla ilgili yapılmış sistematik ya da karşılaştırmalı herhangi bir çalışmanın olmadığını söylemek yanlış olmaz ya da çok yetersiz çalışmalar var. Ama şöyle: Batı’da bu cinsel istismardan korunma eğitimi almış grubun almayan gruba göre daha donanımlı olduğu, cinsel istismar karşısında kendisini daha iyi koruyabildiği ve başvuru merkezlerine daha rahat gidebildiği, kendisine güveninin yüksek olduğu bu noktada ifade etmeyle ilgili çalışmalarda çıkan sonuçlar böyle. Yani cinsel istismardan korunma bilgisi çocukların bu konuda uyarılmışlıklarını artırmaz, cinsel olarak kafalarına karpuz kabuğu düşürmek gibi bir şey değildir bu, aslında onların daha iyi korunmalarına yardımcı olacak tedbirlerin bence başında gelen bir öğedir diye düşünüyorum.

İstismarı önlemek bir takım işidir. Yine sabah da ortak hep tabii konular çıkıyor konu istismar olunca. Kesinlikle tek başına ne sağlıkçıların ne eğitimcilerin ne sosyal hizmet uzmanlarının ya da ne bileyim sadece medyanın, hukukçuların yapabileceği bir şey değil, birlikte multidisipliner, takım işi olarak benimsenecek bir sistemin işidir. Kimler var bu takımın içerisinde, kimler olmalı? Okul personeli, bir kere okul müdürleri kesinlikle olmalı. Çünkü okulu yöneten ve okul hakkında karar verici olan okulun müdürü oluyor ve onun kararları ciddi anlamda belirleyici oluyor okul açısından. Yine okul psikolojik danışmanları ve öğretmenler ve bunun yanı sıra da veliler. Bir diğer grup sosyal hizmet uzmanları, sağlık çalışanları, psikiyatristler, hemşireler, medya, sivil toplum kuruluşları, kolluk kuvvetleri yine polisler, aslında bu örselenmeye katkı sağlayan bir başka grup diye düşünüyorum polisleri. Gerçi bunlarla ilgili yine çalışmalar yapıldı, çocuk şubeler vesaire şey yapıldı ama hâlâ eksiklikler olduğu konuşuluyor ve bizim öğretmen arkadaşlarla konuşmalarımızda aldığımız izlenimler hâlâ çocuğun yüksek yararı filan düşünülmeden, işte jandarma alabiliyor, polis sorgulayabiliyor, arkasından ne bileyim hastaneye gidiyor orada tekrardan bir sorgu süreci, okul müdürü ya da rehber öğretmen en başta almıştı. Yani çocuk olay ortaya çıktıktan sonra en az 3-4 kapı geziyor, 3-4 kez farklı farklı yerlerde konuyu anlatıyor ve tahmin edersiniz ki bu da zaten kendisini utandıran ve rahatsız eden bir durum, defalarca aynı şeyi yaşamasına, bir travma yaşamasına neden olduğunu söyleyebiliriz.

Bununla ilgili hocalarım da söylediler, yani “Ne yapılabilir?”le ilgili. Kesinlikle bir birimin, direkt başvurulabilecek bir birimin ve içerisinde de her türlü desteği, sağlık desteğini, mesela muayene gibi ya da ne bileyim psikolojik destek gibi, sosyal hizmet açısından değerlendirecek bir personel gibi mutlaka içerisinde multidisipliner bir ekibin olması gerekir diye düşünüyorum. Bunun, gerçekten yolu kısaltacağını ve çocukların daha az örselenmeye maruz kalacağını sağlayacağına inanıyorum.

Yasa yapıcılar, Meclis, Hükümet, bu da çok önemli, bugün burada olmamızın en önemli nedeni Meclis tarafından bunun fark edilmiş olması ve uygulamanın daha iyileştirilmesi yönünde bir adım atılması niyetiyle buradayız. Dolayısıyla yasa yapıcıların da var olan durumu tespit edip ne yönde değişiklikler yaparak iyiyeye gidebiliriz, bunlar üzerinde çalışması olumlu bir şey istismarı önlemek adına diye düşünüyorum.

Yasa uygulayıcılar, hâkimler, savcılar; burada da tabii ki, yasa uygulayan kişilerin farkındalığının olması... Yani hepimizin bildiği, medyadan takip ettiğimiz, hâkimlerin verdiği kararlar kanımızı donduruyor kimi zaman ve bakanlıklar müdahil oluyor, yani sonrasında da bir sürü sorunlarla yüz yüze geliyoruz. Ya da çocuğun hiç hak etmediği şekilde hâkimin bazı söylemlerine maruz kaldığını ya da ne bileyim değerlendirirken toplumsal değer yargılarıyla değerlendirmelerde bulunduğunu görüyoruz. “Rızası vardır.” cümlesi mesela, “Allah bilir o ne yapmıştır?” gibi bazı sözler bile hâkimler tarafından dillendirilen konular oluyor. Ben hâkim ve savcılarının da bu eğitimlerden geçmesi gerektiğine inanıyorum.

BAŞKAN – Takımda eksiklik yok mu Hocam?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Efendim?

BAŞKAN – Üniversiteler yok orada, takımda, kendinizi hariç tutmuşsunuz, bizi dâhil etmişsiniz.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Şimdi, üniversiteler tabii ki var, burada da, bence yetiştirdiğimiz öğretmenler ve meslek elemanlarının bu konuyla donanımlı yetişmeleri çok önemli. Bunu yapan birisi olarak belki de doğal bir şeymiş gibi herhâlde yazmadım, haklısınız, eklemek gerekir.

Okullarda önleme çalışmaları nasıl yapılmalı? Ben biraz daha mikro düzeyde ele aldım, “Şunlar değişsin, bunlar değişsin.” değil de, okul ortamında neler yapılabilir? Bir kere üç alanda önleme çalışmaları yapılabilir: Bir, okul personeline yönelik çalışmalar. İki,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 35

çocuklara yönelik çalışmalar. Üç, ebeveynlere yönelik çalışmalar. Okul ortamında cinsel istismarın önlenmesinde belki de şunlara dikkat etmemiz gerekir ya da bunları dikkate alıp bunlar üzerinden istismarın önlenmesiyle ilgili çalışmalarımızı yürütmemiz gerekir:

Bunlardan ilki, cinsel istismara ilişkin okul personelinde var olan ön yargıların ve yanlış inanışların irdelenmesi ve bunların azaltılması. Bu algı çok önemli bir şey. Yani tek taraflı olduğunun düşünülmesi, sabahki oturumlarda da hep konuşuldu, kadınların bu konuda belki daha ne bileyim defolu algılanması ya da ne bileyim kadınların mutlaka buna neden olduğu şeklinde, açık giyinmenin ya da "Mutlaka bir şey yapmıştır, yoksa niye yapsın, bana niye olmuyor?" gibi söylemler. Erkeklerin yine kızlarla ilgili farklı farklı cinsel açıdan örneğin mutlaka kadınların... Yani daha çok kadınlar üzerinden ön yargıların yürüdüğünü ve erkeklerin bu konuda bayağı bir süttten çıkmış ak kaşık rolü oynadıklarını görüyoruz, bu algının düzeltilmesi lazım. Ya da işte akrabaların herhangi bir cinsel istismara yeltenmeyeceği gibi, güvenilir kişiler olduğu gibi, sabahtan da konuşulan tüm konular aslında bunun içerisinde yer alıyor.

Bazı toplumsal değer yargılarının cinsel istismarı nasıl gizli kalmasına yardımcı olduğuna ilişkin bir farkındalığın oluşturulması. Burada tabii "ayıp", "günah" kavramları da bence işin içerisine giriyor, etiketlenmek işin içerisine giriyor, "Aman açığa çıkmasın, aman adı çıkmasın." Yani çünkü kızın adı çıkarsa ciddi anlamda sonrasında sorun ortaya çıkacaktır, ailenin adı kirlenecektir ve bu nedenle pek çok aslında istismarın da gizli kaldığını söylemek yanlış olmaz. Olsa bile olmamış gibi davranıp ya da göz ardı edip bunları görmezden geldiklerini söyleyebiliriz.

Cinsel istismarla mücadele ortak bir fikir birliğinin oluşturulması şart. Okul ortamında, benim özellikle ifade ettiğim, okul personelinin cinsel istismar hakkında bilimsel, gerçekçi ve yeterli bilgilerle donatılması ve bunlara sahip olması önemli. Okullarda cinsel istismarın önlenmesine yönelik yapılacakların adım adım belirlendiği sistemli bir eylem planının oluşturulması. Yani bir vaka ortaya çıktığında sonrasında neler yapılacak? Adım adım bence bunun belirlenmesi ve tüm okul personelinin de bundan haberdar olması ve bu konuda eğitilmiş olması önemli diye düşünüyorum. Çünkü gerçekten bir kaos ortaya çıkıyor. İşte önce bir örtbas etme çabası, sonrasında bütün okulun duyması, kızın ya da erkeğin okulda konuşulması, etiketlenmesi, soyutlanması, adli vaka boyutuna ulaşması, yani bütün bunlar tabii çocuğun mağduriyetini artıran şeyler. Bununla ilgili bence üzerinde düşünmemiz gerekiyor. Okullarda gizliliği sağlayacak, daha gizli yürütülmesini sağlayacak neler yapabiliriz ve çocuğun akademik yaşamına devam etmesi için nasıl katkıda bulunabiliriz? Yani mutlaka çocuğun ruhsal sağlığının ve tabii ki fiziksel sağlığının...

BAŞKAN – Mağdurun isminin gizli tutulmasını mı diyorsunuz, bu tür vakaların tespitiinden sonra?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Yani, her ne gerekiyorsa. Gizlilik dediğim şey, sadece okul personelinin bilmesi olabilir mesela -müdür, rehber öğretmen ya da ilgili öğretmen biliyorsa- yani bu şeyi daraltmak, bütün okulun bilmesine gerek yok ya da ne bileyim, gelip poliserin okuldan çocuğu alması değil, gidip evlerinden baskın şeklinde çocuğu alması değil. Bunlar yapılmış ve çok incitici şeyler -tabii ki duyduğumuz kadarıyla- ve çocukların mağduriyetini bir kat daha artıran davranışlar diye düşünüyorum.

Ortaya çıkabilecek olası istismar vakalarının çeşitli kaygılarla göz ardı edilmesi ya da sümen altı edilmesi... Biraz önce yine yemekte konuşuyorduk, artık böyle göz ardı etmeleri biraz mümkün olmuyor dedik çünkü yasada şöyle bir şey geçiyor: Rehber öğretmenin okul müdürüne danışmadan gidip bunu ihbar etmesi gerekiyor. Dolayısıyla, buna istinaden rehber öğretmenler de suçlu duruma düşmemek için, "Bunu yapmazsanız, ihbar etmezseniz suçlusunuz." diye ifade edildiği için ihbar edebiliyorlar. Gerçekten de kimi zaman okul müdürlerini de atlayıp -eğer gerekli işlemleri yapmazsa okul müdürü- savcılıklara ya da adli birimlere müracaat edebiliyorlar.

Ortaya çıkan vakaların rapor edilmesinin önemi: Bu da bence çok önemli çünkü mesela, Batı'da da böyle olmuş, istismara karşı bir mücadele başlatılıyor, sonra yapılan çalışmalarda istismar oranlarının arttığı düşünülüyor, vakaların sayısının arttığı düşünülüyor. Oysaki şöyle bir noktadan baktıklarında aslında istismar vakalarının sayısının artmadığı, tam tersi, rapor oranlarının arttığı yani daha önceden gizli kalan birtakım vakaların kurumlara yansımaları ve açığa çıktığını, bunlarla ilgili gerekli tedbirlerin alındığını gösteriyor. Yani biz de şundan korkmamalıyız: Vakalar artıyor mu? Eyvah. Hani, konuştuğumuz artıyor mu gibi, bence bu kaygıyı düşünmememiz lazım çünkü var olan bir şeyin ortaya çıkarılması başlangıçta yükseliyor gibi görülebilir ama uzun vadede düştüğü sonuçlarını veriyoruz Batı literatüründen.

İstismar vakalarına sıfır tolerans kuralının uygulanması: Bence bu da önemli çünkü okul ortamında çocuk istemeden dokunulması vesaire... Biz rehber öğretmenlere eğitim verirken ya da eğitimleri süresince mutlaka şunu öneriyoruz: Kültürel durum çok belirleyici, bazen dokunmak çok yanlış anlaşılabilir, lütfen, danışanınıza, istemediği sürece dokunmayın. Bu hem başınıza iş açabilir, "Beni taciz etti." diyebilir hem de karşı tarafın belki de gerçekten hassasiyeti vardır, bu noktada, kendisini kötü hissetmesine neden olabilir, mutlaka dikkat edilmesi gerekir diye ifade ediyoruz. Kötü niyetli olmayabilir ama dediğimiz gibi, sabah da konuşuldu, çocuğun ne istediği ya da ergenin ne istediği ve ne hissettiği bu noktada kesinlikle belirleyici.

Biraz önce okulda çıkabilecek olası bir cinsel istismar vakasında mağdurun korunması ve akademik yaşamına devamıyla ilgili gerekli tedbirlerin alınmasını söylemişim. Yine, gizlilik kuralını söylemişim, maksimum gizlilik içerisinde bunun yapılmasını söylemişim. Bu da ciddi bir problem gibi bana her zaman ifade edilen bir şey. Rehber öğretmenlerin rapor etmeleri durumunda o kişiler tarafından tehdit edildiklerini ve hedef tahtası olarak gösterildiklerini ve can güvenliklerinden kimi zaman korktuklarını ifade etmeleri. Bununla ilgili ne yapılabilir? Belki işte, az önce söylediğimiz o merkezler olsa, direkt merkezler aracılığıyla ihbar gerçekleşse acaba önlenir mi? Bunun üzerinde düşünülmesi gerekiyor, ne yapılabilir diye. Çünkü şikâyet dilekçelerinde kesinlikle isimler veriliyormuş ve karşı taraf da bunu görüyormuş ve ondan sonra, bir husumet ve düşmanca tavırlar, "Sana gününü göstereceğim.", "Sen kim oluyorsun." gibilerinden ya da daha da dozunu artırarak, tehditlerle yüz yüze kaldıklarını duyuyorum; bunu aktarmam gerekir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 36

Okulda cinsel istismar açısından risk faktörleri içeren grupların belirlenerek bunların takip edilmesi, eğitim desteği ve bunun yanı sıra, sosyal destek sağlanması: Biraz önce risk faktörlerini söylemiştik, o grupların belirlenerek... Bunu rehber öğretmenler de aslında takip edebilirler, yine, sağlık çalışanları takip edebilirler, psikologlar, psikiyatristler tarafından -az önce Figen Hocam söylemişti- takip edilebilecek bir şey yani yapılmayacak bir şey değil bunlar, yeter ki düzgün bir organizasyon sağlanabilsin.

Okullarda istismarın önlenmesiyle ilgili çocuklara yönelik eğitim çalışmaları. Kulaktan dolma ya da işte, böyle münferit, "Hadi şu rehber öğretmenleri eğitelim ya da şu öğrenci grubunu eğitelim."le aslında biraz zor oluyor. Tamam, mutlaka getirisi oluyordur, katkısı oluyordur ama müfredatın içerisinde, zorunlu okutulması gereken derslerin içerisinde bu eğitimlerin verilmesi taraftarıyım açıkçası. YÖK çok güzel bir şey yaptı geçen yıl, toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili çalışmalarını başlattı ve üniversitelerde bunun okutulmasıyla -zorunlu, olmuyorsa seçmeli- ilgili bir deklarasyon yayınladı. Bunu çok olumlu buluyorum çünkü mantalitede aslında eşit olmayan bir yapı var ve kadın ve erkek açısından baktığınızda eşit düzeyde algılanması, kadının eksik etek algılanmaması, insan olarak algılanabilmesi için bu derslerin bence -üniversite seviyesinde geç bile kalınmış oluyor- daha erken okul dönemlerinde verilebileceğini düşünüyorum. Cinsel sağlık bilgileri de keza aynı şekilde, çok elzem dersler ama nedense hep verilmesine tereddütlerle bakılan dersler. Yani, biyoloji öğretmenimiz üreme sistemini es geçmişti mesela, ben onu hatırlıyorum. Ben sağlık koleji mezunuyum ve bu çok vahim bir şey, üreme sistemi es geçilmemeli. Bence tam tersi, bireyin bedenini tanıması olabilecek saldırıları ya da olabilecek yanlış durumları önlemesine yardımcı olabilir diye düşünüyorum.

Eğitim kademelerine uygun olarak düzenlenmiş etkinlikler listesi: Özellikle, Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ortak çalışmalarla modüller oluşturabilir, Ferhunde Hocamla da konuştuk. Kesinlikle keyfî bir şekilde, "Bireyler, ne verilirse onu alır." şeklinde bırakılmamalı. Hocamın söylediği şey şuydu: "Anlatacağın fıkraya kadar bul ve o şekilde anlatacağın içeriği anlat." gibi, bunu çok önemsiyorum çünkü standart yapılmış programlar belli bir niteliği de bize garanti edecektir. Yani A kişisine göre farklı bir eğitim, B kişisine göre farklı bir eğitim almayı önleyecektir ya da değer yargılarını mı aktarıyor, ne yapıyor yani o dersin içeriğinde; bence bu nokta da önemli.

Rehberlik etkinlikleri planlanabilir, aktivite kitapları, video, drama, oyun ve kuklaların kullanıldığı korunma programlarının her düzeyde öğrencilere uygulanması gerekiyor, uygulanması sağlanabilir daha doğrusu. Batı'da bunu son kırk yıldır yapıyorlar ve faydalarını da gördüler. Yeni çalışmalar bunların etkililiğini ifade ediyor. Biz de yeni yeni başladık ama çok sistemli değil, elimizde bilimsel veriler yok, işe yarıyor mu, yaramıyor mu, bizim kültürde işliyor mu, işlemiyor mu noktasında verilerimiz yok. Bunun bir nedeni sabah ifade edildi, ben yine ifade edeyim: Bunun bir nedeni bilimsel çalışma yapmamıza izin vermiyor Millî Eğitim Bakanlığı. Özellikle, içerisinde "cinsel" lafı geçiyorsa biz reddediliyoruz Millî Eğitim Bakanlığı ya da millî eğitim müdürlükleri tarafından. "Hocam, başımıza iş açma.", "Hâlbuki normal koşullarda üniversitenin etik kurulları var ve bu yapılacak çalışmaların hepsi, tamamı etik kurullardan geçiyor ve yapılabileceğine dair en az 5 profesörün imzasıyla biz onay alıyoruz ve tabii ki araştırma yapacağımız okullarda çocukların rızasını, ebeveynlerin rızasını alıyoruz. Buna rağmen hiç okula yaklaşılmamak, bence bu konuyla ilgili var olan durum için gözümüzü kapatmayı aklıma getiriyor. Yani, sorun orada devam ediyor ama gözümüzü kapattığımızda yok gibi düşünüyoruz, yok sayıyoruz. Bunun bir an önce değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum açıkçası. Millî eğitim müdürlükleri ya da Bakanlık tarafından mı artık, bilemiyorum, bu konuyla ilgili bilimsel çalışmalara izin verilmesi bizim ufkumuzu açacaktır, problemi iyi tanımlamamıza yardımcı olacaktır diye düşünüyorum.

Uygulanacak önleme programları, eğitim kademelerine uygun olacak şekilde konular ve örnekler açısından standartlaştırılmalı, her bir eğitici farklı bir içerikle eğitim vermemelidir. Uygulayıcı el kitapları ve modüller şeklinde, diğer bir deyişle, paket programlar hâlinde içerik sunulmalı, bunların geliştirilmesiyle ilgili çalışmalar ivedilikle yapılmalıdır.

Ülkemizde bu konuyla ilgili bilimsel çalışmalar yapılmıyor dedik, orayı geçiyorum.

BAŞKAN – Bilimsel çalışmaların yapılmamasını bilimsel çalışmayı yapacak olanlardan dinliyoruz.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Yapılmıyor, izin vermiyorlar Hocam, Millî Eğitim Bakanlığı ya da müdürlükler izin vermiyor.

Mitler bir diğer konu. Bunlar sürekli konuşuldu ama birkaç cümleyle mitler üzerinde... Mitlerle savaşmak çok önemli çünkü toplumun cinsel istismara bakış açısının değişmesi gerekiyor. O nedenle, ben bunu çok önemsiyorum, önemli bir konu diye düşünüyorum. Mesela, "Çocuk eğer isteseydi cinsel istismara engel olabilirdi, demek ki istemiş." ya da "Demek ki kendisi de suçlu.", "Rızası var." türünden inanışlar, "Allah bilir, sen ne yaptın?", "Yok canım, yanlış anladın. O senin iyiliğini ister, bir daha böyle şeyler duymayayım." Özellikle, akraba veya yakınları tarafından duyulmuşsa; bunların çok önemli ve belirleyici olduğunu düşünüyorum, bu yargıların değişmesi gerekiyor.

Okul temelli koruyucu eğitim programları: Biraz önce yine bahsettik, Batı'da kırk yıldır yapılıyor, Türkiye'de ise son on yıldır falan bu konu dikkatimizi çekti. Figen Hoca'nın söylediği, "Siz niye böyle bir derneği kurdunuz ki? İhtiyacımız yok, bizim toplumda böyle bir şey yok." Son on yıldır da okullarda ya da sağlık çalışanları, eğitim çalışanları böyle bir sorunu önlemeyle ilgili birtakım şeyler yapılması gerektiğinin farkında ve bununla ilgili girişimlerde bulunuyorlar ancak dediğim gibi, sistemsiz. Bunların yaş ve sınıf düzeyinde standartlaştırılmasına ve sistemli bir şekilde yürütülmesine ihtiyaç duyuyoruz.

Benim aslında, belki buraya gelmemin nedeni de bu, TÜBİTAK 1001 kapsamında bir proje yapmıştım, 2007 yılında kabul edildi, 2008 ve 2009 yılında uygulamasını yapmıştım. İlköğretim birinci kademe, 3'üncü ve 4'üncü sınıf öğrencileriyle çalışmıştım ve iyi dokunuş, kötü dokunuşun anlatıldığı, cinsel istismarın önlenmesiyle ilgili bir program geliştirdim ve bunu çocuklara uyguladım. Bunun içeriğini nasıl hazırladım? "Hocam, nasıl hazırladınız?" dersiniz; tabii ki kafamdan hazırladım. Bir, çok iyi bir literatür

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 37

taraması; iki, İngiltere’de bunu nasıl yapıyorlar diye bir “workshop” a katılmışım ve canlı bir biçimde onu nasıl yaptıklarını gözleme fırsatı buldum, o da benim ufkumu açtı doğrusu çünkü kullandıkları materyalleri falan da benim kullanma şansım oldu. Burada 8 oturumluk bir program görüyorsunuz, 8 oturum boyunca çocuklara cinsel istismardan korunmayla ilgili anahtar neler varsa onlar ifade ediliyor ve aktarılıyor. Oturum oturum, birer cümleyle ifade edecek olursam: Birinci oturum, zaten tanışma, ısınma oyunları, programın amacı ve önemiyle başlanıyor. İkinci oturum, duygular, düşünce ve davranışlar...

BAŞKAN – Hocam, oturumda karşınızda sizin çocuklar mı var?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Tabii, tabii çocuklar var, çocuklarla yapıyoruz.

BAŞKAN – Kaç tane çocuk var.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Benim eğitim programımda 32 çocuk, bir sınıfı almışım ben, bir sınıfı ikiye böldük, yarısı deney grubu, yarısı kontrol grubuydu, deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayırdık. Deney grubuna bu programı uyguladım, kontrol grubuna herhangi bir eğitim vermedik ve ikisi arasındaki farka baktık eğitim sonunda. Ben yalnız şunu da itiraf etmeliyim: Başlangıçta korkuyordum. Neden korkuyordum? Çünkü konu çok hassas, çocuklarla öncesinde çok büyük bir deneyimim yok. Tamam, biliyorum okulları, rehberlik çalışmaları yapıyoruz ama nasıl karşılayacaklarına dair bir korkum, endişem vardı.

BAŞKAN – Kaçınıcı sınıf öğrencileri?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – 3’üncü ve 4’üncü sınıflar.

BAŞKAN – İlkokul?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – İlkokul, 3 ve 4’ler.

Gördüm ki çocuklar aslında benden çok daha rahatlar, bir de çok daha alıcılardı. Çok daha söylenilenlerle ilgili... Mesela, oturumların sonunda “Bugün ne öğrendik?” dediğimde tık tık tık... Yani ne söylerseniz hepsini size geri ifade ediyorlar ve öğrendiklerini anlıyor buradan. Öğretmenim şöyle, böyle, bunu yaparsak böyle, işte özel bölgelerimiz şudur vesaire gibi. Belki de o mitlere ben de sahiptim. Hani, çocukların anlamayacağıyla ilgili ya da buna nasıl yaklaşacaklarıyla ilgili belki de benim kafamda bir varsayım vardı ama bunun hiç doğru olmadığını ve çocukların bunun için aslında çok hazır olduklarını, örnekler bile getirebildiklerini görebildim. Bu benim için çok önemli bir deneyim tabii görmek açısından ve kendi mitimi de görmek açısından, kendi ön yargılarımı görmek açısından.

Üçüncü oturum: “Kendi bedenim kendime ait, birey olarak sahip olduğum haklar ve ‘hayır’ deme hakkı.”

Dördüncü oturum: “Bedenimin mahrem bölgeleri, kimler hangi durumda bu mahrem yerleri görebilir?” ve bunlarla ilgili mümkün olduğunca detaylı örnekler veriliyor. Örneğin, doktora gittiğinizde anneniz ya da babanızla birlikte doktor size muayene edebilir, özel bölgelerinize dokunabilir gibi.

Beşinci oturum: “İyi dokunma ve kötü dokunmanın ayırt edilmesi.” Burada işte şeyi önlemiş oluyoruz... Türk kültürü dokunma odaklı bir kültür gerçekten, sarılmayı seviyoruz, öpüşmeyi seviyoruz, belki işte kafa okşamayı seviyoruz, hocamın sabah verdiği örneklerde. Burada şu temel ilkeyi öğretiyoruz çocuğa: Eğer rahatsızlık hissediyorsan bu büyük ihtimalle kötü bir dokunuştur yani bunu duygularımıza bakarak anlayacağız ve buna uygun karar vermemiz gerekiyor. Seni rahatsız eden bir şey varsa bunu güvendiğin bir yetişkinle paylaş ve güvendiğin bir yetişkin sana ne yapman gerektiği konusunda ne yapacaktır, yardımcı olacaktır. Eğer, işte, kasılma gibi ya da öfke gibi duygulara sahip oluyorsan sonrasında, rahatsızlık duygusu yaşıyorsan bu kötü bir dokunuştur. Bunu anlatmaya çalıştık beşinci oturumda.

Altıncı oturum: “Herhangi istenmeyen bir durumda kullanılabilir stratejiler.” Tabii, böyle bir şeye maruz kaldıktan sonra çocuklar ne yapabilirler? Örneğin, işte, durdurmak için “İstemiyorum.” ya da “Hayır.” yüksek sesle, güvenli bir şekilde “Hayır.” diyebilmelerini sağlamak ve ortamdaki hemen uzaklaşmalarını telkin etmek. Burada bunlar birer strateji olarak karşımıza çıkıyor.

Yine burada dokunmaksızın cinsel tacizin de mümkün olabileceğini ifade ediyoruz çünkü her zaman dokunmayla olmayabilir. Telefonda, İnternet üzerinden bu tip şeylerin, istismar türlerinin de olabileceğini açıklıyoruz ve orada da yine “İstemiyorum.” ve “Hayır.”, “Seninle konuşmayacağım.” gibi cümleleri çocukların sarf etmesini sağlayabilmeyi hedefliyoruz bu oturumda.

Yedinci oturum: “Kötü dokunmayla karşılaşıldığında ya da karşılaşılsa bunun kendi hataları olmadığı, bunun sır ya da gizli kalmamasının ve güven duydukları bir yetişkinle bunu paylaşmalarının önemi.” Biliyorsunuz, istismarcı genellikle çocukları nasıl susturur? “Bu bizim sırrımız, aramızda kalmalı, kimseye söyleme, söylersen sana şunu yaparım.” Hani, tehdit boyutu da var. Dolayısıyla, her sırrın saklanmaması gerektiğini, bazı sırrların aslında tam tersi, paylaşılması gerektiğini bu oturumda paylaşıyoruz. Dolayısıyla, burada da çocuk neyi öğrenmiş oluyor? Sır tutmak, tamam, iyi bir şeydir ama yerine göre bazı sırlar kesinlikle tutulmamalı. Bazı tehditlere de boyun eğilmemesi gerektiğini, “Hayır.” deyip bir yetişkinle paylaşması gerektiğini açıklıyoruz. Paylaştığında acaba sonuçları ne olur? Bununla ilgili de bilgilendiriyoruz. “Güvende olacaksın, korunacaksın ya da başına bundan dolayı herhangi bir iş gelmeyecek yani söylediğin için sen cezalandırılmayacaksın.” mesajını da vermemiz gerekiyor.

Bence bunun önemli bir faydası, kendi hataları olmadığını farkına varmak. Çünkü istismar sonucunda çocukların ya da bireylerin çoğu şu duyguyu yaşıyorlar: Acaba şöyle yapsaydım başıma bu gelmez miydi? Daha çocuk yaşta yani küçücük, zaten bunu ayırt etmesi mümkün değil. Bu, tamamen, karşıda bunun yapan kişinin sorumluluğunda yani onun suçlu hissetmesi gereken bir durum. Ama ne oluyor? Bizde mağdur tam tersi kendini suçlu hissediyor ve utanç duygularına sahip oluyor. Burada çocuklar açısından da ön yargının kırılması için önemli. Mesela, bir arkadaşı istismara uğradıysa okulda -düşünün, etiketleniyor demiştik ya- çocuğa da bakışı o şekilde değişecektir. Yani arkadaşının aslında burada bir rızasının olmadığı, bunu esas yapan kişinin problemi olduğunu ya da yapan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 38

kişinin suçlu olması, suçlu hissetmesi gerektiğiyle ilgili de aslında bir miti kırmış oluyoruz, orada iyi bir algı geliştirmek söz konusu diye düşünüyorum. Yedinci oturumun vereceği bir başka mesaj da bu olacaktır.

Sekizinci oturumda program sonlandırılıyor ve oturumların özeti yapılıyor; ne öğrendik ne öğrenmedik, buradan nasıl kazanımlarla ayrılıyorsunuz ve sonrasında da onlara ben "İyi dokunuş, kötü dokunuş okulundan mezun oldunuz." diye birer diploma vermişim, o da çok hoşlarına gitmişti.

Burada, eğitimde kullandığımız bazı resimlerle de bunu desteklemiştik, onlardan örnekler verdim. Örneğin, "Yalnızca bana ait bir bedene sahip olduğum için çok memnunum."

Tabii, bu taciz eğitimlerinde şu da çok önemli: Çocukları korkutmamak ve herkese böyle ürkerek bakmamasını sağlamak. Hani, o gerçekten işin hassas noktası. Dünyada birçok insan iyi aslında, dünyada elbette iyi insanlar çoğunlukta ama kötü insanlar da çıkabilir, bunlara karşı uyanık ve donanımlı olmalıyız. Kendimiz bunlarla ilgili olarak farkındalığımızı yükseltmeliyiz diye onları uyarmamız gerekiyor. Çocukların korkmadan ve herkesi böyle bir tacizci, istismarcı gibi algılamadan farkındalığını ve bilinç düzeyini artırmamız gerekir. Burada onu vurgulamak için de şöyle mesela: Annenin çocuğuna sarılması, babanın çocuğuna sarılması. Çoğu dokunuşların iyi olduğu mesajını veriyoruz, burada resimlerde de var.

Kendi kararı olduğunu her zaman vurgulamak önemli ancak "Bedenim her zaman bana ait ve kiminle paylaşmak istediğime ben karar veririm." "Hayır." diyebilme, "İnanıldığın birisine, güvendiğin birisine olayı anlatacağım." Bunların her biri, bir etkinlikle yapıldı aslında. Burada bu şekilde söz alarak ifade ediyorum ama her biri, bir etkinlikle yapıldı. Mesela, güven duyduğu kişileri biz listeliyoruz, başında kim varsa artık; bazen teyzesi oluyor, bazen annesi oluyor, bazen okuldaki rehber öğretmeni oluyor. Etkinlikler aracılığıyla çocuğun kafasında bir şema belirliyor: "Başıma böyle bir şey gelirse ben ilk olarak kime gideceğim?" Bunu eğitimde almıştı zaten ve hızlı bir şekilde belki hareket etmesine, çocuğun kararsız kalmamasına yardımcı oluyor. "Bana inanacak pek çok insan var." Burada da polisler, savcılar ya da işte mahalledeki bir komşusu bile olabilir, onlardan bahsediyoruz.

"Eğer birisi bana istemediğim bir şekilde dokunmak isterse bu asla benim hatam değildir." Çünkü çocukların böyle bir sorumluluğun ya da böyle bir şeyin kesinlikle kendileri tarafından istenip gerçekleşmediğinin farkında olmaları çok çok önemli.

Bazen istismara uğrayan çocuklar kızıyorlar, annelerine, babalarına öfkeleniyorlar "Niye beni korumadı?" diye. Orada da ebeveyn eğitimleriyle onları bilinçlendirmek ve farkındalık uyandırmak önemli.

Burada az önce bahsetmişim, dokunmaksızın cinsel tacizin olabileceğini. Teşhirilik var, işte İnternet üzerinden veya telefonla da taciz olabiliyor.

Çok net bir bilgi: "Çoğu dokunuş iyidir ve iyi dokunuşlar bizim içimizi ısıtır, bize kendimizi iyi hissettirir. Kötü dokunuşlarda -biliyorsunuz- rahatsız hissettirir." Burada benim uygulama yaptığım okuldaki çocukları görüyorsunuz. Ellerinde, mezun olduklarında aldıkları diplomalar var.

Çocuklara yönelik programlardan sonra ebeveynlere yönelik programlar olarak ayırt etmiştik. Burada da aslında mantık -uzun uzun isterseniz şey yapmayayım, burada da içerik var- aynı: Cinsel istismarın doğası hakkında bilgi vermek, çocuklarını bilgilendirme konusunda onlara nasıl bilgi verecekleriyle ilgili bilgi vermek, yardımcı olmak. Yine, kullanabilecekleri stratejilerle ilgili bilgi vermek ve belki de en çok ihtiyacımız olan şey, o az önce söylediğimiz zihinsel algılar var ya, işte çocuğun fantezi dünyasından gelmiştir, aslında yanlış anlamıştır, aslında onu iyiliği düşünül müştür vesaire gibi. Bunlarla mücadelenin önemli olduğunu düşünüyorum, bu ebeveyn eğitimlerinde.

Çocuk istismarıyla ilgili yani istismara uğradıktan sonra acaba ipuçları olabilir mi? Mesela, ebeveynlere bunlar da ifade edilmeli çünkü bazı şeylerle çocuğun normal giden yaşamı birdenbire sekteye uğruyor, işte akademik başarısı düşüyor, içe kapanıyor, kimseyle konuşmak istemiyor. Bunların da bence ebeveynler tarafından bilinmesi çocuklarını takip etmeleri açısından önemli olabilir.

Özel bölgelerin, mahrem bölgelerinin mesela annelerin kız çocuklarına, babaların erkek çocuklarına anlatmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Çocuklar mahrem bölgesinin ne olduğunu bile bilmiyor çünkü konuşmak ayıp, söylemek ayıp. Bir sürü isim takılıyor -onlar da çok uygun değil aslında- genital organlara çünkü çocuk kendisiyle ilgili bir ifadede bulunduğu tam olarak neyi kastettiğini anlayamıyoruz bu defa, neden bahsettiğini anlamak zor olabilir. O nedenle, daha net, daha gerçekçi bilgilerin çocuklara aktarılmasını, basit ama işe yarar bilgilerin aktarılmasını istiyoruz.

Yine kişisel güvenlik kurallarıyla ilgili bilgiler olmalı. "Hayır." diyebilmelerini öğretmeliyiz, sır tutmayı öğretmeliyiz, sır tutmamayı öğretmeliyiz bazı durumlarda.

Evet, burada aileler mağduriyetleriyle ilgili, etiketlenmeyle ilgili, taşınmayla ilgili sorunlar yaşıyorlar. Bu da bence toplumun kurumlarının işi onları biraz da azaltmak. Zaten hani problem yaşadıkları bir durumda üstüne üstlük onları yalnız bırakmak, destek vermemek gerçekten hissettiklerini bir kat daha artırıyor, bir kat daha fazla olumsuz sonuçların ortaya çıkmasına neden oluyor diye düşünüyorum.

Figen Hocam ve Ferhunde Hocam sık sık bahsetti. Türkiye'de istismar vakası ortaya çıktığı zaman direkt hemen sanığın yargılanması ve cezalandırılması yönünde tepki veriyor, toplum böyle bir reaksiyon gösteriyor. Doğrudur, o da önemli ama esas "Mağduru nasıl koruyacağız ve mağduru gerekli tedbirlerle yaşamına devam etmesini nasıl sağlayacağız?" Bunun peşinde olmalıyız yani mağdura odaklanmamız gerekiyor.

Söylemişim, kolluk kuvvetleri daha nitelikli eğitim almalılar; alıyorlar eğitim, biliyoruz ama hâlâ çok eksiklerimiz var, onların bence daha nitelikli eğitiminden geçmeleri gerekiyor ya da ikinci kez tekrar etmeniz gerekiyor. Biz bile unutuyoruz yani şimdi bir ay geçince, bir sene geçince unutuluyor ne yapmanız gerektiği. Dolayısıyla, yine literatürde de bu ifade ediliyor, bu önleme

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 39

çalışmalarında, iyi dokunuş, kötü dokunuş çalışmalarında bile belirli aralıklarla bunların tekrar edilerek onlara hatırlatılması gerektiği... Yani bir kere aldığımda çocuk bunu tam anlamıyla kavrayamayabilir ya da yer etmeyebilir. Dolayısıyla, bunun değişik aralıklarla, farklı eğitim düzeylerinde tekrar edilmesinin bildiklerini pekiştirmesi anlamında önemli olduğunu belirtiliyor, ben de katılıyorum.

"Mağdur olan kişilerin 7/24 ulaşabilecekleri cinsel saldırı başvuru birimlerinin hayata geçirilmesi." Bu 7/24 olayı da önemli çünkü her an, istedikleri an ulaşılabilir olmak bence bir güven telkin ediyor ve yardım edilebileceğine dair mağdura bir güven telkin ediyor. Bu başvuru birimlerinin, doktoru, sosyal hizmet uzmanı, hemşiresi, psikoloğu, psikolojik danışmanıya bir bütün olarak hizmet vermesi çok çok önemli. Unuttuğum bir şey varsa burada, bilin ki kasıtlı değildir. Takım işi dedik zaten yani burada kim ne destek verebiliyorsa hepsi bu takımın içinde olmalı. Çocuk örselenmeden yeter ki o süreç atlatabilsin, minimum hasarla o süreci atlatabilsin. Çünkü, gerçekten bu defalarca anlatma çocuğa bir kat daha... Bir kat değil, belki -bizim bilemediğimiz yani çünkü yaşayan bilir ancak çok daha fazla sıkıntılarının ve psikolojik sorunlarının ortaya çıkmasına neden oluyor. Bazen de normalleştiriliyor, çok çok normal bir şeymiş gibi algılanmaya başlanıyor. O da tehlikeli bir durum aslında. "Olmuş, mecbur işte, bunlar başına gelecek." şeklinde şeyler... Bence o da tehlikeli bir durum, normalize etmek de tehlikeli. Çünkü, olağan dışı bir şey yaşamış ve onun hassas bir biçimde değerlendirilmesi gerekir.

Muayene ve tedavilerinin yapılmasının yanı sıra psikolojik destek ve sosyal destek mutlaka sağlanmalı ve bunların takibi yapılmalı. Güçlendirme çalışmaları yapılmalı çocuklara. İstismara uğradı, sonrasında konuşuyorum mesela, takibi yok, sıkıntısı oldukça geliyor doktora ya da psikoloğa, sıkıntısı geçiyor, gidiyor ama sonrasında bunlar ne oldular, intihar mı ettiler... Yani, mesela kimisinin aile yaşamı olmuyor, erkeklere kesinlikle güven duyamıyorlar yıllar boyu izlendiğinde boylamsal araştırmalarda. Bunlarla ilgili bir verimiz yok. Olmadığı gibi böyle bir takip etme kaygımız da yok, ne oluyor, ne bitiyor, açıklçası bilmiyoruz.

Bence en önemlisi de öncü olabilecek pilot çalışmaların yapılması. Hemen bir karar alıp tüm Türkiye'ye yaymak değil, başlangıçta bu iyi işliyor mu, işlemiyor mu, işlemeyen yönleri nelerdir, bunların bir fark edilip sonrasında tüm ülkeye yayılmasıyla ilgili çalışmaların yapılması. Yani, pilot çalışmalar bu noktada bence çok çok önemli ve aksayan kısımların belirlenmesi anlamında işimize çok yarayacağını düşünüyorum.

Ülkemizde çocuk izleme merkezleri olmakla birlikte yetişkinlerin cinsel saldırıya uğradıklarında başvurabilecekleri cinsel saldırı başvuru birimlerinin olmadığı... Yani, çocuğu koruyoruz ama yetişkinler istismara maruz kaldığında nereye gidiyorlar, nerelere başvuru yapıyorlar?

BAŞKAN – Adliyeye, savcılığa.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Adliyeye gidiyorlar, doğru; kadın evlerine gidiyorlar, doğru ama çocuğa gösterdiğimiz bu hassasiyeti bir yetişkin mağdur olduğu zaman ya da istismara uğradığı zaman göstermiyoruz. Ben bu noktada da katetmemiz gereken yollar olduğunu düşünüyorum. Yine onların da örselenmeden çünkü onların da hani nihayetinde bir kimlik, kişilik, onur, her ne söylerseniz söyleyin... Orada anlatması o kadar da basit bir şey değil yani defalarca bunu anlatması kolay bir şey değil. Dolayısıyla, onların da bu noktalarda hassasiyetlerinin dikkate alındığı ve yine dediğim gibi, direkt başvuruların yapılabilirdiği ve desteklerin sağlandığı cinsel saldırı başvuru birimlerinin açılmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Bu söylediğim şey yani bu cinsel saldırı birimleri, aslında, sadece benim fikrim değil. Geçen haftalarda Adli Tıp Kurumunun düzenlediği bir kongre vardı, bir konferans vardı, orada Batı'da genel uygulamaların bu şekilde olduğu yönünde bir bilgi ortaya çıktı ve ben Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde Çocuk ve Haklarını Koruma Merkezi Müdür Yardımcısıyım, sürekli bir araya geldiğimiz, çalıştığım bir ekip var Yasemin Balcı Hoca ve yine çocuk psikiyatristi, dediğim gibi, sosyal hizmet uzmanı, psikiyatri hemşiresinin olduğu bir ekibin içerisindeyim. Hani, onlarla konuşmalarımızda da böyle bir ihtiyacın olduğu ifade ediliyor.

Devlet çok belirleyici oluyor politikalarıyla ve istismarın önlenmesinde neler yapılması gerektiğiyle ilgili. Biz istediğimiz kadar çaba gösterelim, istediğimiz kadar bu olsun, şu olsun diyelim ama yasal birtakım tedbirler, önlemler... Hukuk boyutunda değil sadece, eğitim boyutunda da, sağlık boyutunda da orada devlet "Şöyle yapılması gerekiyor, bunu istiyorum." dediğinde rehber öğretmenler bunu yapıyor mesela, yapıyor ve raporunu sunuyor ya da sağlık çalışanı bunu yapıyor ve raporunu sunuyor. Bunlar kesinlikle isteğe bağlı bırakılmamalı, zorunluluk hâline getirilmeli yani ne yapılması gerekiyorsa bunların zorunlu tutulması bence bizim beklentilerimizi daha iyi karşılayabilecektir yani bir birim gideceksek belki beş birim yol alma şansımız var. Devlet bu noktada bence çok belirleyici, politikalar anlamında.

Kurumlar arasında bir iletişim ve iş birliği yok. Yine en çok şikâyet edilen konulardan birisi bu. Bir kurum diğer bir kurumdan haberdar değil. Örneğin, okulda vaka ortaya çıktı, raporunu yazdı Sosyal Hizmetlere, diyor ki: "Hocam, çocuğa ne oldu hiç bilmiyoruz." Yani, birbirleriyle iletişim hâlinde olabilirlerse çocuğun örselenmesi de daha az olacak ve o bilgi kirliliği, belki tekrar tekrar sorma işlemi de azalacak. Yani, bu sistemin mutlaka bir şekilde entegre olması ve koordinasyonun sağlanması gerekiyor, adaletin, sağlığın, sosyal hizmetlerin ve eğitimin bu konuda iş birliğini sağlayacak şekilde, birbirlerinden haberdar olacak şekilde vakalara yaklaşması gerekiyor.

Benim anlatacaklarım bu kadar, yaptığım bir çalışmadan bahsetmiş oldum. Sabrınız için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz Hocam, çok sağ olun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Biz teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Şimdi sorulara geçeceğiz.

Sayın Bozkurt...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Teşekkür ederim Başkanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 40

Hocam, çok teşekkür ediyoruz, çok güzel bir çalışma. Bir şeyi öğrenmek için soruyorum. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Çocuk ve Haklarını Koruma Merkezi Müdür Yardımcısıym dediniz, değil mi?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Evet, evet.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Ama “-muş”lu anlatımlar ve “duyduğuma göre” falan diye... Siz, böyle, bu tür olaylara merkez olarak direkt müdahale etmiyor musunuz veya siz mi etmiyorsunuz?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Şimdi, ben maruz kalan çocukları direkt görmüyorum açıkçası. Adli Tıpta Yasemin Hoca yapıyor o işi. Bir, orada konuştuğumuz kadarıyla dışarıdan gelen bilgiler; iki, benim daha çok rehber öğretmen öğrencilerimden ve arkadaşlarımdan hani duyduklarım... .

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Yani, direkt siz müdahale etmiyorsunuz.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Yok, yok, direkt ben müdahale etmiyorum.

BAŞKAN – Eğitim ve rehberlik boyutu için Hocamı davet ettik.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Benim bu noktada katkı olarak en fazla yaptığım şey, yetişen öğretmen ve rehber öğretmenlerin bu konuyla ilgili farkındalıklarını artırmak, eğitim içerisinde farkındalıklarını artırmak ve işte, yapabilirsek bu standart programların geliştirilmesine katkıda bulunmak, hani akademik anlamda bir noktada. Pratikte ben dokunmuyorum çocuklara.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Peki, Sevgili Hocam, bu demin “İstismarda kız ve erkek eşit ya da erkek daha çok çıkıyor.” dediniz ya, ona takıldım.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Evet, aynen öyle çıkıyor, bilmiyorum.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Tabii, biz de bu Komisyona üye olmamız hasebiyle böyle bir çalışma yaptık. 45'e yakın istismar olayı saptadım tüm Türkiye'de. Tabii, Yozgat'tan, İzmir, Adana, Uşak, Siirt...

BAŞKAN – Onlar basına düşenler herhâlde değil mi?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Onlar basına düşenler evet.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Basına, adliyeye düşenler ya da okullarda olanlar.

Bunların içinde, Sevgili Hocam, Yozgat'ın Şefaatli ilçesinde 5 erkek çocuğa cinsel tacizde bulunduğu iddia edilen bir adam, Karaman'ı biliyorsunuz zaten, çok güncel, Rize Kızılay Başkanı ve İl Özel İdare Genel Sekreter Yardımcısının yine 13 ve 14 yaşında 2 erkek çocuğa istismarı, bir de Kırklareli'nde 12 yaşında bir erkek çocuk istismarı... Yani, 45 vakada sadece 4 vaka, yüzde 10 bile değil. Bu, tabii, bizim saptayabildiklerimiz. Sizin araştırmamız nerededir, doğrusu onu merak ettim.

Bir de bu hani bu eksik etek kültürünü değiştirmekten bahsettiniz, bence tam etek kültürünü değiştirmek gerekiyor eğer kadınlar erkeklerle eşitse.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Doğru, doğru, kesinlikle.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Şimdi, sizin önerilerinizden hareketle şöyle bir şey geldi: Tabii, bir eğitici olarak bizden daha iyi biliyorsunuzdur, hekim gözüyle benim gördüğümden farklı olabilir, belki Ferhunde Hocam da yardımcı olabilir. Acaba televizyonlarda böyle çocuk programlarında eğitici bir şeyler yararlı mı olur, zararlı mı olur? Kafamda tarttım, ölçemedim yani hani acaba her gördüğü insana “Acaba bana tecavüz mü edecek, beni taciz mi edecek?” korkusunu çocukta uyandırmadan, böyle bir farkındalık yaratıcı bir program olabilir mi? Çünkü siz okullarda böyle eğitimsel programlar... Demin de örneğini verdiniz, bence de çok yararlı bir çalışma. Yani orada o ayırım nasıl yapılabilir?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Yani, medya üzerinden eğitimler planlanabilir mi, onu mu soruyorsunuz?

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Evet, yani şöyle: Televizyonda, özellikle çocuk programlarında çocuğu nasıl hani trafikte karşıdan karşıya geçmek konusunda eğitiyorsak bu tür olaylar konusunda eğitim... Ama orada herhâlde çoklu bir çalışma gerekir yani çocuğun aynı zamanda her karşılaştığı insana da potansiyel tacizci gibi görmemesini de sağlamak...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Evet, evet, tabii, ona dikkat etmemiz lazım.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – O çok ince bir ayırım. Bundan yararlanılabilir mi?

Tabii, bir de bu yetişkin istismarını önleme merkezleri dediniz, cinsel saldırı başvuru...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Hocam, o mesela her iki gruba da hizmet edebilir diye düşünüyoruz.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Onu anladım ama ülkemizde savcılıktan koruma istediği hâlde her gün iki üç tane kadın resmen boğazlanıyor. Yani, son yıllarda kadın cinayetlerinde yüzde 1.460 artış var. Sadece istismarı geçtik, can güvenliğini bile sağlayamıyoruz kadınların. Üstelik, bunların birçoğu savcılıklara ya da Emniyete başvurduğu hâlde korunamıyor. Bu noktada, istismardan bunları korumada nasıl önlemler olabilir? Yani, biz raporumuza ne yazmalıyız? Acaba bu istismar olaylarında daha caydırıcı cezalar mı öne çıkmalı, yoksa eğitim mi daha öne çıkmalı, yoksa insanların sığınabilecekleri yer mi öne çıkmalı? Doğrusu, yani kafamda tam bütünleştiremedim. Belki Ferhunde Hocam da bu konuda biraz daha aydınlatıcı olabilir ya da sizlerin raporlarında bizi daha yönlendirici notlar olursa çok mutlu olurum. Çünkü, özellikle -bunlar benim tespitlerim- şuradaki 45 vakanın büyük çoğunluğu kırsal alan Hocam yani Ankara Hacettepe veya Muğla Sıtkı Koçman ya da İstanbul Cerrahpaşa, Çapa, Beşiktaş falan buralara erişebilme imkânı olmayan, sosyal psikolog ya da psikologla da karşılaşma imkânı olmayan kırsal alan... Mesela, Karaman'daki olay tamamen böyle. Karaman'ın köylerinden getirilmiş 10 çocuk üç sene, dört sene boyunca bir olaya maruz kalmışlar. Şimdi, bu, o çocuklardan sadece birinin okula gitmeme ısrarına karşılık ablasının alıp Konya'da bir psikoloğa götürmesiyle ortaya çıkan bir olay. Böyle ortaya çıkmayan kim bilir kaç yüz, kaç bin olay var. Geçen hafta bir hocamız çarpıcı bir şey söyledi, Sevgili Başkanım, “Bu kadar uzun süre taciz veya cinsel taciz yapan, fiilî livata ya da tecavüz yapan biri binli rakamlarla istismar etmiştir, böyle 8 çocuk, 10

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 41

çocukla kalmamıştır.” dedi ki doğru. Yani, 54 yaşına gelinceye kadar, hele ki eğiticilikle uğraşan biri... Şimdi, o zaman, burada bizim Komisyon olarak yani buradan eğer çocuklarımızı koruyacak -ki buradaki herkesin amacı tabii ki çocukları korumak yani başka hiçbir amacımız yok- böyle bir şey çıkaracaksak burada siz akademisyenlerin bizi daha sonuca götürücü öneriler belki sunmanız, belki sizin de farklı araştırmalar yapmanız... Yani, elbette, Hacettepe Üniversitesine taşradan ulaşmak çok mümkün olmayabilir, orada nasıl yapacağız bu işi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun Ayşe Hanım.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Hocam, sunum için teşekkür ediyorum öncelikle.

Şimdi, benim de 2 kız çocuğum var, biri 14, biri 18 yaşında. Biyoloji dersinde, az önce de siz söylediniz, üreme sağlığıyla ilgili ders verilmesi noktasında bunun çoğu derlerde geçtiğinden bahsettiniz ve çocukların bu noktada bilgilendirilmesinin sağlıklı yapılması gerektiğinden bahsettiniz. Şimdi, bu üreme sağlığıyla ilgili dersin hem çocukları cinsel açıdan bilgilendirmek ama hem de kız ve erkek çocukların aynı sınıfta o dersi almalarının... Siz rehberlik ve psikolojik danışmanlık noktasında uzman biri olarak yani aynı ortamda bütün cinsel konuları... Biz kız ve erkek olarak yetişkinler olarak da konuşurken de aynı ortamda bunu konuşmuyoruz. O çocukların ergenliğe girdiği bir dönemde, cinselliği yeni yeni tanıdıkları bir dönemde aynı sınıfta aynı dersleri dinlemeleri; bu, sizce farklı başka sonuçları ortaya çıkarmaz mı? Burada çocukların sağlıklı olarak dersini alabilmeleri anlamında ara çözüm ya da farklı bir çözüm... Biz de çocukların sağlıklı bir şekilde bilgilendirilmeleri gerektiği noktasında hemfikiriz ama uygun ortam ve sunulması noktasında sizin bu konudaki görüşünüz nedir? Mesela, biyoloji derslerinin cinsiyet ayrımcılığı olarak kız ve erkek çocuklarına ayrı ayrı verilebilmesi ve cinsel bilgilendirmenin ayrı ayrı yapılması daha uygun mudur? Çünkü sonuçta aynı benim çocuklarım olduğu gibi hepimizin çocukları var yani “Bu çocuklarımızı bilgilendirelim.” derken aynı ortamda farklı bir tehlikeye de maruz kalıyor. Çünkü o çocuklar yüz yüze bakacaklar dersten sonra. Farklı bir durumla karşı karşıya bırakmış olabilir miyiz? Bu konudaki özellikle sizin hem uzman olarak görüşünüzü de ve bu konuda varsa bir çözüm önerinizi de almak isteriz.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Jülide Hanım, buyurun.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Hocam, çok teşekkür ediyorum. Gerçekten sunumunuzdan çok faydalandık. Zaten hepimiz en üst seviyede konunun hassasiyetinin farkındaydık ama ben daha da böyle, nasıl diyeyim, hepimizin daha hassas, belki daha daha hassas davranması gerektiği konusunda ayrı bir boyuta geldiğimi belirtmek istiyorum.

Çocuklarımız açısından -az önce Ferhunde Hocam bahsetti, sonraki hocamız bahsetti- güvenin, gelişimindeki en temel unsurlardan birisi olduğu konusunda vurgular yapıldı. Bu konuyla ilgili çocuklarımıza bilgilendirme yaparken aile içerisinde olsun okullarda olsun toplumsal hayat içerisinde olsun nasıl bir dil kullanılması gerektiği konusunda kafam benim de çok karıştı. “Olumlu bir şey yapıyoruz.” derken çocuklarımızda farklı bir güvensizlik hissiyle özgüvensizlik ya da geleceğe dair, topluma dair farklı böyle hassasiyetlere girmelerine sebep olursak bunun da ayrı bir tehlike olduğunu düşünüyorum. Yani, bu vakalardan bahsederken bile çok özenli bir dil kullanmamız gerekiyor galiba hem Meclis çatısı altında hem Komisyonunda. Yani, bu da ayrıca galiba dikkat etmemiz gereken bir konu. Nasıl bir yol izlenmesi gerekiyor bununla ilgili? Sanki aile ve okuldaki rehber hocalarımızın bu konuda en temel unsurlar olduğu sonucuna ben ulaştım. Çocuğun aile içi iletişim imkânlarının geliştirilmesi, tabii, tüm Türkiye’yi düşündüğümüz zaman bunun sağlıklı şekilde yapılabilmesi için hangi mekanizmaları devreye sokmamız gerekiyor? İşte, Karaman örneğinde bir ablanın farkındalığıyla birlikte ortaya çıkan bir vaka, farklı vakalarda işte rehberlik hocalarımızın çocuklarla olan o iletişimiyle çıkan durumlar söz konusu. Sanki bu iki kanal üzerinden gidilmesi gerekiyor diye düşünüyorum, tabii ki farklı mekanizmalar ama çocukla iletişim anlamında yani ortaya çıkması anlamında iletişim sanki en önemli unsur. Ama, bunu anlatırken ve sağlarken de nasıl bir dil kullanılması veya üslup kullanılması konusunda kafam birazcık karıştı, ürktüm aslında işin aslı. Gerçekten, Allah çocuklarımızı korusun. Yani, çok önemli bir şey ama güçlü çocuklar, güçlü bireyler yetiştirmek istiyoruz hepimiz, bununla ilgili de çok özenli, hassas davranılması gerekiyor.

Diğer bu anlattıklarınızdan ulaştığım bir sonuç da bu yerinde inceleme mevzusu. Benzer konuda, işte okullarda bu vakalar fark edildiği zaman -siz de söylediniz- polislerin oraya bilinçsiz, kamu görevlileri diyebiliriz... Burada da herhâlde kamuda da bu konuyla ilgili olan en üstten en alta kadar bütün mekanizmaların, bütün görevlilerin de özel bir eğitimden geçmesi gerekiyor galiba. O anlamda, bu yerinde inceleme mevzusu da sanki sıkıntılı sonuçlar doğurabilir diye düşünüyorum. Bununla ilgili de sanki farklı bir uygulama ya da farklı bir metot izlenmesi gerekiyor. Yine, aynı şekilde biz Komisyon olarak da yerinde inceleme yapacağız, bazı yerlere gideceğiz, inceleyeceğiz, bunda da belki bize destek olmanızı da rica edebiliriz. Hangi konulara, nelere dikkat etmemiz gerekiyor, hangi hassasiyetler içerisinde olmamız gerekiyor? “Faydalı bir şey yapalım.” derken belki sıkıntılı sonuçlara da sebebiyet verebiliriz gibi.

İkincisi anlattıklarınızdan, bu, yine Karaman olayında gizlilik kararı çok tartışılmıştı. Sizin bunlarla ilgili görüşleriniz, yerinde inceleme, işte bu gizlilik kararları ama doğru bir şey yapılmış sonucuna ulaşıyorum. Basında da mesela bazı konuların verilmesiyle ilgili alınan kararlarda da demek ki doğru bir metotmuş diye ben kendi kafamda bir sonuca ulaştım. Bununla ilgili sizin de görüşünüzü almak isterim. Yani, sorum, bu gizlilik kararları ve vaka incelemelerinde yerinde inceleme konusundaki görüşleriniz. Bunlarda hangi hassasiyetler içerisinde olmamız gerekiyor? Eğitim müfredatları konusunda özel bir çalışma yapılmasının, aileyle ilgili özel çalışmalar yapılmasının çok üst seviyede gerekliliği konusunda bir sonuca ulaştım ve sizin anlatımınızdan sonra... Zaten konuyla ilgili

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 42

hassasiyetimiz gerçekten en üst seviyede, artık bizler de etrafımıza bakarken, televizyon izlerken dizilere, reklamlara başka bir gözle bakmaya başlamış durumdayız, herhâlde bu farkındalık artışının etkisiyle ama daha da ürkütüm. Toplumun genelinde de bunun yayılmaması gerekiyor aslında. Bunlarla ilgili nelere dikkat edilmesi gerekiyor diye sorularım olacak. Biraz uzattım ama kusura bakmayın.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Başkanım, bir cümle ilave etmem için izin verir misiniz?

BAŞKAN – Bir cümle...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Özellikle pek çok yerde tacizci tacize uğrattığı çocuğu “Bunu kimseye söylememelisin, aramızda.” falan... Şimdi, bu noktada acaba Komisyon olarak neyi önermeliyiz ki tacizci bunu yapmasın? Yani, bu noktada bir cezai önlem mi, ne yapılabilir? Yani, o sorularıma bunu da eklerseniz lütfen... Yani çünkü şunun farkında olurlarsa: Bakın, genellikle çocukların toplu olduğu yerlerde çok daha kolay yapılıyor taciz yani okullar, yurtlar vesaire o tür yerlerde. Buralarda da genellikle orada çalışanlar yapıyor bunu ve çocuklar da tabii ki yapan ile tacize uğrayan arasında çok yaş farkı olduğu için “Bunu kimseye söyleme.” vesaire diye korkutuluyor. Çocukların bunu söyleme kolaylığı yanında, bu adamların da bunu yapamayacakları ne gibi bir önlem geliştirilebilir? Bilmiyorum yani sadece söylüyorum, benim aklımda birtakım şeyler var da.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, Sayın Benli...

FATMA BENLİ (İstanbul) – Teşekkürler Başkanım.

Hocam, çok teşekkür ediyorum hem sunumunuzdan dolayı hem de özellikle bu alanda yaptığınız çalışmalarla alakalı olarak.

Tekrar, bu konuda yaptığınız çalışmalardan ötürü teşekkür ederim.

Başlayayım ben. Ben özellikle şu normalleşmeye ilişkin, normalleşme kaygısına ilişkin düşünceniz üzerinden gitmek istiyorum. Şimdi, çok fazla yer alması insanlarda, özellikle pedofililerde “Demek ki bu normal bir şeymiş, başkaları da çokmuş dolayısıyla benim başkasına karşı bunu gerçekleştirmem normaldir.” tarzı bir algıya sebebiyet veriyor mu ya da bunu izleyen, televizyonda ya da İnternet’te ulaşan çocuk kendisinin aslında afişe edildiğini, kendisinin etiketlendiğini, birilerinin o olaydan haberdar olduğunu öğrenerek kendisi bu durumdan rahatsız oluyor mu? Çünkü ben bakıyorum Türkiye’de o gün buna ilişkin bir haber yoksa yurt dışındaki taciz olaylarına ilişkin haberler düşüyor. Bu da bir noktadan sonra sanki hayatın normal olağan bir akışıymış gibi gösterilmeye başlıyor. Bunun verdiği sıkıntılar benim açımdan önemli, o konudaki düşüncelerinizi almak isterim.

Bir de malum, çocuklar üzerinde bir algı var: İşte “Aslında çocuk bunu hayal gücünü kullanarak gerçekleştirmiştir.” Ben hiç unutmuyorum 2004’te Ceza Yasası çıkarken... Benim sivil toplum kuruluşu olarak yasalarla ilgilenmemin sebebi oydu çünkü bizim yasa taslağımızda, ceza yasa taslağında “15 yaşından küçük çocukların rızasıyla ırza geçme” diye bir madde başlığı vardı yani bizim kanun taslağımızın başlığı böyleydi. Tamam, o değişti, Komisyonca kadınlarla ilgili cinsel suçlarda 37 maddeden 30 tanesi değişti, şu an böyle bir şeyimiz yok. Yasalarda özellikle muazzam bir derecede bir ilerleme kaydettik ama uygulamada o algıyı değiştiremedik sanırım. Yani, çocuk aslında hayal dünyası neticesinde olmadığı hâlde bunu söylüyordur, gerçekte aslında bunu uyduruyordur. Gerçekten bunun bir gerçekliği var mı yani sizin duyduğunuz olaylarda var mı? Çünkü bazen çocukların çok fazla olayları uydurabildiğini biliyoruz. Ben kendi yeğenimden biliyorum, ortaokul öğrencisiydi, ablama öğretmeni -babası sürekli Uzak Doğu’ya gidiyor- “Sizin banyonuzda aileniz timsah besliyor mu?” diye sormuş. Bizimki demiş ki: “Çocuk size bunu söyleyebilir de nasıl inanıyorsunuz?” “Çok detay veriyordu.” demiş, hani, o kadar küçükken getirdi, işte şöyle besliyoruz, şu sağlanıyor, bu vesaire... Yani, çocuğun o kadar çok detay vermesi insanların kafasında bir tereddüde sebebiyet veriyor. Cinsel konularda da, cinsel istismar konusunda yani bu kadar çok basının sürekli karşı karşıya kaldığı durumlarda kafasında böyle bir soru işaretine sebebiyet vermiş olur muyuz? Yani, nasıl bir yöntem izlemeliyiz ki gerçekleri ortaya koyalım ama çocukları da karıştırmayalım? Biz Komisyon olarak çok keskin, işte kastrasyon olabilir, başka bir sebep olabilir, bir yaptırım önerdiğimizde kimse de bizim karşımıza çıkıp “Yok canım, böyle bir şey yoktu, aslında o çocukların uydurmasıydı.” diyemez. Yani, buna dair somut verilerimiz olursa bizim savunmamız çok daha kolay olur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Kayışoğlu...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ederim.

Ben de Ayşe Hanım’ın sorusunu bekliyordum, geldi. Şimdi, deminden beri, tabii, hocamız mitleştirmekten bahsediyor, sanırım bu da... Bizim dönemimizde de öyleydi, lisede sağlık görevlileri gelirdi, kız çocuklarına eğitim verirdi, erkek çocukları dışarı çıkarılırdı falan ama onlar yine... O zaman anormal bir şey olarak algılıyorsunuz ve aslında yine bir araya geldiğinde kız ve erkek çocukları yine konuşuyor onu veya daha farklı boyutlara taşıyor. Yani, hani tabu olarak görüldüğü için, ayıp bir şeymiş gibi görüldüğü için ben onu çok doğru bulmuyorum.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Oturup konuşuyor musun şimdi erkek arkadaşlarıyla? Konuşmuyoruz yani o açıdan...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Yok o anlamda değil. Şimdi, öyle çarpıtmayalım, ben oturup...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Yok, aslında bir anlamda kendi aramızda erkeklerle rahat konuşamadığımız konu olduğu için...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 43

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Hocamız da onu anlatıyor zaten. Yani, bunları böyle hani üremeye ilgili, cinsellikle ilgili şeyleri bir tabu olarak algılayıp sürekli üstünü kapatmak tam tersine bu olayları artırıyor. Ben bu sunumlardan ve yaptığımız çalışmalardan onu görüyorum.

Şimdi, bir de bu hani hâkim ve savcıların eğitimi, yine tabii biz kendi yaşadığımız pratiklerden yola çıkarak ben değerlendirme yapıyorum. Mesela “hayal gücü” dediniz. Benim takip ettiğim bir dava vardı, bir öğretmen 9-10 ilkokul çocuğuna, 3’üncü, 4’üncü sınıf öğrencilerine cinsel istismardan yargılanıyordu ve bir kısım, sınıfın diğer öğrencileri ve veliler öğretmenin lehine tanıklık yaptılar sürekli. Çocuklardan birkaç tanesinin ruh sağlığının bozuk olduğu -o dönemde hâlâ değişmemişti yasa- şeklinde raporlar geldi fakat buna rağmen bu çocukların hayal gücünün geniş olduğu, bu nedenle de işte o diğer tanıkların öğretmenin lehine vermiş olduğu ifadeler göz önüne alınarak öğretmenin beraatine karar verildi ve orada şöyle bir şey vardı, benim çok rahatsız olduğum bir durumdu: Her çocuğa şu soru soruldu, sanığın avukatı ısrarla çocukların okula rujla geldiğini, kız çocukların okula ruj getirdiğini, makyaj malzemesi getirdiğini, efendim, işte birbirleriyle şişe çevirme oyunu oynadıklarını ve birbirlerine cinsel içerikli sorular sorduklarını -yani 3’üncü, 4’üncü sınıfa giden çocuklar bunlar- söyleyerek her defasında o çocukları bu sorulara maruz bıraktı. Her itirazımıza rağmen hâkim bey o soruları sordu o çocuklara. “Siz ruj getiriyor musunuz okula? Makyaj malzemesi getiriyor musunuz?” gibi sorular sordu. Duruşma beklerken şahit olduğumuz birçok durum var. Hemen hemen bu tarz davaların hepsinde ben -avukat arkadaşlarımızın da mutlaka dikkatini çekmiştir- duruşma sırasında en çok mağdurların kendilerini yargılanıyor gibi hissettiğine şahit olmuştum. Yani, sanıklar o kadar rahattır ki duruşma salonunda çünkü onlar erkektir, yapmıştır falan ama mağdurlar böyle ellerini sıkır, nereye koyacağını bilemez, ne diyeceğini bilemez. Sanık böyle ifade verirken “Ya, zaten onun bilmem üstünden kaç kişi geçti...” Ben bu ifadeleri duydum duruşma salonlarında ve hâkimlerin hiçbir müdahalesi olmadı veya işte dediğimiz gibi, 3’üncü sınıfa giden kız çocuğu okula ruj getiriyor diye suçlanabiliyor duruşma esnasında, defalarca üstelik. Görevsizlik veriyor, ağır cezaya gidiyor, aynı sorulara orada muhatap oluyor falan. Yani, eğitim tamam, eğitim şart, mutlaka şart ama belki yasaları yeniden bir gözden geçirmek lazım, belki tahrik hükümlerini yeniden değerlendirmek lazım yani gerekiyor mu? O zaman, tahrik hükmü olunca hâkim tabii o konuyu araştırma ihtiyacı duyuyor maddi gerçeğe ulaşmak için, acaba var mı hakikaten bu olayda bir tahrik diye? Bu sefer mağdur yargılanıyor o davada. Bunları da tartışmak gerekir herhâlde.

Bu konuda da görüşünüzü almak isterim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Keresteciğlu, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Teşekkürler.

Benim aslında bu konuşmalardan çok net gene algıladığım bir şey var: Ne eğitim ne de yargı cinsiyetsiz değil zaten, gerçekten erkek egemen. Onların da sağlık politikası da öyle, eğitim de öyle. Ben galiba önce çocuklara güvenmemiz gerekir diye düşünüyorum. Yani, bir şeyde gizlilik varsa, yasak varsa... Aslında nerede yasak var, orada daha cazip bir şey var. Bizim çocukluğumuzda da böyleydi, yasaklandığı zaman daha cazip hâle gelirdi o. Hâlbuki bir şeyi daha güvenle ve tabii ki bunu uzmanlarıyla -senin dediğini anlıyorum ama- onların bir arada dinleyebileceği yöntemler vardır yani kalkıp da bunu ben anlatamam ama bunu uzman bir eğitimci çok daha iyi anlatabilir. Eğer o cinsel eğitim verilirse üreme sağlığı yanında... Aynı zamanda, söylediğiniz bir şey vardı, o çok önemliydi, “koruma” dediniz. Yani, sadece cinsel sağlık değil, bunun yanında kendini istismardan koruma programı olmalı bunun içerisinde, içeriğinde diye.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Tacizden koruma... Evet, içerisinde entegre...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bunun yapıldığı birçok yer var, birçok örnek var. Yapılması bence çok mümkün bir şey diye düşünüyorum.

Hüsnü Bey’in dediğinde de benim bir şey geldi aklıma. Yeşilay afişleri vardı bir ara. Ben vapura binerken böyle kolu bacağı kesilmiş adamlar, sigara içersen böyle olursun falan... Ben vapura biner, bir sigara yakardım onu gördükten sonra, gerçekten içesim gelirdi çünkü aman böyle olacaksa zaten lanet olsun deyip içmek gelir insanın içinden. Şimdi, onun da nasıl yapıldığı çok önemli tabii. Yani, o kadar cazip videolar artık hazırlanıyor, hakikaten ürkütmeden... Ürkütmek değil, bilgilendirici şeyler...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – İşte onu dedim. Uzman görüşle bilgilendirmek çocukları, televizyonlarla...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Evet, bu bilgilendirici şeyler yapılabilir ki bu çok mümkün.

Basın, Karaman’la ilgili olarak bence çarpıtıcı şeyler yapmadı, gerçekten önemli bir rol üstlendi diye düşünüyorum. Çocukların adları vesaire verilmedikçe, çocuk yararı önde tutuldukça bu tür olayların ortaya çıkarılması çok önemli ve gizlilik kararının bu anlamda alınmaması çok önemli diye düşünüyorum.

Şimdi, bizde yeni moda bu, yıllardır oluyor; ne olursa gizlilik kararı, ne olursa gizlilik kararı.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Karaman konusunda gizlilik kararı doğrudur.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hayır, hayır. Çocuklarla ilgili zaten o davaya giremezsiniz, çocuk yargılamasına giremezsiniz, onunla ilgili demiyorum, o kesinlikle doğru. Yani, ben de bulundum çocuk yargılamalarında...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Dosya üzerinde gizlilik kararı sonuçta, çok doğru.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Onda bir şey yok, bahsettiğim o değil; bahsettiğim, olayın ortaya çıkarılması ve yansıtılması tarzından bahsediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 44

O nedenle, mümkün olduğunca şeffaf olmalıyız, mümkün olduğunca hem önlemek konusunda samimi olmalıyız hem de denetlemek konusunda samimi olmalıyız ki gerçekten yol alabilelim.

Ben size bu noktada iki şey sormak istiyorum. Birincisi: Uyguladığınız çok güzel bir program var, bunu yapmışsınız çocuklarla. Yanlış mı anladım acaba, bir de dediniz ki: "Bir kısım çocuğa bunu uyguladık, bir kısmını da bunun dışında bıraktık."

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Deneysel çalışmalarda, evet, kontrol grubu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Onun sonucunu iletebilir misiniz, onu merak ettim. Ne oldu? O farklılıklar nelerdi?

İkincisi de bugün Karaman'da mesela ne yapılmalı? Yani, şu anda, evet, birisi bir ceza aldı ama aslında orada bir travma var. Mesela, o travmayla ilgili, o şehirde uygulanması gereken şeylerle ilgili -bunu sadece bir pilot örnek olarak soruyorum size- yapılması gereken şeyler nedir? Bir de aslında siyasetçilere ya da rol model olan insanlara demecleri veya genel olarak tutumları konusunda önerileriniz nelerdir? Çünkü hayatın böyle bir gerçekliği de var.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Mediste kavga etmesinler, fiziksel şiddet öğreniyor çocuklar.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ha, tabii ki, o öyle bir şey.

Bir de Komisyona benim önermek istediğim bir şey var: Komisyonun şu andan itibaren de yapabileceği şeyler olduğunu düşünüyorum. Tamam, "Bilgileniyoruz ve ondan sonra sahaya çıkacağız." diyorsunuz. Olabilir ama şu anda bence bütün kurum ve bakanlıklara iletebilecek, Komisyonun alabileceği bir tavsiye kararı var diye düşünüyorum. Bu nedir? Bu olay ve başka olaylarda şu da ortaya çıktı: Bu kurumlarda çalışan kişilerin geçmişleriyle, sicilleriyle ilgili herhangi bir araştırma yapılmamış. Şu andan itibaren bütün kurumlarda yani çocuklarla birlikte çalışılan bütün kurumlarda çalışan personelin geçmişi, sicil araştırılsın ve bunlara bir eğitim için planlama yapılsın gibi bir tavsiye kararını bu Komisyon alabilir ve bütün kurumlara iletebilir diye düşünüyorum. En azından bu sicil araştırması elimizde olabilir ve yapılabilir.

BAŞKAN – Orada çalışanlar için baştan yapılmıyor mu zaten?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yapmamışlar ama yapılmamış. "Yapılıyor mu?"yu bizim sormamız lazım. Yapılmamış, yapılmadığı ortaya çıktı.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Karaman'daki öğretmen aynı zamanda Karaman'da çok bilinen bir okulun öğretmeni.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Rize'de öyle çıktı, Rize'de çıktı aynı şekilde.

BAŞKAN – Bu gizliliği ortaya çıkaracak bir sistemin olması lazım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hangi gizliliği?

BAŞKAN – Yani, sicilinde bir şey gözüküyor, kâğıt üzerinde, sabıka yok, bir şey yok ama bir bakıyorsunuz ki bir özelliği var. Olay ortaya çıktıktan sonra çıkıyor yani buna yönelik bir...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ama sicilinde olan da vardı, Rize'de mesela benim bildiğim kadarıyla. Orada sicilinde olduğu hâlde böyle bir şey gene de işe alınmış başka bir yerde. Yani, bu, en azından, bu denetimin daha sıkı yapılabilirdiğine bir adım olabilir, böyle bir adım olabilir.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Belki caydırıcı etkisi olabilir.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Caydırıcı etkisi olabilir, evet.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Bunu değerlendirdim.

BAŞKAN – Değerlendirdim.

Teşekkür ederiz.

Hatice Hanım...

HATİCE DUDU ÖZKAL (Afyonkarahisar) – Öncelikle sunumlarınızdan dolayı teşekkürler, sağ olun.

Bu konuşmaların hepsinde eğitimin, farkındalığın, bilinç yükseltmenin ne kadar ehemmiyeti olduğuna tekrar tekrar dikkat çektiniz ama geçen hafta benim gördüğüm kadarıyla bu taciz ya da tecavüzü yapanların tedavi edilmelerinin pek mümkün olmadığına dair bir kanaat hasıl oldu bende. Siz de bu konuda böyle mi düşünüyorsunuz? Bunu önemsiyorum.

Onun dışında, mesela hâkim ve savcılara da bu farkındalık ve bilinçlendirme konusunda eğitim verilmesi gerektiğini savdunuz. Mesela, benim en çok dikkatimi çeken, ulaşım araçları da en fazla tacizlerin olduğu mekânlar ve sürekli değişken bir yapı var. Onun için "Toplu taşıma araçlarını kullanan şoförlere de bu eğitimi vermeyi düşünmek gerekir mi?" diye siz konuşurken böyle bir şey aklımdan geçti. Onların bu farkındalığı ve hassasiyeti, bu süreci... Yani, tecavüze uğrayan, tacize uğrayan açısından daha destek verici bir şey olur mu gibi bir düşünce aklıma geldi. Bunlarla ilgili bu çalışmalar yani farkındalık ve bilinç yükseltme önlemede herhâlde en önemli etken görünüyor çünkü... Bir de geçen hafta mesela ısrarla şu söylendi: Saklar, uzun süre bekler, avını yakaladığı an ortaya çıkar gibi bir kanaat hasıl oldu. Yani, hiç ummadığımız birinden de böyle bir potansiyelle karşılaşabileceğiimiz kanaati oluştu. Onun için, herhâlde önleyici tedbir olarak farkındalık ve bilinçlendirme daha öne çıkıyor düşüncesi hasıl oldu. Onun için de bu eğitimleri yaygınlaştırabilmemiz bir kat daha önem arz etti benim anladığım kadarıyla.

Bunları tekrar sizinle paylaşmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Başka sorusu olan yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 45

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Sonradan ben de soru sorabilir miyim?

BAŞKAN – Şimdi sorun isterseniz Hocam.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Şöyle: Birazcık açmak istediğim bir konu var da onun için soruyorum.

Çocuklara yönelik yapılacak eğitimlerle ilgili sizin yaptığınız eğitim ilkokul 3 ve 4'üncü sınıf öğrencilerine ama biliyoruz ki çocuğun bedenini korumasına yönelik yapılması gereken eğitim daha erken yaşlarda başlıyor. Bunun için sizin elinizde herhangi bir kit var mı, herhangi bir materyal var mı? Bu bir. İkincisi: Yedi sekiz sene önce Charles Johnson'dan dinlemiştim ben. Çocuklara - anaokuluna giden çocuklar, ilkokul 1 ve anaokulu sınıfı- bir grup geliyor ve "Dışarıdan tanımadığınız insanlardan yiyecek bir şey almayın, onlar çağırırlarsa gitmeyin, onların yakınında bulunmayın." diye bir eğitim yapıyor, üniversiteden bir grup hoca. Bir ay sonra - çok uzun değil- tekrar gidiyorlar fakat kılık değiştirmişler, okulun bahçesinde bekliyorlar ve çocuklara ellerinde çikolatalar, dondurmalar, şekerlerle çocukları çağırıyorlar "gel" diye, hepsi gidiyor.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Annelere de soruyorlar "Gelir mi, gelmez mi?" diye, "Gelmez." diyorlar.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Facebook'ta da onun son videosu var. Benim bunu dinleyişimin üzerinden yedi sekiz yıl geçmiştir, arkasından da bu Facebook'taki video şimdi gündemde. Dolayısıyla, sizin yaptığınız eğitimi test etme yönteminiz neydi? Yani, yalnızca bilgi düzeyini artırmak, o yaş grubu için etkili olabilir böyle bir eğitim ama tutum ve davranış boyutuna getirmek için bunu daha farklı bir sistem gerekiyor yani çok basitçe öğrencilere bir şeyleri anlatmak çok yeterli değil. Onun için, bunun için bir öneriniz var mı ve sizin yaptığınız çalışmanın değerlendirilmesi nasıl oldu?

Bir de erkek çocuklarda istismar sıklığıyla ilgili... Önümüzdeki hafta sizlere birer örnek getireceğim ben o yaptığımız çalışmadan. Orada da çok benzer şey çıktı. Erkek çocuklarda Türkiye'de istismar, cinsel istismar mağduru olma sıklığı kız çocuklarla başa baş ya da bir miktar yüksek. Hatta, Karadeniz'den sanıyorum, ki siz vekilim Karadeniz'densiniz, değil mi?

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Evet, evet.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Trabzon'da erkek çocukların cinsel istismara uğradığı bildiri kız çocuklara göre daha fazla ve kendilerinden yaşça daha büyük kadınlar tarafından istismara uğratıldıklarını söylüyorlar.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Kimse istismar edilmiyor.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Şöyle: Benzer bir şey -sanıyorum Yugoslavya olabilir- Yugoslavya'da da benzer şekilde erkek gençlerin kendilerinden yaşça büyük kadınlar tarafından istismara uğratılmış olmasını...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Sadece Karadeniz'de mi bu? Sadece Trabzon'da mı?

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Yok.

BAŞKAN – Hocam, şimdi, burada...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Kayıtlara geçiyor, düzeltilim onu.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Şöyle: Her yerde var ama...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Niye Trabzon örneğini verdiniz özellikle?

BAŞKAN – "Trabzon" demedi, "Karadeniz" dedi.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Şöyle: Bu çalışmayı beş ay bir üniversitede yaptığımızı söylemişim ya, özellikle Trabzon'daki üniversitede yani Karadeniz Teknik Üniversitesinde...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Ama Hocam, Karadeniz Teknik Üniversitesine Türkiye'nin her tarafından öğrenci gelip okuyor.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Elbette.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Ama o şekilde şehrin ismi tutanaklara geçerken sanki Trabzon'da böyle bir...

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Yok, yok, hayır.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Lütfen onu düzeltilim çünkü tutanaklara...

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Tamam. Karadeniz Teknik Üniversitesindeki okuyan öğrencilerin verdikleri yanıtlar...

BAŞKAN – Yani, bardağın üstü de açık şimdi.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Çünkü bu önemli bir konu. Sanki basına şöyle yansiyabilir en azından: Trabzon'da böyle bir algı var gibi yansiyabilir, bu da ciddi bir sıkıntıya yol açabilir.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Yok, yok, hayır.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – O yüzden diyorum, tutanaklara doğru geçsin.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Tabii ki.

Şöyle bir şey var, burası bütün sorunun açıkça masaya yatırılması gereken bir yer olduğunu düşündüğüm için söylüyorum bunu yoksa hani ikili olarak da ben bunu sizinle paylaşabilirim. Elbette ben de istemem ki olmayan bir şey basına yanlış yansısın ya da yanlış bir algı söz konusu olsun. Burada söylemeye çalıştığım şey şu: Neden erkek çocuklar kendilerinden yaşça büyük bir kadın tarafından istismar edildiklerini düşünüyorlar? Çünkü, sorular şu şekilde: "Bedeninize istemediğiniz şekilde dokunuluyor mu?" Bunun arkasında erkeklerin, genç delikanlıların ilk deneyimlerini yaşamaları için zorlanıyor olmalarının da soru işareti bir faktör olup olamayacağı, bunun da gençler ve çocuklar tarafından istismar olarak algılanıp algılanmayacağına ilişkin bir soru var benim kafamda. Bu erkek çocuklar daha mı çok cinsel istismara uğruyorlar yoksa ergenlikte ilk yaşadıkları cinsel deneyimin birazcık da zorlama yoluyla daha deneyimli başka birileri tarafından yönlendiriliyor olmasının mı... Yani bu da olabilir. Dolayısıyla, bunlar aslında üzerinde çok konuşulması, tartışılması ve... Çok güzel bir şey söylediniz, sanıyorum sizden geldi o, bölgesel risklerin de belirlenmesinin gerekliliği

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 46

önemli. Yani Türkiye’de bir bölgesel risk haritası yok buna ilişkin. Bölgesel güçlü alanlarımızı gösterir bir harita da yok. Oysa çok güçlü alanlarımız var. Yani yalnızca cinsel istismar için, fiziksel istismar için değil, evet, risklerimiz var ama güçlü yanlarımızı da desteklemek zorundayız. Bunların da haritasının çıkması lazım. Hani siz hep “erkek çocuklar” deyince bunun arkasında yalnızca tecavüz cinsi bir cinsel istismar değil, başka tip olumsuz dokunmalar ya da çocuğun kendini kötü hissettiği dokunmaları da değerlendirmek lazımdır diye söylemek istedim yoksa ne Karadeniz ne Trabzon’la ilgili bir şey değildi yani.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Tutanaklara doğru geçtiği için sorun yok. Stenograf arkadaşlar umuyorum o konudaki açıklamayı doğru şekilde tutanaklara geçsinler yani.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Jülide Hanım...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Ben, hocamın kaldığı yerden yani tam doğru tespit yapılabilmesi açısından söylemek istiyorum.

Yine geçtiğimiz haftaki hocalarımızdan ben çok faydalandım. Şöyle bir tespitte bulunmuşlardı: Bu çocuk yaşta yaşanan istismar olaylarının ortaya çıkışı çok daha ileriki yıllarda söz konusu olabiliyor çünkü soyuttan somuta geçişle çok bağlantılı olduğu...

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Somuttan soyuta...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Ya da tam tersi, evet.

Burada işte erkek çocukların ve kız çocuklarının bu geçişte yaşadıkları belki farklılık bunda etkili olabilir mi acaba? Yani bu sonuca, sizin illettığınız erkeklerle ilgili sonuca ya da yine toplumumuzda işte kız çocuklarının bunu çok fazla gündeme getirmeme yönündeki o gelmiş olan kalıplar da bunda etkili olabilir mi diye de bir soruyu da devamında eklemiş olayım ben.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Hocam, buyurun.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Son, taze taze “olabilir” diyor hocam, ben de katılıyorum. Kızlar için daha bir normalleşmiş algı var. Sanki işte “Otobüslerde ellenmeyen var mı?” falan dedik ya. “Bu normal bir şey yani herkesin başına gelen bir şey.” Belki öyle bir algı şeyi gelişmiyor yani taciz olarak değerlendirilmiyor “Herkesin de başına geliyor.” diye. İllaki hani en uç noktasının, en ağır şeklinin olması belki taciz olarak algılanabilir.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Toplumda daha fazla baskı vesaire ailenin üyesi olacağı için, alışılmış bir şey mi var, davranış şekli mi geliyor?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Biraz kültürel özellikler de var. Bazı bölgelerde, hani tabiri mazur görün, “oğlan” dedikleri bir alışkanlık, işte erkeklerin, erkek çocukların erkeklığe hazırlanması için böyle bir deneyimden geçmeleri gerektiği şeklinde bazı kültürel inanışlar da var. O bölgelerde daha fazla da olabiliyor. Onun için, aslında şey güzel tabii –senin sıranı aldım, kusura bakma ama- araştırmaların çok farklı biçimlerde yapılması gerekiyor. Biz bu tür araştırmaları küçük odak gruplarla yaparız.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – İşte gerçeği nedir, onu bulmamız lazım.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet.

O tür gruplarda esas neden olduğu çıkar, öbürleri sadece birer istatistik olarak kalır ve hani onun yorumu çok zor yapılır.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Ben de aslında hocama tam da onu sormak istiyordum. Nitel bir çalışma yapıp hani kaynağını sordunuz mu erkeklere “Kadınlar tarafından...” Ama, bu sizin yorumunuz değil mi?

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Evet.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Belki de erkekler erkekleri taciz ediyordur.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Yok, tacizi yapanın kadın olduğu belli, ondan yaşça büyük olduğu da belli.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Kadın olduğu... O soruları ben de biliyorum Hocam, orada kadın, erkek belli değil.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Sorduk “Cinsiyetiniz nedir?” diye.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Tamam, o zaman biraz daha nitel bir boyutu da olmuş.

BAŞKAN – Hocam, diğer sorulara geçelim. Milletvekillerimizin soruları önemli. Hüsnü Bey’in özellikle bu “iyi dokunuş, kötü dokunuş” ayrımı, orada hassas bir ayrım var. Yani çocuk bunu kötü dokunuş zannedebilir ama dokunan tarafından aslında iyi dokunuştur. Bu ayrım nasıl yapılacak? Yani burada birtakım yani adliyeye intikal eden olaylarda mağduriyetler de söz konusu olabilir.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Şimdi, sırasıyla gideyim isterseniz, ona da cevap vereyim.

Araştırma nerede yapıldı, hocam ilk başta bunu söylemişti. Literatüre baktığımızda özellikle benim çalışma sonrasında taradığım literatürde Mersin, Adana, Antep, Maraş yöresinde yapılan değişik değişik farklı çalışmaların sonuçlarını kontrol etmişim. Evet, ortalamalar hep erkekler lehine yüksek, istismar rapor oranları yüksek. Ben herhâlde yanlış buldum falan dedim ama sonra kontrol ettiğimde yanlış olmadığını ve bunun diğer çalışmalarda da benzer çıktığını... Ama, nedenleri gerçekten araştırılmalı çünkü hani “Bu, şudur.” demek çok doğru bir şey değil. Araştırmalarla gerçek nedir öğrenmeliyiz ki ona uygun müdahaleler yapabilelim. Sanki erkek çocuklara hiçbir şey olmaz gibi bir algı var toplumsal olarak ama demek ki onlar da kendi içlerinde bayağı bir şeyler yaşıyorlar ve bunu ifade etmiyorlar, edemiyorlar ya da, ya da erkek çocuğun istismarı daha psikolojik olarak zordur denir, sonuçları daha ağırdır denir. Ya, intihar ediyor çoğu zaman erkek ya da kendi...

BAŞKAN – Kızlar konusunda daha çok belki aileler tedbir alıyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 47

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Yani kızlara oranla intihar oranlarının daha yüksek olduğunu okumuştum ama, erkek grupta kızlara oranla daha yüksek olduğunu okumuştum. Yani daha doğrusu, şu söylediklerimiz bile biraz afaki kalıyor. Neden? Daha çok araştırmaya ihtiyaç var.

BAŞKAN – Araştırmalar önemli Hocam.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Evet, evet.

BAŞKAN – Bu, Millî Eğitim Bakanlığının araştırmaya izin vermemesi konusu da yani onun çözülmesi lazım.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Evet, izin vermiyorlar Hocam.

BAŞKAN – Millî Eğitim Bakanlığının sayfasına girdim, “eba.gov.tr” Millî Eğitim Bakanlığının sayfası. Orada “Çocuklar cinsel istismara karşı kendilerini nasıl korumalıdır?” videolar var, o sizin dediğiniz iyi dokunuş, kötü dokunuşla ilgili videolar var.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Şu anda yapıyor.

BAŞKAN – Millî Eğitim Bakanlığı bu konuda, “eba.gov.tr” de.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Sorular bazında itiraz olabilir..

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Hocam, ölçme araçları uygulayamıyoruz, “descriptive” yani tanımlayıcı çalışmalar yapamıyoruz.

BAŞKAN – Bu kadar, İnternet ortamında Bakanlık bu noktaya gelmişse o araştırmalara haydi haydi izin verir herhâlde.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Yok yok, çok güzel gelişmeler var.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – O konuda ben bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN - Hocam, siz bu konuda mı bir şey söyleyeceksiniz?

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet. Bakanlığı azıcık koruyayım dedim.

BAŞKAN – Yok, korumak değil bizim şeyimiz.

Buyurun.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yok, hayır yani şöyle, mesela –seni dışarıda bırakarak bunu şey yapıyorum ama- ilkokul 3’üncü sınıflara uygulanan bir ankette “Cinsel hayatınızdan memnun musunuz?” sorusu var.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – O nasıl bir soru!

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – “O nasıl bir soru!” Yani bu, Millî Eğitim Bakanlığına “uygulayalım” diye verilen Ankara’daki bir üniversitenin mensuplarınca yapılan bir araştırma. Belli ki yani daha büyük yaş grupları çocuklara verilen bir soru formu ilkokul 3’üncü sınıflara incelenmeden verilmiş. Bütün çocuklar gelmişler “Anne, benim cinsel hayatım nasıl?” diye... Bu olmayacak bir şey. O yüzden, bu konular netameli konular. O yüzden, sabahtan beri hep vurguladığımız yani bu işi gerçekten iyi bilenler tarafından yapılması çok önemli.

Bir de daha sonra, en son bu araştırmaların, bizim daha önce yaptığımız araştırmaların azıcık ayrıntısına gireceğim izninizle sizi sıkmadan.

Çok önemli noktaları ele alarak bu araştırmaların yapılması gerekiyor.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Ferhunde Hocama katılıyorum, ehil kişiler tarafından yapılmalı o araştırmalar, birincisi.

İkincisi, bir de millî eğitim müdürlüklerinde acaba böyle bilimsel anlamda bir kurul oluşturulabilir mi? Hani, sadece bir kişinin dudağına bakıyor. Bunu ben yaşadığım için biliyorum ve çok rahatsız oldum. Orada bir kişi sadece “Siz bunu yapabilirsiniz.” ya da “yapamazsınız” diyor. Hani bir yerde tartışıldı mı? Neden yapılamaz? Bunun gerekçesini ben bir bilim adamı olarak öğrenmek isterim.

BAŞKAN – Bunun yapıp yapılmayacağını belki millî eğitim müdürlüklerinde...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Bir kurul, etik kurul oluşturulabilir.

BAŞKAN – Orada bir Bakanlık bünyesinde olabilirse...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Ben cevaplamak isterim.

BAŞKAN – Millî Eğitim Bakanlığından mı?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Evet.

BAŞKAN – Buyurun.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Evet, ben de sabahtan beri dinliyorum ama çok genelleme yapılmaması gerekir diye düşünüyorum.

Bize gelen araştırmalar eğer birden fazla ili ilgilendiriyorsa Bakanlık tarafından araştırması yapılır, kesinlikle bir kişinin dudağı arasında olması mümkün değildir. Önce, YEGİTEK, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğündeki bir komisyonda değerlendirilir. O değerlendirme sonrasında ilgili genel müdürlüklere gider. İhmal, istismarla ilgiliyse zaten bizim genel müdürlüğümüze gelir. Benim Başkanlığında ya da bir başka arkadaşımızın başkanlığında en az 5 kişiden oluşan komisyonlar tarafından değerlendirildikten sonra anketler aslında tamamen reddedilmez. Ankette sakıncalı olan kısımlar anlatılır, ondan sonra, bu değişiklikten sonra tekrar değerlendirilmesi istenir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 48

Ancak, şu eleştiriyi yapmak istemiyorum ama var olan gerçek bu: Anketlerin büyük bir kısmı yurt dışından alınıp Türkçeye çevrilen anketlerdir. En son gelen, istismarla ilgili olduğu için o örneği vermek istiyorum: "Danışman danışanı yani rehber öğretmen çocuğu cinsel yönden duyguları varsa, cinsel yönden çekici buluyorsa etkilenir mi?" sorusunu soran bir anket. Ben 18 yaşın altındaki bir çocuğa... Öğretmene şunu sorabilir misiniz: "Çocuğu cinsel obje olarak görüyorsan etkilenir misin?" ve ben bu ankete izin vereceğim! Birazcık insafılı olmak lazım.

BAŞKAN – Denetimden geçmesi gerekiyor.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Evet.

Bize gelen anketlerin büyük bir kısmında ret vardır, kesinlikle vardır ama bu tür soruya izin verilmez.

Yine benzer örnek vereceğim çünkü gerçekten önemli. Bağımlılıkla ilgili Türkiye’de bir araştırma üzerinde çalışıyoruz. Ben buradaki herkese söylüyorum, asgari düzeyde üniversite mezununuz. Çocuklarımıza "Taş crack, relavin ya da sert içki kullandınız mı?" sorularını soruyorsunuz, bunların büyük bir çoğunluğunun adını bilmiyorsunuz. Bunların hepsi madde bağımlılığıyla ilgili, Türkiye’de olmayan şeylerdir. "Alcopops kullandınız mı?" sorusuyla başlıyorsunuz, en hafif sorudur, alcopops’un ne olduğunu ben bilmiyorum.

Eleştirirken ya da bir şeyler yapılırken ülkemize dönmek zorundayız. Yapacağımız çalışmalar sadece sayısal veriler elde etmek üzerine olmamalı, aynı zamanda bize katkı sağlamalı, yönlendirici olmaması gerekiyor. Millî Eğitim Bakanlığı bu konuda hassas, evet, çünkü 18 milyon çocuğumuzdan bahsediyoruz, ailelerimizle birlikte olursak 77-80 milyon insana... Ben bir öğretmene "Çocukları cinsel obje gibi görüyor musunuz?" sorusunu asla sordurmam.

BAŞKAN – Bir ili ilgilendiriyorsa ve Muğla’da yapılacak bir araştırma. İde kim karar verecek?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – İli ilgilendirdiğinde de yine ilde de aynı şekilde Bakanlıktaki yapılanma gibi yine bölümler vardır. Eğer, istismarla ilgiliyse mutlaka Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Şube Müdürlüğüne gelir, orada da asgari düzeyde bulunan rehberlik ve araştırma merkezindeki psikolojik danışmanlardan oluşan kişiden gelir.

BAŞKAN – Bir kurul var mıdır orada?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Tabii ki.

Yani bu tür riskli anketlerde tek kişi doğrudan kolay kolay cevap veremez.

BAŞKAN – Reddedilirse de Bakanlığa müracaat etme imkânı yine var.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Cevap verebilir miyim?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Reddetmelerin tamamına yakını anketteki belli maddelerin düzenlendikten sonra uygulanması şeklindedir.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Evet, Hocam, o kısımlarda hep işte cinsel istismarla ilgili mesela bölüm tamamen çıkartılmış oluyor. Ben ne zaman soracağım onu?

BAŞKAN – Şöyle, o ildeki kurul eğer çıkarmışsa ve bilimsel değilse bu...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Hocam, bu çok standart bir ölçme aracı. Figen Hocanın söylediği, yurt dışında...

BAŞKAN - ...Bakanlığa yine müracaat edip ona oradan izin alma imkânı vardır Hocam, yeter ki araştırma yapılmak istensin.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Hocam, işte bunların bence bir standardının olması lazım. Mesela, bana yazılı 5 kişilik bir ekip tarafından orada uzman bir grup olmalı, bana demeli ki: "Şundan dolayı, çocuğun şu özelliğine zarar verecek sorularınız var. Bu nedenle, size ben izin veremem." diyebilmesi lazım ama bana söylenen "Hoca Hanım, şu soruları çıkartırsanız uygulamasına izin veririm." Yani bana bunu 1 kişi söylüyor, evet.

BAŞKAN – Şimdi, o kişi söyleyebilir, o yanlış yapmış olabilir. O zaman sizin...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Hocam, işte devamına gidemiyorsunuz. Niçin? Çünkü, o kişi zaten orada yetkili ve şey bir kişi.

BAŞKAN – Hayır, Bakanlığa gidebilirsiniz yani.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Biz devlet memuruyuz. Devlet memurlarının cevabı resmî yazıdır. Biz, sözle ya da telefonla cevap veremeyiz çünkü en basitini söylüyorum: Teknik olarak size gelen yazı on beş gün içinde cevaplanmazsa başka yerden "Niye cevaplamadın?" olarak gelecektir, mutlaka cevaplanır. Cevaplanmayan yazı, haklı da olsanız, haksız da olsanız zaten sizi suçlu duruma düşürür. Cevap vermek zorundasınız ve cevabınız da şu: "Kabul edilmedi, ben uygun görmüyorum." diye bir yazı olması mümkün değildir.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Hocam, Figen Hanım’ın sabah söylediği şey de aynı şeydi. Bakın, karşılaştırmalı çalışmalar var. Ben bunu gözümle gördüm çünkü Muğla’da sunuldu o bildiriler ve Türkiye’de sadece duygusal ve fiziksel istismar sonuçları var, cinsel istismara ilişkin hiçbir veri orada yayımlanamadı ve oradaki bir sürü bilim adamına böyle söylendi, "Millî Eğitim Bakanlığı izin vermedi." denildi. Bunu ben bizzat yaşadım yani.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 49

BAŞKAN – Evet, şimdi devam edelim Hocam, diğer sorular var.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Geçmeden önce Millî Eğitim Bakanlığı temsilcisine bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN – Millî Eğitimi daha sonra dinleyeceğiz zaten.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Hocam, her ankete kesinlikle izin verilmesin, ben de bunu savunmuyorum ama içeriği kontrol edilsin...

BAŞKAN – Buyurun Hüsnü Bey.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Sayın Millî Eğitim Bakanlığı temsilcisi “Her ilde kurul var.” dedi de yani öyle bir şey olmadığı gibi, bakın, benim özellikle gidip ilgilendiğim bir olayda sizin ilçe millî eğitim müdürünüz olayı örtbas etmeye çalışıyor. Yani bu tür şeyler var. Şimdi, biz bu durumda nereye müracaat edeceğiz? Hoca Hanım’ın söylediği gibi, bir anket müracaatı yapıldığı zaman illerde bu tür müracaatların yapıldığı bir komisyon falan yok; bir kişiye gidiyorsunuz, o kişi bakıyor, ne kadar yetkindir ne kadar değil...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Yani bilimsel bir açıklamasının olması lazım.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Sizin söylediğiniz örnekler çok haklı. Soru bazında iptal tabii ki, yani ilkokul 3’üncü sınıf öğrencisine cinsel hayat ya da 18 yaşından küçük çocuğa dediğiniz sorular sorulmamalı ama bunu da en azından o anketi yapmaya kalkan bir akademisyenin düzeyinde bir insan incelemeli veya bir heyet incelemeli. Böyle bir heyetin olduğunu görmedim, bilmiyorum. Bütün illerimizde, 81 ilimizde böyle bir heyet varsa çok güzel ama pratikte öyle olmadığını düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Hocam...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Bir şey daha ekleyebilir miyim Hocama?

BAŞKAN – Siz eklemeyin, diğerlerini cevaplayalım, süremiz de az kaldı.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Bu da önemli de o yüzden. Zaten bu istismar çalışmalarında mutlaka çocuğun rızası ve ailesinin rızası da alınıyor Hocam yani o parantez bir bilgi. Yani gidip de herkese standart “Bunu dolduracaksın.” gibi bir şey de söylenmiyor, onun da farkındayız yani etik sorumluluğumuzun farkında olarak araştırma yapmaya çalışıyoruz.

Kız erkek oranlarını söylemişim.

Medyadan eğitim konusunda yararlanabilmeye ilgili, yararlanılabilir ama yine çok dikkatli olunması, çok...

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ben karşıyım.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Şu an son bir klip var galiba, yanlış bilmiyorsam. Dokunmayla ilgili - rastladınız mı Hocam bilmiyorum- bir iki dakikalık bir klip var şu anda yayında, kamu spotu. Kamu spotu var. Orada çocuk ne oluyor, ne anlamlandırıyor? Belki...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Onu çok iyi inceleyerek yapmak lazım.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Ama onu kimlere danıştılar bilmiyorum yani.

BAŞKAN – Danışmadan koymazlar herhâlde.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Danışmadan koymazlar bence de.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Konuluyor, çok konuluyor maalesef.

BAŞKAN – Evet, Hocam, diğer sorular...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Belki orada şöyle mesajlar verilebilir: “Hayır.” demeye ilgili güvenli olma, yani herkesin kendi bedeniyle ilgili bir karar verme hakkının olduğunu falan... Yani ince mesajlarla verilebilir, direkt cinsellik üzerinden olmayabilir de. Filmlerde de mesela bu konular vurgulanabilir diye düşünüyorum ama tabii, herkes bu kadar hassas düşünüyor mudur, onu da bilmiyoruz. Yanlış mesajlar da gidebilir, o yüzden belki hiç verilmemesi de uygun olabilir.

Sır konusunda ne önermeliyiz ki tacizci bunu yapmasın? Vallahi, bilmiyorum, keşke bir şey önersek de yapmasalar. Caydırıcılık herhâlde yasalar falan mı olmalı?

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Ben onu şu anlamda sordum: Genellikle, tacizi yapanlar çocukları korkutuyorlar.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Evet, korkutuyorlar, tehdit ediyorlar.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Şimdi, o tacizciyi korkutacak bir yöntem var mı?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Anladım.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Onu yaptığı zaman çok ciddi ceza alması...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Cezaların herhâlde yüksek olması gerek.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Karaman’daki ne beş yüz yıl verildi.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Tehditle yapılırsa eğer istismar, daha katlanarak ceza alıyorlar ama...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Ama bunu nasıl ispatlıyorlar Hocam? Bir de o kısmı var.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL – Söylüyor çocuk, anlatıyor, “Beni tehdit etti.” diyor.

BAŞKAN – Yargı ispatlıyor onu.

Hocam, diğer sorular var.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Peki.

Biyoloji dersiyle ilgili vekilimin sorusu vardı.

BAŞKAN – Sadece biyoloji değil de Hocam, cinsellik eğitimiyle ilgili dersler...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 50

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Kız erkek aynı sınıfta almalı mı cinsel sağlık bilgileri eğitimi?

BAŞKAN – Yani kız erkek aynı ortamda mı anlatılmalı?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Şimdi, burada değişik görüşler var açıkçası. Hani, karma eğitimde verildiğinde bunun sakıncaları olabilir. Bizim gibi toplumlarda biraz daha ebeveynler de hassas açıkçası. Hani, belki de bu tip şeylerin bir arada paylaşılmasına çok da şey bakmıyorlar, soluğu rehber öğretmenin odasında alıyorlar. Mesela bir öğrencimin başına böyle bir şey geldi. Gitmiş, mesela demiş ki: “Öğretmenim bunları bunları anlattı.” Ve ertesi gün veli de rehber öğretmene gidiyor karma anlattığı için, “Bunu yapamazsınız.” falan diyor. O hassasiyetler dikkate alınmalı ama sanki yaş grubu da önemli gibi. 12 yaşından önce belki ayrı anlatmak daha iyi gibi geliyor bana çünkü çok algılamayabilirler ama 12 yaş sonrasında biraz daha karma eğitimin bir sakıncası yok gibi geliyor bana çünkü bedenini tanımış, artık karşı cinsi de zaten bir noktada... Hani, ayrı ayrı eğitimlerde de onlara karşı cinsel ilgili de bilgi veriliyor, sadece kendiyile ilgili bilgi verilmiyor. Sanki olabilir gibi geliyor ama toplumumuzda, dediğim gibi, çok hoş karşılanmayabilir. Ama şu da bir gerçek: Cinsellik yaşamın bir parçası. Ne zaman bu doğal cümleyi vereceğiz, onu bilmiyorum; bir.

İkincisi: Kadını ne zaman cinsel bir obje olmaktan çıkaracağız? E, sen onu ayırıyorsan zaten cinsel bir obje gibi söylüyorsun.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Erkek de cinsel obje olabilir.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Yok, yok, aynı şey. Ama şimdi, kadınların uğrama oranları yüksek diyoruz ya. Şimdi, insan gibi...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Üreme konusunu beraber burada konuşamayabiliriz yani kadın ve erkek olarak.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Şu anda konuşabiliriz Hocam yani sorun yok.

BAŞKAN – Şöyle olabilir Hocam: Şimdi, birlikte, karma konuşulacak şeyler olabilir ama kızlar...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Evet, konular sınırlandırılabilir.

BAŞKAN – Şöyle olabilir: Kızlara farklı anlatılacak, farklı bir yöntem uygulanabilir. Erkeklere farklı şeyler anlatılabilir, yani onun da bir mahzuru yok.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Temelinde şunu da önemsememiz gerekiyor: İnsan olarak birbirini görmesi cinsiyetlerin. Yani bu normal, anatomik bir gelişim, biyolojik gelişim, anatomik olarak hepimizin. Yani öğrencilerime diyorum ki: “Ergenliğe girmeyen var mı içinde?” Yok. Yani bu hepimizde var olan değişiklikler ve bunun biraz daha normalleşmesi, hani anormal gibi görülmesinden öte biraz daha bu değişimlerin, bedenimizdeki değişimlerin normal görülmesi.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Anormal olduğu anlamında değil...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Yok, yok, anlıyorum.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Anormal bir şey olduğu için değil. Biz de çocuklarımızın bu eğitimi almalarını ve doğru şekilde öğrenmelerini, yani kulaktan dolma ya da gizli, kaçamak öğrenmek yerine uzman birinden öğrenmelerini tercih ederiz ama bu tercihimiz bunun aleni ortamda ve karşı cinslerle beraber öğrenmesi anlamına gelmez; onu söylüyorum. Bugün bile yetişkin insanlar olarak cinsel konuları oturup erkeklerle aynı ortamda konuşmadığımız düşünülürken, kendi aramızda konuşmadığımız düşünülürken...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Orada mahremiyet duygusu falan da veriliyor ama Hocam.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Nasıl?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Orada mahrem olma şeyleri filan da anlatılıyor. Yani sadece böyle, her şey teşhir ediliyor gibi de düşünülmesin. Yani mahrem olması gerektiği bazı şeylerin, mahremiyet duygusunun önemli olduğunu...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Ayrı ayrı da anlatılabilir bu diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Bir şey daha eklemek istiyorum. Sayın Vekilim...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Biz yetişkin insanlarız. Bizim böyle cinsel konuları konuşmak gibi bir ihtiyacımız yok çünkü biliyoruz ama çocuklar bilmiyorlar. Onlara uzman desteğiyle...

BAŞKAN – Hocamız bitirsin.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Bir şey daha eklemek istiyorum...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Örneğin, yani şunu söylemeye çalışıyorum: Eğretinin cinsel üremesini veya kurbağanın üremesini öğretiyorsak insanın üremesini de öğretme anlamında söylüyorum.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Hayır, ben de onu diyorum ama beraber öğretme...

BAŞKAN – Hocam, buyurun.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Bir şey daha eklemek istiyorum. Şimdi, anne baba okul yaşına kadar cinsellikle ilgili en ufak, basit bir şekilde, bunu basit bir dille anlatmamışsa bu onun için büyük bir travma olabilir belki, dediğiniz gibi. Ama zaten bu böyle, yavaş yavaş, hani, basit cümlelerle anlatılarak geldiğinde o onun için zaten büyük bir travma filan olmuyor.

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Travma olduğu belli.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Hayır, çünkü... Travmadan kastım şu Hocam...

BAŞKAN – Ferhunde Hocamın herhâlde bir söz talebi var.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Travma yanlış anlaşılmasın burada, büyük bir şaşkınlık ya da ne bileyim, birbirleriyle dalga geçme... Bilmiyorum, benim fikrim bu.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 51

PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, sayın vekillerim, çok kısaca daha önce yaptığımız bir şeyi özetleyeyim. 6, 7, 8'inci sınıflara uygulanan bir eğitimden size söz edeceğim. Millî Eğitim Bakanlığında her çocuğa yaptığımız bir eğitimdi bu.

Bu eğitim sırasında -şöyle biraz espri de belki katayım içine- biz bütün bilim insanları, her daldan -çoğu da benim gibi beyaz saçlı- toplandık ve nasıl bir eğitim olması gerektiği içeriğini tartıştık. En büyük sıkıntımız başlarken, ne terimi kullanacağımız yolundaydı. Erkeklerin cinsel organlarına yönelik daha kolay bulunuyordu ama kadınların -bu da toplumun bakışını da gösteriyor- cinsel organına ilişkin bütün terimler amiyane küfürlerle doluydu. Onun için, en büyük zorluğumuz buydu. Sonra dedik ki ortak kanı olarak "Biz bunların Latincelelerini kullanalım." Çünkü başka türlü neyi alırsanız arkasından sıkı bir küfür geliyordu. O yüzden, bunun kullanılacak şekli bile çok önemli.

Ondan sonra dedik ki: "Kızlar ile erkeklere ayrı eğitim, bazı temel bilgiler açısından tek eğitim." Hatta gazetelere "Utangaç Millî Eğitim Bakanlığı." diye eleştiri de çıktı. Çünkü mesela bir biyoloji kitabını açtığımız zaman ya da TÜBİTAK'ın bir yayını açtığımız zaman kadın cinsel organına ve erkek cinsel organına göre çok nötr, gayet bilimsel olarak çizilmiş bir şey var. Ama bu eğitimde biraz daha farklı yön işin içerisine girdiği zaman kızların ve erkeklerin birbirlerine daha kolay... Çünkü bir saatlik bir eğitimdi, daha rahat içlerini dökebilecekleri ve soruları daha rahat sorabilecekleri bir ortam hazırlandı. Onun için, biyolojik yapının anlatıldığı yerde kızlar ile erkekler hangi kitabı açarlarsa açsınlar, temel eğitimidir o, onun zaten bir kıkırdamaya da yol açacak herhangi bir şeyi yoktur. Gözü, kulağa, parmağı ne ise ya da mide, bağırsak sistemi ne ise onu o şekilde kabul ediyorlar. Ama biraz daha farklı bir eğitim verilmesi istendiği zaman onun daha özel olması lazım. Gelişim düzeyleri, aynı sınıfta olmalarına rağmen... Şöyle bir örnek vereyim: Erkek çocukların mesela sordukları soru "Kızlar düşünce yumurtaları kırılmaz mı?" şeklinde oluyordu. Yani bu kadar naif, bu kadar tavuk yumurtasıyla eş değer bir düşünce sistemi ama aynı sınıftaki bir başka kız bana diyordu ki: "Jakuziden hamile kalabilir miyim? Spermiler ne kadar yaşar?" Şimdi, o yüzden de böyle bir, hani, standart, herkese uygun, herkese giden, her yaşa uygulanacak bir eğitim sistemimiz yok. Biraz sonra belki daha rahat konuşabilecek şeyler bunlar ama hani, kendi kendimize sormamız gerekiyor: Bu kadar eğitim yoksunu ya da bilgi yoksunu olan bir yerde üzüm yemek mi, bağcı dövmek mi esas hedefimiz?

Belli bir düzeye geldikten sonra zaten onlar saygılı konuşmayı da çok rahatlıkla şey yapıyorlar. Mesela bunun ileriye dönük araştırmasında erkek arkadaşlarının kendisine çok daha sağlıklı davrandıklarını, işte, "Ben bugün oyun oynamayacağım." dediği zaman "Senin âdet günün galiba, sen oynama ben öbür tarafı yapabiliyim." şeklinde çok saygılı bir ilişkinin oluşabildiğini görebiliyoruz. Onun için, hani, bir hazırlıkla atlanacak düzeyi nedir, nasıl bir eğitim verilecek, bu soruları yani yalnız sordukları soruları ailelerinde hiç kimseye danışmadıkları bir ortam. Onun için, bizim bu çocukların bilgilerini, görgülerini, deneyimlerini belli bir yere kadar getirmemiz gerekiyor. Eğitimin zaten, hani, "eğitim" dediğiniz şeyin de kişiye göre, düzeyine göre, anlayışına göre, bilişsel yapısına göre bir sistem içerisinde olması gerektiğini düşünüyorum ve bunun gerçekten çocuklara çok büyük katkısı oldu. Hani, niye sonraki yıllarda olmadı? Onu bilmiyorum ya da kaldırıldı. Ama yani yeni bir arayış içerisinde besbelli. Bunun başlaması gerçekten çocuklara çok büyük, sadece çocuklara değil...

Bir de izninizle şunu belirteyim: Biz bu çalışmayı yaparken birkaç noktada öncü olduk. Bunlardan biri, 3 tane kitapçık hazırladık, 3 ayrı; anne babalara, çocuklara ve eğitimcilere. Bunun, bu eğitimlerin mutlaka bu şekilde yapılması gerekiyor çünkü biz bir eğitim verdiğimiz zaman onu evinde başkalarıyla, annesiyle konuşabilmesi ya da babasıyla tartışabilmesi gerekiyor. Bu ayak eksik kaldığı zaman çocuklar başka arayışlara gidiyorlar ki bu da çok kötü bir tablo oluyor. Bir diğeri de daha önce de sözünü ettiğim gibi, bir ücretsiz telefon hattı oluşturduk çünkü bu eğitimle biz onların bazı düşüncelerini ve sorularını kıskırtmış oluyoruz. O yüzden de bu kıskırtmaya göre bu sorulara doğru cevap bulabilecekleri bir merkeze ihtiyaçları var. Ücretsiz telefon hatlarının bildirilmesi çocukların çok işine geliyor ve bize, onlarca taciz vakasını oraya ihbar ettiler çocuklar, onun için ulaşabilmek çok önemli diye düşünüyoruz.

BAŞKAN – Hocam, bir de bu, gerçi konunun eğitim boyutundan ziyade, Jülide Hanım'ın bir sorusu vardı, bu yerinde inceleme mevzusu, çocukların zarar görmemesi açısından dikkat edilmesi gereken hususlar. Tabii, bu, sizin alanınıza belki girmeyebilir, sizin alanınıza... Dikkat etmemiz gereken şeyler nedir bu noktada?

PROF DR. FERHUNDE ÖKTEM – Gizlilik konusu, hani biz gittiğimiz zaman...

BAŞKAN – Mesela Karaman'daki olayla ilgili...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Karaman'daki travma için ne yapmamız gerekiyor?

PROF DR. FERHUNDE ÖKTEM – Kesinlikle buradaki bütün çocukların tedavi olması gerekir.

BAŞKAN – Hayır, biz Komisyon olarak bu çocukları görmemiz gerekir mi?

PROF DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bence görmeyin çünkü onların kaygıları çok artacak, bir iki dakikalık görmeyle ya da bir saat, iki saatlik görmeyle onlara yapabilecek bir şeyiniz yoktur.

BAŞKAN – Görmemeli mi dediniz siz?

PROF DR. FERHUNDE ÖKTEM – Görmeyin.

BAŞKAN – Bizim yerinde inceleme noktasında o zaman nasıl bir çalışma yapmamızı tavsiye edersiniz?

PROF DR. FERHUNDE ÖKTEM – O soruyu sizin kendinize sormanız gerekiyor, ne araştıracağız orada? Yani binanın şekli, acaba izbe yerler var mı mesela. Hani o çocuklardan arınık olarak, onlar dersteyken orayı gezebilirsiniz ama ne olur çocuklarla konuşmayın.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Hocam, biz zaten gidip de istismara uğramış çocukları dolışmayacağız. Çocukların toplu olarak bulunduğu yerlerdeki öğretmenlerle, yöneticilerle görüşeceğiz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 52

PROF DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yani siz ayrı şeyine bakın lütfen. Bu çocukların hoş vakit geçirecekleri bir yer var mı, oyuncakları var mı, yani ders dışında karşılıklı oynayacakları masa oyunları, zekâlarını geliştirecek yerleri var mı? Çünkü bu çocukların ben biliyorum ki boş zamanları ya da sağlıklı geçirecekleri yerleri olmadığı zaman birbirleriyle daha farklı etkileşimde bulunabiliyorlar. Onun için şunu tekrar vurgulamak istiyorum: Sadece tacize uğrayan çocuklarla değil, hani eski sözümüz vardır, Türkçesi: Söylentisi gerçeğinden daha vahim diye. Tacize uğramamış olan ama bunun olduğunu bilen çocukların kaygıları zamanında daha yüksek olabiliyor, daha çok kaygılanabiliyorlar ve daha çok örselenme olabiliyor. Onun için o çocuklarla mutlaka çalışma yapılması gerekiyor. Bilmiyorum kim ne yapıyor ama hani o çocuklarla bunun nasıl olduğu... “Bakın, hani kötü bir şeyden iyi bir şey çıkartabiliriz, sizin daha güçlü olmanız için bunu bu şekilde kullanabiliriz.” şeklinde o çocuklara eski gücünü yeniden iade etmemiz gerekiyor, bunu kazandırmamız gerekiyor. Bu taciz konusunda en çok ihmal edilen noktalardan biridir, sadece orada tacize uğrayan çocukla çalışılır ama biliyoruz ki en az o çocuk kadar diğer çocuklar da örselenmiştir.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederiz Hocam.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Ben bir şey ekleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Karaman üzerinden örnek vermek istiyorum. Karaman’da biz Millî Eğitim Bakanlığı olarak ne yapıyoruz, belki sizin sorunuza cevap olarak gelecek.

Şu anda Karaman’daki çocuklarımızın olduğu okullarda biz öncelikle en kolay tabirle gizli takip yapıyoruz. Yani bütün öğretmenlerimiz, rehber öğretmenlerimiz orada bir psiko eğitim çalışması yapıyor. Yani normalleşme süreciyle ilgili bir çalışma yapıyor. Bu çalışmalarda mağdur çocuklar değil, bütün okulla çalışma yapılıyor. Asıl amaç şu: Biz sizin yanınızdayız, bize anlatmak istediğiniz, desteğe ihtiyacınız varsa biz buradayız mesajını vermek. Biz bu çalışmaları yaptıktan sonra biraz daha derine gittik, öncelikle bu çalışmaları yapan öğretmenlerimizi güçlendirelim diye. Bu sefer, gruba psikolojik danışma tekniklerini öğrettik, bir haftalık bir eğitimden geçtiler. Bu eğitimle birlikte çocuklara nasıl davranacaklarını...

BAŞKAN – İlave uzmanlar gitti mi oraya? Yani oradakilerle mi yapıyorsunuz, yoksa görevlendirme mi?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Hayır, görevlendirme şöyle Başkanım: Öncelikle buradan uzmanlarımızı gönderdik, oralarda eğitim verdik, oranın saha araştırmasını yaptık ama doğrudan çocuklarla görüşmüyoruz çünkü bizim buradan gönderdiğimiz kişi yabancı kişidir. Çocukla bir kez görüştüğünüzde çocuk bir kez size güvenirse, sizi bulamazsa ikinci travma yaşar. Bu nedenle çocuğun görüşeceği kişi eğer kendisi görüşmek istiyorsa okulundaki öğretmen olmalı. Bugün sizi samimi buldu, sizi eğer güvenirse ve siz yarı orada olmazsanız bir daha travma yaşar. O nedenle orada olmamız gerekiyor.

Peki şu anda ne yapıyoruz? Bu eğitimleri bitirdik, şu anda Sağlık Bakanlığıyla birlikte ki Hocam eğitimden ayrıldı geldi, Karaman’daki 5 öğretmenimiz de buna dâhil olmak üzere 25 tane psikolojik danışmanımızı, psiko eğitim grupla psikolojik danışman, danışmanlık eğitimlerinden sonra doğrudan cinsel istismar konusunda güçlendirebilmek için ama bu konuyu medyada gündem olmasını diye farklı bir isimle bir eğitime aldık. “Travmaya karşı nasıl önlem alınır, neler yapılır.” gibi bir çalıştay adını koyduk, aslında eğitim veriyoruz, arkadaşlar saat beşe kadar eğitimciler, her gün eğitim veriyoruz.

Benim kanaatim, Bakanlığımızın görüşü, eğer Karaman’a gidilecekse, çocuklarla ilgili alınacak bilgileri bu çalışmaları yapan öğretmenlerimizden alabiliriz, sadece öğretmenlerimiz olmayabilir. Ama eğer okula girersek, eğer çocuklarla görüşürsek, benzer bir travmayı tekrar yaşatmış oluruz. Ben bu kaygıyı yaşıyorum ama maalesef bazı yerlerde bunu yaşadık, bunu söylememek lazım.

BAŞKAN – Farklı bir mekânda mı toplantı yapmak gerekiyor onlarla?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Tabii ki. Mekân ziyaretleri çok kalabalık olmamakla...

BAŞKAN – Şimdi bizim Karaman’a gidişimiz, basında tabii geniş yer bulacak. Bunun çocuklara herhangi bir şeyi olabilir mi, zararı? Nasıl gizli tutacağız?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Şimdi, bu bizim elimizde, Karaman’a biz de Millî Eğitim Bakanlığı olarak gidiyoruz, ben de bir bürokrat olarak gidiyorum ama benim gittiğimi kimse bilmiyor ya da Sağlık Bakanlığı orada, biz söylemiyoruz. Şimdi, burada, evet bunu yaşadık.

BAŞKAN – Basına haber vermeden mi gidilmesi gerekir?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Evet, yani bu işte eğer asıl amaç hedefe ulaşmak ve katkı sağlamaksa, haber vermeden belki daha küçük gruplarla gitmek ve o okulu ziyaret ederken okulu rahatsız etmemek. Yani belki çocukların olmadığı dönemde fiziki mekânı görürsünüz ama asıl bilgiyi alacağınız kişiler o çocuklarla görüşen öğretmenler olmalı. Çocuklardan bir tanesine dokunduğunuzda belki önü alınamayacak farklı şeylere gidebiliriz, böyle bir risk var, bu riski önlememiz gerekiyor. Maalesef buna benzer uygulamalar oldu, belki Karaman’da değil ama 50 psikologla benzer bir olayda aile ziyaretine gidildi. 50 psikologla bir köye giderseniz yüz yıl sonra hâlâ 50 psikoloğun geldiği tarihi kayda alırlar.

BAŞKAN – Ne zaman oldu bu?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 53

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Bunlar oldu. Karaman'la ilgili değil, kesinlikle değil.

BAŞKAN – Daha önce.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Gazeteciler ve saire, STK'lar, herkes.

BAŞKAN – STK'lar gitmiştir.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – 50 tane psikoloğu nereden buldun da gittin?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Soma'yı incerseniz 50 sayısının aslında çok düşük bir sayı olduğunu görürsünüz Sayın Vekilim.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Onu demiyorum, 50 psikoloğu topladılar bir otobüse koyup bir yere mi gittiler, anlamadım yani?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Evet.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Mardin olayını söylüyorsunuz.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Mardin değil, hayır, yok. Soma'ya gidebilirsiniz, Soma olaylarına bakın; STK'lar, akademisyenler ve herkes gittiler, hepsi oradaydı.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Gidecekler tabii, yani anlamadım ben, ne yapmalarını istiyordunuz?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Hayır, kalabalık gitmekten bahsetmiyorum, tek bir yere organize olup bir eve, diyelim ki travma yaşayan bir aileye aynı anda 50 kişinin bir eve girdiğinden bahsediyorum, gitmemekten bahsetmiyorum. Karaman'a 50 değil, 150 kişi gitse de az ama giderken 150 kişinin okula girdiğini düşünün, ben okula gitmemekten bahsediyorum. Yani bu kişilerin bir grubu Adalet Bakanlığıyla, bir grubu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla, bir grubu il Millî Eğitimle, bir grubu STK'larla çalışabilir, bu doğru olan davranış ama büyük bir grup, belki sizler, 100 kişilik, 50 kişilik bir grupla okula girdiğinizi düşünün nasıl etkilersiniz?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – O gösteriştir zaten. 100 kişiyle gidip hiçbir şey yapamazsınız zaten.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Hüsnü Bey, buyurun.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Karaman'la ilgili bir şey söyleyeceğim.

Şimdi, Karaman'daki olayı tabii mutlaka incelemişsinizdir bürokrat olarak. Bir defa bizim Karaman'da okula falan gitmek gibi bir durumumuz yok. Çünkü olay mahal okul değil, okulla hiç alakası yok, bir.

İkincisi: Bizzat çocukların avukatı olan, aynı zamanda da sözü geçen derneğin de avukatı olan avukat arkadaşın orada söylediği, çocukların aileleri ve kendileri şu anda intiharın eşiğinde diyor. Çocuklar çok ciddi bir travmayı zaten yaşıyorlar. Dolayısıyla, bu çocuklara dönük eğer Millî Eğitim Bakanlığı veya Hükümet bir tedbir alacaksa bu çocukları ve ailelerini Karaman'dan taşımaları lazım. 10 çocuğun zaten 4'ü, 5'i taşınmış durumda şu anda.

Dolayısıyla, bizim Komisyon olarak oraya gidip de çocuklarla görüşmek gibi bir niyetimiz asla olmamalı Sayın Başkan. Yani çocukları gidip görmemiz hele bir de Komisyon olarak ve kalabalık bir heyet olarak görmemiz, zaten o çocuklardan bizim elde edeceğimiz bir şey yok, çocukların psikolog eşliğinde ifadeleri alınmış, her şeyi açık açık anlatıyorlar. Bundan sonrası devletin o çocukları korumaya almasıdır. Bizim buradaki amacımız nedir? Başka çocukların bu tür istismara uğramaması. Bu noktada Millî Eğitim Bakanlığının belki Karaman'a gidip de işte psikologları veya başkalarını eğitmesinden önce bu tür denetimsiz yurtların denetimini sağlaması gerekiyor Sayın Bürokrat, yani çünkü çok önemli bir alanı açık bırakmışsınız, orada hiçbir denetiminiz yok. Bu yani katiyen şu vakıf, bu denegi kastetmiyorum, hayır. Tamamen ilköğretim ve ortaokullarda, yatılı ilköğretim bölge okulları da kapanmış, köy okulları kapanmış, çocuklar saldım çayıra Mevla'm kayıra, kapanın elinde kalıyor. Alileler söylüyor benim çocuğum şunda, benim çocuğum bunda. Şimdi, buradaki mesele, o denetim açığını gidermek yani bu noktada belki hani 50 psikologla falan gitmeye gerek yok, belli kararları almak gerekiyor. Bizim Komisyon olarak gidip bu tür denetimsiz ne kadar yurt var, ne kadar ev var, bunları tespit etmemiz ve size de bildirmemiz gerekiyor ki gidip oraları denetim altına alabilin. Yoksa, gidip çocuklarla neyi görüşeceğiz? O çocuklar zaten travmatize olmuş.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Filiz Hanım, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yılmaz Bey, Sayın Başkan; şimdi Karaman'da olan oldu, Karaman'da bundan sonra travmanın giderilmesi süreci var ki o bu Komisyonun yapabileceği bir şey değil, yani ama bizim yapabileceğimiz başka yerleri denetlemek gerçekten. Yani biz alan incelemesi derken benim kastettiğim şey "Karaman'a gidelim, Karaman'ı basalım, Karaman'da ne oluyor, bakalım." değil, aksine ya Ardahan'a gidelim ya da başka bir yere gidelim. Yani, gideceğimiz...

BAŞKAN – Çocukların kaldığı pansiyonlar, ortaöğretim yurtları, oraları kastediyorsunuz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat :

Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 54

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani, bu tür ister vakıf olsun ister yurt olsun, neresiyse bizim birkaç yeri en azından pilot olarak seçip, gerçekten gidip bu kadar aldığımız eğitim ışığında koşulları nedir, bunlar uygulanıyor mu, uygulanmıyor mu, uygulanmıyorsa bunları rapor etmek ve uygulanması için tavsiyelerde bulunmak ve aynı zamanda uygulanması gereken bir pilot şey çıkarmak bu Komisyonun yapması gereken. Çünkü, zaten yeniden keşfetmiyoruz dünyayı, önceden yapılmış bir dolu uygulama var, getirilmiş projeler var. Ama bizim harekete geçmemiz, bizim ekip olarak olayın bu kadar olduğu bir yere değil, hiç olmadığı bir yere gitmemiz bir farkındalık yaratır. Yani, denetime geliyorlar, bunu yapıyorlar, dikkat edelim, bunları iyileştirelim algısını yaratmak için yapılan bir şey bu. Hakikaten, üzüm yemek, başçı dövmek böyle bir şey. Karaman'da, evet, olan oldu yani. Ama, gerçekten Karaman'da ne yapıldığını da ben çok ciddi bir şekilde bilmek istiyorum, burada tesadüfen bu bilgiyi almak istemiyorum Komisyon olarak.

BAŞKAN – Bakanlık yetkililerini davet edeceğiz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani, onun dışında Aile Bakanlığından da başka bakanlıklardan da bu bilgiyi bir şey hâlinde, bu Komisyona rapor hâlinde almak istiyorum aynı zamanda.

BAŞKAN – Sadece Karaman'la da kalmamız lazım, başka yerler de olabilir.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI VEKİLİ VEYSEL ÖZTÜRK – Tabii ki, sadece gündeme... Raporu değil, sunum hâlini vereceğiz zaten.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Biz bir de demin Hüsnü Bey arada bir şey söyledi “Gidersek değil, gitmezsek de tepki alırız.” diye. Evet, gitmemiz de gerekiyor çünkü bu kamuoyunda çok spesifik bir şey olduğu için gitmemiz gerekiyor. Ama, orada gideriz, başka bir mekânda...

BAŞKAN – Çocuğun zararına olursak tepkiyi de göğüsleyebiliriz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Çocukla görüşmeye gitmeyeceğiz Sayın Başkan. Biz orada şu anda kimler idareciyse, kimler varsa, kimler danışmanlık veriyorsa, kimler psikolojik destek sağlıyorsa onlarla görüşmeye, Susurluk Komisyonu nasıl çalıştıysa ya da başka komisyonlar nasıl çalıştıysa bununla ilgili araştırma yapmaya gidiyoruz. Biz orada çocuklarla görüşmeye gidebilir miyiz? Hangi hakla? Yani, biz neyle gideceğiz, çocuklarla görüşeceğiz?

BAŞKAN - Çocukların kaldığı ortamları görmek, onun için.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Onu görmemiz lazım. Tabii, nerede kalmışlar, ne olmuş?

BAŞKAN - Sadece Karaman değil, başka yerlerdeki...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Tabii, tabii. Ama, idarecilerle, personelle görüşmek aynı zamanda ve bunu hiyerarşik bir düzen içerisinde yapmamak, onların gerçekten samimi olarak konuşmalarını aynı zamanda sağlayarak yapmak. bizim karşımızda böyle duracak insanlarla konuşmamızın bize hiçbir faydası, topluma da hiçbir faydası yok yani.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Hocam, sizin son olarak söylemek istedikleriniz...

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Birkaç soru daha vardı ama çalışmanın sonucunu merak eden bir vekilim vardı. Çalışmanın sonucunda gerçekten eğitim alan grubun iyi dokunuş, kötü dokunuşla ilgili bilgi düzeyinin arttığı, bir yerde anlamlı bir düzeyde arttığı ve sonrasında yaptığımız üç ve altı aylık izleme çalışmalarında hâlâ bu etkinin devam ettiği gözlemlendi. Tabii, bu da yetmez aslında -biraz önce demiştim- bunların yıllar aralıklarıyla tekrar edilmesi gerekir. Amerika'da yapılan çalışmalar şunu gösteriyor, onlar da şundan endişe duyuyorlardı: “Yani burada bu bilgileri öğrendiler ama gerçek hayatta durum nedir?” Ahlak gelişimde de öyledir ya herkes “Ben dürüstüm.” der, uygulamaya baktığınızda yani -hani nerede kaldı söylediğin şeyler- uygulama ve davranış birbirinden farklı kendini gösteriyor.

Sonraki yapılan boylamsal çalışmalarda da bu grupların almayan gruplara göre daha iyi durumda olduğunu ve kendilerini daha iyi savunabildiklerini, “hayır” diyebildiklerini ve cinsel istismara uğrama oranlarının az olduğunu gösteriyor. Bunu hani Batı literatürü bulmuş ama bizde böyle çalışmalar olmadığı için sonuçlarını bilemiyoruz açıkçası.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Bu çalışmanın devamı var mı? Aynı grup üzerinde bir kontrol grubu... Bütün deneysel çalışmalarda bir kontrol grubu vardır, bir de deney grubu vardır.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Hocam, ancak işte üç ve altı aylarda yaptım, sonrasında devam etmedik. Aslında, beş yıl, mesela, on yıl sonrası ne oluyor diye bir kontrol çalışmalarının olması gerekir; bunun yapılması önemli. Ben, Adana çalışıyordum daha önce, Çukurova Üniversitesinde öğretim üyesiydim, Muğla'ya taşındıktan sonra da öyle bir şansım da kalmadı zaten, takip edemedik. Hocam, sizin sorunuza da belki cevap oldu.

Okul öncesi dönem için de aslında elimizde materyaller var. Batı'da dediğim gibi, her yaş düzeyine uygun, mesela elimde öyle şeyler var ki 1'le 3 arası başka bir şey uygulanıyor, 3'le, 5'inci, 6'ncı sınıf arasında başka bir şey; anlatılan hikâyeler, materyaller, birbirinden tamamen farklı ve soyut döneme geçmiş çocuklar için farklı bilgiler ve materyaller kullanılıyor. Burada tabii ki, bilişsel gelişim özellikleri çok belirleyici ve önemli. Eğer karşınızdakinin anlayacağı bir dil kullanmazsanız, etkinlik kullanmazsanız bu eğitim herhangi bir işe yaramayacaktır. Yani, eğitimin işe yarabilmesi için de o grubun özelliklerine uygun etkinlikler ve eğitim materyalinin planlanması, hazırlanması gerekiyor. Elimizde böyle malzemeler var ama bunların hayata geçirilmesi... Mesela, Millî Eğitim Bakanlığından şöyle bir destek almak istemiştik, video acaba... Çünkü elimde Batı kültüründe olan bir çalışma vardı, video vardı, orada sessiz kalmayla ve sır saklamayla ilgili bir örnek veriliyordu. Seslendirme yapmak istedim falan olmadı, alt yazı yaptık, bir şeyler

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Çocuk İstismarı

Tarih : 11/05/2016 Saat : Kayıt: Çocuk İstismarı

Stenograf : Uzman :...Sayfa: 55

yapmaya çalıştık. Hani bu tip belki Batı'da kullanılan örneklerden esinlenip, Türk kültürünü de içine katıp yeni böyle çalışmalarda kullanabilecek video materyalleri hazırlanabilir.

BAŞKAN – Hocam, bitti mi?

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Bitti.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok sağ olun Hocam, zahmet verdik, ayağınıza sağlık, yorduk sizleri, iki gündür buradasınız herhâlde.

PROF. DR. AYŞE REZAN ÇEÇEN EROĞUL – Büyük bir zevkti, ilk kez Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunuyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Haftaya hukukçu akademisyenlerimizi dinleyeceğiz, ondan sonra da sivil toplum kuruluşlarına sıra gelecek. Birçok hocamız da zaten sivil toplum kuruluşu bünyesinde çalışan hocalarımız var, orada da yine sivil toplum, akademisyen karışımı çalışmalarımız devam edecek.

Ben hepimize çok çok teşekkür ediyorum, sağ olun, iyi günler diliyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.35

